«Қазақстан Республикасының кейбір конституциялық заңдарына Мемлекет басшысының 2022 жылғы 16 наурыздағы Жолдауын іске асыру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасы Конституциялық заңының жобасы бойынша
САЛЫСТЫРМА КЕСТЕ

Р/с №	Құрылымдық бөлігі	Заңнамалық актінің редакциясы	Жобаның редакциясы	Ұсынылып отырған өзгерістің немесе толықтырудың редакциясы	Өзгерістің немесе толықтырудың авторы және оның негіздемесі	Бас комитеттің шешімі Негіздеме (қабылданба-ған жағдайда)
1-БАП						
«Қазақстан Республикасындағы сайлау туралы» 1995 жылғы 28 қыркүйектегі Қазақстан Республикасының Конституциялық заңы						
1.	Жобаның 1-бабы 1-тармағының 1) тармақшасы	1-бап. Осы Конституциялық заң реттейтін қатынастар Осы Конституциялық заң Қазақстан Республикасы Президентінің, Парламентінің Сенаты мен Мәжілісі, мәслихаттары депутаттарының, аудандық маңызы бар қалалар, ауылдар, кенттер, ауылдық округтер әкімдерінің және өзге де жергілікті өзін-өзі	1) 1-бап мынадай редакцияда жазылсын: «1-бап. Осы Конституциялық заңмен реттелетін қатынастар Осы Конституциялық заң Қазақстан Республикасы Президентінің, Парламентінің Сенаты мен Мәжілісі, мәслихаттары депутаттарының,	1-баптың 1-тармағының 1) тармақшасында: үшінші абзацтағы «**сондай-ақ**» деген сөзден кейін «**бірмандаттық аумақтық сайлау округтері бойынша сайланған**» деген сөздермен толықтырылсын және мынадай редакцияда жазылсын:	**Депутат Магеррамов М.М.** Түзету нақтылау мақсатында енгізіледі. Партиялық тізім бойынша сайланған Мәжіліс пен мәслихаттар депутаттарын партия кері шақырып алады немесе кері шақырып ала алады. Депутатты кері шақырып алу тетігі	**Қабылданды**

		басқару органдары мүшелерінің сайлауын әзірлеу мен өткізу кезінде пайда болатын қатынастарды реттейді, сондай-ақ Қазақстан Республикасы азаматтарының ерік білдіру бостандығын қамтамасыз ететін кепілдіктерді белгілейді.	аудандар, облыстық маңызы бар қалалар, аудандық маңызы бар қалалар, ауылдар, кенттер, ауылдық округтер әкімдерінің және өзге де жергілікті өзін-өзі басқару органдары мүшелерінің сайлауын әзірлеу және өткізу, **сондай-ақ** Парламент Мәжілісі, мәслихаттар депутаттарын кері шақырып алу кезінде туындайтын қатынастарды реттейді және республика азаматтарының ерік білдіру бостандығын қамтамасыз ететін кепілдіктерді белгілейді.»;	«1-бап. Осы Конституциялық заңмен реттелетін қатынастар Осы Конституциялық заң Қазақстан Республикасы Президентінің, Парламентінің Сенаты мен Мәжілісі, мәслихаттары депутаттарының, аудандар, облыстық маңызы бар қалалар, аудандық маңызы бар қалалар, ауылдар, кенттер, ауылдық округтер әкімдерінің және өзге де жергілікті өзін-өзі басқару органдары мүшелерінің сайлауын әзірлеу және өткізу, **сондай-ақ бірмандаттық аумақтық сайлау округтер бойынша сайланған** Парламент Мәжілісі **мен** мәслихаттары депутаттарын кері шақырып алу кезінде туындайтын қатынастарды реттейді	партияның Жарғысында жазылған. Бұл норма бірмандаттық округтер бойынша сайланған депутаттарға қолданылатын болғандықтан, мұндай нақтылауды енгізу қажет.	

				және республика азаматтарының ерік білдіру бостандығын қамтамасыз ететін кепілдіктерді белгілейді.»;		
2.	Жобаның 1-бабы 1-тармағы 3) тармақшасының үшінші және төртінші абзацтары	4-бап. Жалпыға бірдей сайлау құқығы … 2. Бәсең сайлау құқығы - Қазақстан Республикасы азаматтарының **Қазақстан Республикасының** Президенті, **Қазақстан Республикасы** Парламентінің, мәслихатының депутаты, **аудандық маңызы бар қала, ауыл, кент, ауылдық округ** әкімі немесе жергілікті өзін-өзі басқару органына мүше болып сайлану құқығы. … 4. Мыналар: 1) сотталғандығы белгіленген тәртіппен өтелмеген немесе алып тасталмаған адам; 2) сыбайлас жемқорлық қылмыс және сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылық жасаудағы	3) 4-бапта: 2-тармақ мынадай редакцияда жазылсын: «**Бәсең** сайлау құқығы – Қазақстан Республикасы азаматтарының Президент, Парламент, мәслихат депутаты, әкім немесе өзге де жергілікті өзін-өзі басқару органына мүше болып сайлану құқығы.»; **4-тармақта:** «Қазақстан Республикасының Президенттігіне, Қазақстан Республикасы Парламентінің, оның ішінде партиялық тізімдер бойынша» деген сөздер «Президенттікке, Парламенттің,» деген	3) тармақшада: үшінші абзацтағы «**Бәсең**» деген сөз «2. **Бәсең**» деген сөздермен ауыстырылсын; төртінші абзац мынадай редакцияда жазылсын: **«4-тармақтың 2) тармақшасында:».**	**Депутаттар** **Қожахметов А.Т.** **Имашева С.В.** **Абдрахманов С.А.** **Әлтай А.Д.** **Бижанова Г.Қ.** **Дүйсенбинов Б.С.** **Магеррамов М.М.** **Нұркина А.Қ.** **Рахымжанов Ә.М.** **Сартбаев Б.М.** **Симонов С.А.** **Шиповских Г.Г.** Заң техникасы.	**Қабылданды**

		кінәсін сот занда белгіленген тәртіппен таныған адам **Қазақстан Республикасының** Президенттігіне, **Қазақстан Республикасы Парламентінің, оның ішінде партиялық тізімдер бойынша**, мәслихаттардың депутаттығына, аудандық маңызы бар қалалар, ауылдар, кенттер, ауылдық округтер әкіміне кандидат, сондай-ақ өзге де жергілікті өзін-өзі басқару органдары мүшелігіне кандидат бола алмайды.	сөздермен ауыстырылсын;			
3.	Жобаның 1-бабы 1-тармағы 3) тармақшасы-ның екінші абзацы	4-бап. Жалпыға бірдей сайлау құқығы … 2. **Бәсең** сайлау құқығы - Қазақстан Республикасы азаматтарының Қазақстан Республикасының Президенті, Қазақстан Республикасы Парламентінің, мәслихатының депутаты, аудандық маңызы бар қала, ауыл, кент, ауылдық округ әкімі немесе жергілікті өзін-	2-тармақ мынадай редакцияда жазылсын: «**Енжар** сайлау құқығы – Қазақстан Республикасының азаматтардың Президент, Парламент, мәслихат депутаты, әкім немесе жергілікті өзін-өзі басқару органына мүше болып сайлану құқығы.;	2-тармақ мынадай редакцияда жазылсын: «**Бәсең** сайлау құқығы – Қазақстан Республикасының азаматтардың Президент, Парламент, мәслихат депутаты, әкім немесе жергілікті өзін-өзі басқару органына мүше болып сайлану құқығы.;	**Депутат Абдрахманов С.А.** «Енжар» сөзі орысшада «равнодушный, безразличный, безучастный, апатичный» деген мағына береді, теріс мәнде қолданылады. «Заңнамада жиі қолданылатын сөздер мен сөз тіркестері», «Заңнама тілі» сияқты	**Қабылданды**

		өзі басқару органына мүше болып сайлану құқығы. …		*Заң жобасының орысша мәтіні өзгермейді.*	анықтамалық сөздіктерде заңнамада **«пассивное избирательное право»** сөз тіркесі **«бәсең сайлау құқығы»** болып алынатыны көрсетілген. Бұл жерде «бәсең» деген сөздің қолданылғаны жөн болады. Редакциялық түзету.	
4.	Жобаның 1-бабы 1-тармағы 4) тармақшасының бірінші және екінші абзацтары	**Жоқ**	**4) 5-бапта:** 1-тармақта: «партиялық тізімдер бойынша сайланатын» деген сөздер алып тасталсын; «аудандық маңызы бар қалалар, ауылдар, кенттер, ауылдық округтер әкімдерін» деген сөздер «әкімдерді» деген сөздермен ауыстырылсын;	4) тармақшаның бірінші және екінші абзацтары мынадай редакцияда жазылсын: **«4) 5-баптың 1-тармағында:».**	**Депутаттар** **Қожахметов А.Т.** **Имашева С.В.** **Абдрахманов С.А.** **Әлтай А.Д.** **Бижанова Г.Қ.** **Дүйсенбинов Б.С.** **Магеррамов М.М.** **Нұркина А.Қ.** **Рахымжанов Ә.М.** **Сартбаев Б.М.** **Симонов С.А.** **Шиповских Г.Г.** Заң техникасы.	**Қабылданды**
5.	Жобаның 1-бабы 1-тармағы 5) және 6) тармақшалары-	6-бап. Төте сайлау құқығы	5) 6-бапта: **«Республика» деген сөз алып тасталсын;**	**5) және 6) тармақшалардың екінші абзацтары алып тасталып,**	**Депутаттар** **Қожахметов А.Т.** **Имашева С.В.** **Абдрахманов С.А.**	**Қабылданды**

	ның үшінші абзацтары	**Республика** Президентін, Парламенті Мәжілісінің және мәслихаттарының депутаттарын, аудандық маңызы бар қалалар, ауылдар, кенттер, ауылдық округтер әкімдерін, өзге де жергілікті өзін-өзі басқару органдарының мүшелерін азаматтар тікелей сайлайды. ... 8-бап. Жасырын дауыс беру **Республика** Президентін, Парламентінің және мәслихаттарының депутаттарын, аудандық маңызы бар қала, ауыл, кент, ауылдық округ әкімін, өзге де жергілікті өзін-өзі басқару органдарының мүшелерін сайлауда жасырын дауыс беріледі әрі сайлаушылардың еркін білдіруіне қандай да болсын бақылау жасау мүмкіндігіне жол берілмейді.	«**Президентін, Парламенті Мәжілісінің және мәслихаттарының депутаттарын**, **аудандық маңызы бар қалалар, ауылдар, кенттер, ауылдық округтер әкімдерін**» деген сөздер «**Президентті, Парламент Мәжілісінің және мәслихаттардың депутаттарын, әкімдерді**» деген сөздермен ауыстырылсын; 6) 8-бапта: **«Республика» деген сөз алып тасталсын;** «Президентін, Парламентінің және мәслихаттарының депутаттарын, **аудандық маңызы бар қала, ауыл, кент, ауылдық округ әкімін**» деген сөздер «Президентті, Парламент және мәслихаттар депутаттарын, әкімді»	үшінші абзацтары мынадай редакцияда жазылсын: «**аудандық маңызы бар қалалар, ауылдар, кенттер, ауылдық округтер әкімдерін**» деген сөздер «**әкімдерді**» деген сөзбен ауыстырылсын; «**аудандық маңызы бар қала, ауыл, кент, ауылдық округ әкімін**» деген сөздер «**әкімді**» деген сөзбен ауыстырылсын;	**Әлтай А.Д.** **Бижанова Г.Қ.** **Дүйсенбинов Б.С.** **Магеррамов М.М.** **Нұркина А.Қ.** **Рахымжанов Ә.М.** **Сартбаев Б.М.** **Симонов С.А.** **Шиповских Г.Г.** Заң техникасы. Енгізілетін өзгерістердің біріздiлігінің болмауына байланысты. Мысалы, Конституциялық заңның 5-бабындағы осыған ұқсас нормада «Республика»деген сөз бар. Бұл ретте «Құқықтық актілер туралы» Қазақстан Республикасы Заңының 24-бабының 3-тармағына сәйкес актінің мәтінінде мағыналық және құқықтық жүктемесі жоқ ережелер қамтылмауға тиіс.	

			деген сөздермен ауыстырылсын;			
6.	Жобаның 1-бабы 1-тармағының 7) тармақшасы	9-бап. Сайлау жүйелері 1. Президентті, Парламент Сенаты депутаттарын, сондай-ақ Қазақстан халқы Ассамблеясы сайлайтын Парламент Мәжілісі депутаттарын сайлау кезінде дауыс санаудың мынадай жүйесі қолданылады: 1) алып тасталды - ҚР 1998.11.06 № 285 Конституциялық заңымен; **2)** мыналар: - дауыс беруге қатысқан сайлаушылардың (таңдаушылардың) елу процентінен астамының дауысын алған; - қайта дауыс беру кезінде басқа кандидатқа қарағанда дауыс беруге қатысқан сайлаушылардың (таңдаушылардың) дауыс санының көпшілігін алған.	7) 9-бап мынадай редакцияда жазылсын: «9-бап. Сайлау жүйелері **1. Президентті, Парламент Сенатының депутаттарын сайлау кезінде дауыс санаудың мынадай жүйесі қолданылады:** **1) мыналар:** - **дауыс** беруге қатысқан сайлаушылардың (таңдаушылардың) елу пайызынан астамының дауысын алған; - **қайта дауыс** беру кезінде басқа кандидатпен салыстырғанда дауыс беруге қатысқан сайлаушылардың (таңдаушылардың) дауыс санының көпшілігін алған кандидат сайланған болып есептеледі.	7) тармақшада: үшінші және төртінші абзацтар мынадай редакцияда жазылсын: «1. **Президентті, Парламент Сенатының депутаттарын сайлау кезінде мыналар**:»; бесінші және алтыншы абзацтардағы **«- дауыс»** және «**-қайта дауыс**» деген сөздер тиісінше «**дауыс**» және «**қайта дауыс**» деген сөздермен ауыстырылсын;	**Депутаттар Қожахметов А.Т. Имашева С.В. Абдрахманов С.А. Әлтай А.Д. Бижанова Г.Қ. Дүйсенбинов Б.С. Магеррамов М.М. Нұркина А.Қ. Рахымжанов Ә.М. Сартбаев Б.М. Симонов С.А. Шиповских Г.Г.** «Құқықтық актілер туралы» Қазақстан Республикасы Заңының 23-бабының 5-тармағына және 24-бабының 7-тармағына сәйкес.	**Қабылданды**

7.	Жобаның 1-бабы 1-тармағы 7) тармақшасы-ның оныншы абзацы	9-бап. Сайлау жүйелері 1. Президентті, Парламент Сенаты депутаттарын, сондай-ақ Қазақстан халқы Ассамблеясы сайлайтын Парламент Мәжілісі депутаттарын сайлау кезінде дауыс санаудың мынадай жүйесі қолданылады: 1) алып тасталды - ҚР 1998.11.06 № 285 Конституциялық заңымен; 2) мыналар: - дауыс беруге қатысқан сайлаушылардың (таңдаушылардың) елу процентінен астамының дауысын алған; - қайта дауыс беру кезінде басқа кандидатқа қарағанда дауыс беруге қатысқан сайлаушылардың (таңдаушылардың) дауыс санының көпшілігін алған. 1-1. Саяси партиялардан Парламент Мәжілісінің депутаттары біртұтас жалпыұлттық сайлау округі бойынша партиялық тізімдермен сайланады.	7) 9-бап мынадай редакцияда жазылсын: «9-бап. Сайлау жүйелері 1. Президент, Парламент Сенаты депутаттарының сайлауы кезінде мынадай: дауыс беруге қатысқан сайлаушылар (таңдаушылар) даусының елу пайызынан астамын жинаған; қайта дауыс беру кезінде басқа кандидатпен салыстырғанда дауыс беруге қатысқан сайлаушылардың (таңдаушылардың) дауыс санының көпшілігін жинаған кандидат сайланған болып есептеледі. 2. Парламент Мәжілісінің депутаттары аралас сайлау жүйесі бойынша: біртұтас жалпыұлттық сайлау округінің аумағы бойынша	Жобаның 1-бабы 1-тармағының 7) тармақшасы мынадай мазмұндағы оныншы абзацпен толықтырылсын: **"Облыстардың, республикалық маңызы бар қалалардың және астананың мәслихаттары депутаттары мандаттарының саны тақ болған жағдайда, жартысынан асатын мандат бірмандаттық аумақтық сайлау округі бойынша сайланады.»;**	**Заңнама және сот-құқықтық реформа комитеті** Аралас сайлау жүйесіне көшуге байланысты облыстардың, республикалық маңызы бар қалалардың және астананың мәслихаттары 50/50 принципі бойынша құрылатын болады. Қазіргі уақытта мәслихаттар депутаттарының сандық құрамы халық санына байланысты ОСК-ның 2020 жылғы 11 қыркүйектегі № 21/323 қаулысына сәйкес айқындалады. Мысалы: Алматы облысының мәслихаты-45 депутат, Алматы қаласы – 39 депутат, Астана қаласы – 31 депутат. Демек, бұл түзету облыстардың, республикалық маңызы бар қалалардың және	**Қабылданды**

		2. Мәслихаттардың депутаттары аумақтық сайлау округі бойынша саяси партиялар ұсынатын партиялық тізімдермен сайланады. 2-1. Аудандық маңызы бар қала, ауыл, кент, ауылдық округ әкімін сайлау кезінде басқа кандидаттармен салыстырғанда дауыс беруге қатысқан сайлаушылардың дауыс санының көпшілігін алған кандидат сайланды деп есептеледі. 3. Өзге де жергілікті өзін-өзі басқару органдарының мүшелерін сайлау кезінде дауыс санаудың мынадай жүйесі қолданылады: 1) алып тасталды - ҚР 1999.05.06 № 375 Конституциялық заңымен; 2) басқа кандидаттарға қарағанда дауыс беруге қатысқан сайлаушылардың көпшілігі жақтап дауыс берген кандидаттар сайланған болып саналады.	пропорционалды өкілдік ету жүйесі бойынша, сондай-ақ бірмандаттық аумақтық сайлау округтері бойынша сайланады. Бірмандаттық сайлау округтері бойынша Парламент Мәжілісі депутаттарының сайлауы кезінде, егер дауыс беруге қатысқан сайлаушылардың көпшілігі басқа кандидаттарға қарағанда оның кандидатурасын жақтап дауыс берсе, кандидат сайланды деп есептеледі. 3. Облыстар, республикалық маңызы бар қалалар және астана мәслихаттарының депутаттары аралас сайлау жүйесі бойынша: біртұтас аумақтық сайлау округінің аумағы бойынша пропорционалды өкілдік ету жүйесі бойынша –		астананың мәслихаттарын 50/50 қағидаты бойынша қалыптастыруды қамтамасыз етуге бағытталған.	

			депутаттардың жартысы, сондай-ақ бірмандаттық аумақтық сайлау округтері бойынша екінші жартысы сайланады. Бірмандаттық сайлау округтері бойынша облыстар, республикалық маңызы бар қалалар және астана мәслихаттары депутаттарының сайлауы кезінде, егер дауыс беруге қатысқан сайлаушылардың көпшілігі басқа кандидаттарға қарағанда оның кандидатурасын жақтап дауыс берсе, кандидат сайланды деп есептеледі. 4. Аудандар мен облыстық маңызы бар қалалар мәслихаттарының депутаттары бірмандаттық аумақтық сайлау округтері бойынша сайланады. Аудандар мен облыстық маңызы бар			

			қалалардың мәслихаттары депутаттарының сайлауы кезінде басқа кандидаттармен салыстырғанда дауыс беруге қатысқан сайлаушылар даусының көпшілігін жинаған кандидат сайланды деп есептеледі. 5. Әкім сайлауы кезінде басқа кандидаттармен салыстырғанда дауыс беруге қатысқан сайлаушылар даусының көпшілігін жинаған кандидат сайланды деп есептеледі. 6. Өзге де жергілікті өзін-өзі басқару органдары мүшелерінің сайлауы кезінде басқа кандидаттарға қарағанда дауыс беруге қатысқан сайлаушылардың көпшілігі дауыс берген кандидаттар сайланды деп есептеледі.»;			

8.	жобаның 1-бабы 1-тармағы 8) тармақшасының алтыншы абзацы	10-бап. Сайлау органдары, олардың жүйесі мен өкілеттіктерінің мерзімі … 2. Сайлау комиссияларының біртұтас жүйесін мыналар құрайды: ... 2-1) жоқ; … 3. Аумақтық сайлау комиссияларын – Орталық сайлау комиссиясы, ал учаскелік сайлау комиссияларын тиісті аумақтық сайлау комиссиялары құрады.	8) 10-бапта: 2-тармақ мынадай мазмұндағы 2-1) тармақшамен толықтырылсын: «2-1) округтік сайлау комиссиялары;»; 3-тармақта: бірінші бөлік мынадай редакцияда жазылсын: «3. Парламент Мәжілісінің депутаттарын сайлау жөніндегі аумақтық және округтік сайлау комиссияларын – Орталық сайлау комиссиясы, ал мәслихат депутаттарын **сайлау жөніндегі округтік сайлау комиссияларын** және учаскелік сайлау комиссияларын тиісті аумақтық сайлау комиссиялары құрады.	8) тармақшада: алтыншы абзацта орыс тіліндегі мәтінге түзету енгізілді, мемлекеттік тілдегі мәтін өзгермейді;	**Депутаттар Қожахметов А.Т. Имашева С.В. Абдрахманов С.А. Әлтай А.Д. Бижанова Г.Қ. Дүйсенбинов Б.С. Магеррамов М.М. Нұркина А.Қ. Рахымжанов Ә.М. Сартбаев Б.М. Симонов С.А. Шиповских Г.Г.** Заң техникасы.	**Қабылданды**
9.	Жобаның 1-бабы 1-тармағы 8) тармақшасының жаңа жетінші абзацы	10-бап. Сайлау органдары, олардың жүйесі мен өкілеттіктерінің мерзімі … 2. Сайлау комиссияларының біртұтас жүйесін мыналар құрайды:	«3. Парламент Мәжілісінің депутаттарын сайлау жөніндегі аумақтық және округтік сайлау комиссияларын – Орталық сайлау	мынадай мазмұндағы жетінші абзацпен толықтырылсын: **«мынадай мазмұндағы екінші бөлікпен толықтырылсын**:»;	**Депутаттар Қожахметов А.Т. Имашева С.В. Абдрахманов С.А. Әлтай А.Д. Бижанова Г.Қ. Дүйсенбинов Б.С.**	**Қабылданды**

		... 2-1) жоқ; … 3. Аумақтық сайлау комиссияларын – Орталық сайлау комиссиясы, ал учаскелік сайлау комиссияларын тиісті аумақтық сайлау комиссиялары құрады.	комиссиясы, ал мәслихат депутаттарын сайлау жөніндегі округтік сайлау комиссияларын және учаскелік сайлау комиссияларын тиісті аумақтық сайлау комиссиялары құрады. Егер бірмандаттық аумақтық сайлау округтері бойынша округтердің шекаралары әкімшілік аумақтық бірліктердің шекараларымен тұспа-тұс келсе, округтік сайлау комиссиялары құрылмайды, оның функцияларын аумақтық сайлау комиссиялары жүзеге асырады.»;		**Магеррамов М.М.** **Нұркина А.Қ.** **Рахымжанов Ә.М.** **Сартбаев Б.М.** **Симонов С.А.** **Шиповских Г.Г.** Заң техникасы	
10.	Жобаның 1-бабы 1-тармағы 8) тармақшасының тоғызыншы абзацы	**10-бап. Сайлау органдары, олардың жүйесі мен өкілеттіктерінің мерзімі** **...** 3. Аумақтық сайлау комиссияларын – Орталық сайлау комиссиясы, ал учаскелік сайлау комиссияларын тиісті	төртінші бөлік мынадай редакцияда жазылсын: «Аумақтық, округтік және учаскелік сайлау комиссияларының мүшелерін тиісті мәслихаттар саяси партиялардың ұсыныстары негізінде	тоғызыншы абзацтағы екінші сөйлем **алып тасталсын**;	**Депутаттар** **Қожахметов А.Т.** **Имашева С.В.** **Абдрахманов С.А.** **Әлтай А.Д.** **Бижанова Г.Қ.** **Дүйсенбинов Б.С.** **Магеррамов М.М.** **Нұркина А.Қ.** **Рахымжанов Ә.М.**	**Қабылданды**

		аумақтық сайлау комиссиялары құрады. … Аумақтық және учаскелік сайлау комиссияларының мүшелерін саяси партиялардың ұсыныстары негізінде тиісті мәслихаттар сайлайды. ...	сайлайды. **Мәслихаттар Орталық сайлау комиссиясы белгілеген біліктілік талаптарына сай келетін аумақтық сайлау комиссияларының мүшелерін сайлай алады.**»;		**Сартбаев Б.М.** **Симонов С.А.** **Шиповских Г.Г.** Заң техникасы. «Қазақстан Республикасындағы сайлау туралы» Қазақстан Республикасы Конституциялық заңының (бұдан әрі – Конституциялық заң) 10-бабы 3-тармағының алтыншы бөлігіне сәйкес кандидаттар туралы ұсыныстарды саяси партиялар ғана емес, басқа да қоғамдық бірлестіктер де ұсына алады. Мұндай жағдайда аумақтық комиссиялардың мүшелері де біліктілік талаптарына сай болуы тиіс деп ойлаймыз. Бұдан басқа, норма «болуы мүмкін» деген сөз тіркесін қолданбай императивті болуға тиіс деп ойлаймыз, өйткені ОСК құзыреті тиісті	

					қоғамдық қатынастарда қолданылуы міндетті нормативтік құқықтық актіні қабылдау жөніндегі жаңа функциямен толықтырылды.	
11.	Жобаның 1-бабы 1-тармағы 8) тармақшасының жаңа оныншы және он бірінші абзацтары	**10-бап. Сайлау органдары, олардың жүйесі мен өкілеттіктерінің мерзімі** **…** 3. Аумақтық сайлау комиссияларын – Орталық сайлау комиссиясы, ал учаскелік сайлау комиссияларын тиісті аумақтық сайлау комиссиялары құрады. Орталық сайлау комиссиясын қоспағанда, сайлау комиссияларының құрамдарын тиісті мәслихаттар қалыптастырады. Сайлау комиссияларының өкілеттік мерзімі бес жылды құрайды. Аумақтық және учаскелік сайлау комиссияларының мүшелерін саяси партиялардың ұсыныстары	**Жоқ**	мынадай мазмұндағы оныншы және он бірінші абзацтармен толықтырылсын: «мынадай мазмұндағы сегізінші бөлікпен толықтырылсын: «Мәслихаттар сайлайтын аумақтық сайлау комиссияларының мүшелері Орталық сайлау комиссиясы бекіткен біліктілік талаптарына сәйкес келуге тиіс.».	**Депутаттар** **Қожахметов А.Т.** **Имашева С.В.** **Абдрахманов С.А.** **Әлтай А.Д.** **Бижанова Г.Қ.** **Дүйсенбинов Б.С.** **Магеррамов М.М.** **Нұркина А.Қ.** **Рахымжанов Ә.М.** **Сартбаев Б.М.** **Симонов С.А.** **Шиповских Г.Г.** Заң техникасы. «Қазақстан Республикасындағы сайлау туралы» Қазақстан Республикасы Конституциялық заңының (бұдан әрі – Конституциялық заң) 10-бабы 3-тармағының алтыншы бөлігіне	**Қабылданды**

		негізінде тиісті мәслихаттар сайлайды. Әрбір саяси партия тиісті сайлау комиссиясының құрамына бір кандидатура ұсынуға құқылы. Саяси партия сайлау комиссиясының құрамына осы саяси партияның мүшелері болып табылмайтын кандидатураларды ұсынуға құқылы. Мәслихат белгілеген, сайлау комиссияларын құру мерзіміне дейін он бес күннен кем болмауға тиіс мерзімде саяси партиялардың ұсыныстары болмаған жағдайда, мәслихаттар сайлау комиссиясын өзге қоғамдық бірлестіктердің және жоғары тұрған сайлау комиссияларының ұсынысы бойынша сайлайды. Сайлау комиссиясының құрамына ұсынылатын адамдар оның жұмысына қатысуға келісетіні туралы өтініштерін қоса береді. Сайлау комиссиясының төрағасы, төрағасының			сәйкес кандидаттар туралы ұсыныстарды саяси партиялар ғана емес, басқа да қоғамдық бірлестіктер де ұсына алады. Мұндай жағдайда аумақтық комиссиялардың мүшелері де біліктілік талаптарына сай болуы тиіс деп ойлаймыз. Бұдан басқа, норма «болуы мүмкін» деген сөз тіркесін қолданбай императивті болуға тиіс деп ойлаймыз, өйткені ОСК құзыреті тиісті қоғамдық қатынастарда қолданылуы міндетті нормативтік құқықтық актіні қабылдау жөніндегі жаңа функциямен толықтырылды.	

		орынбасары, хатшысы сайлау комиссиясының отырысында сайланады. Сайлау комиссияларының жаңа құрамын қалыптастыру сайлау комиссияларының өкілеттік мерзімі аяқталардан кемінде екі ай бұрын басталады және олардың өкілеттік мерзімінің бітуіне үш күн қалғанда аяқталады. Сайлау комиссияларының құрамдарын қалыптастыратын органдар сайлау комиссияларының өкілеттік мерзімі ішінде олардың құрамына өзгерістер енгізуге құқылы.				

12.	жобаның 1-бабы 1-тармағы 9) тармақшасы-ның екінші абзацы	11-бап. **Республиканың** Орталық сайлау комиссиясы	9) 11-бапта: **тақырыптағы «Республиканың» деген сөз алып тасталсын;**	9) тармақшаның екінші абзацы **алып тасталсын.** *Тиісінше, заң жобасының бүкіл мәтіні бойынша құқықтық жүктеме мен салдарларды көтермейтін ұқсас нормалар алып тасталсын.*	**Депутаттар Қожахметов А.Т. Имашева С.В. Абдрахманов С.А. Әлтай А.Д. Бижанова Г.Қ. Дүйсенбинов Б.С. Магеррамов М.М. Нұркина А.Қ. Рахымжанов Ә.М. Сартбаев Б.М. Симонов С.А. Шиповских Г.Г.** Заң техникасы. Енгізілетін өзгерістердің біріздiлігінің болмауына байланысты. Мысалы, Конституциялық заңның 10-бабындағы осыған ұқсас нормада «Республика» деген сөз бар.	**Қабылданды**

13.	Жобаның 1-бабы 1-тармағы 10) тармақшасы-ның үшінші және төртінші абзацтары	12-бап. Республиканың орталық сайлау комиссиясының өкілеттіктері Орталық сайлау комиссиясы: … **2-2) жоқ**	10) 12-бапта: тақырыптағы «Республиканың орталық» деген сөздер «Орталық» деген сөзбен ауыстырылсын; **мынадай мазмұндағы 2-2) тармақшамен толықтырылсын:** **«2-2) бірмандаттық аумақтық сайлау округтері бойынша Парламент Мәжілісінің депутаттарын сайлау бойынша сайлау округтерін құрады және сайлау округтерінің тізбесі мен шекараларын бұқаралық ақпарат құралдарында жариялайды;»;**	10) тармақшаның төртінші абзацы мынадай редакцияда жазылсын: «2-2) **бірмандаттық аумақтық сайлау округтері бойынша Парламент Мәжілісі депутаттарының сайлауы бойынша сайлау округтерін құрады және олардың шекараларын белгілейді, бұқаралық ақпарат құралдарында сайлау округтерінің тізімін және олардың шекаралары туралы мәліметтерді жариялайды;».**	**Депутаттар Қожахметов А.Т. Имашева С.В. Абдрахманов С.А. Әлтай А.Д. Бижанова Г.Қ. Дүйсенбинов Б.С. Магеррамов М.М. Нұркина А.Қ. Рахымжанов Ә.М. Сартбаев Б.М. Симонов С.А. Шиповских Г.Г.** «Құқықтық актілер туралы» Қазақстан Республикасы Заңының 24-бабының 3-тармағына сәйкес, заң жобасының 1-бабы 1-тармағы 21-тармақшасының ережесін қайталайды;	**Қабылданды**
14.	Жобаның 1-бабы 1-тармағы 10) тармақшасы-ның бесінші абзацы	12-бап. Республиканың орталық сайлау комиссиясының өкілеттіктері Орталық сайлау комиссиясы: …	10) 12-бапты: … 5) тармақша «сайлау жөніндегі» деген сөздерден кейін «, Парламент **Мәжілісі депутаттарының мандаттарын кері**	бесінші абзац мынадай редакцияда жазылсын: **«5) тармақша «сайлау жөніндегі» деген сөздерден кейін «, бірмандаттық аумақтық сайлау**	**Депутаттар Қожахметов А.Т. Имашева С.В. Абдрахманов С.А. Әлтай А.Д. Бижанова Г.Қ. Дүйсенбинов Б.С. Магеррамов М.М.**	**Қабылданды**

		5) Президентті, Парламент депутаттарын **сайлау жөніндегі** сайлау комиссияларына басшылықты жүзеге асырады; олардың шешімдерінің күшін жояды және оларды тоқтата тұрады; сайлау науқанын өткізу үшін бөлінген республикалық бюджет қаражатын олардың арасында бөледі; сайлау комиссияларының қызметі үшін қажетті материалдық-техникалық жағдайлардың жасалуын бақылайды; сайлау комиссияларының шешімдері мен әрекеттеріне (әрекетсіздігіне) арыздар мен шағымдарды қарайды; сайлау туралы заңнаманы түсіндіруді ұйымдастырады; сайлау процесіне қатысушыларды оқытуды ұйымдастырады және өткізеді; саяси партиялардың өкілдерімен және сайлау процесіне басқа да қатысушылармен сайлауды ұйымдастыру және өткізу жөнінде семинарлар өткізеді; сайлау	**қайтарып алу** жөніндегі» деген сөздермен толықтырылсын;	**округтері бойынша сайланған Парламент Мәжілісінің депутаттарын кері шақырып алу жөніндегі» деген сөздермен толықтырылсын;»;**	**Нұркина А.Қ.** **Рахымжанов Ә.М.** **Сартбаев Б.М.** **Симонов С.А.** **Шиповских Г.Г.** Конституцияның 52-бабы 5-тармағы үшінші бөлігі 3) тармақшасының редакциясына сәйкес.	

		жүйелері саласындағы халықаралық ынтымақтастықты жүзеге асырады;				
15.	жобаның 1-бабы 1-тармағы 10) тармақшасының алтыншы, жетінші және сегізінші абзацтары	12-бап. Республиканың орталық сайлау комиссиясының өкілеттіктері Орталық сайлау комиссиясы: … 6) **Президентті және** Парламент Мәжілісінің депутаттарын сайлау жөніндегі дауыс беруге арналған бюллетеннің нысаны мен мәтінін, **Парламент Сенатының**, мәслихаттардың депутаттарын, аудандық маңызы бар қала, ауыл, кент, ауылдық округ әкімін және өзге де жергілікті өзін-өзі басқару органдарының мүшелерін сайлау жөніндегі дауыс беруге арналған бюллетеньдердің нысанын, оларды дайындау тәртібін, сондай-ақ қорғалу дәрежесін, сайлаушылар (таңдаушылар) тізімдерінің, Президенттікке	6) тармақшада: **«Президентті және» деген сөздерден кейін «партиялық тізімдер бойынша» деген сөздермен толықтырылсын;** **«Парламент Сенатының» деген сөздер «Парламенттің» деген сөзбен ауыстырылсын;**	«алтыншы, жетінші және сегізінші абзацтар мынадай редакцияда жазылсын: «6) тармақшада: «Президентті және» деген сөздерден кейін «партиялық тізімдер бойынша» деген сөздермен толықтырылсын; «**Парламент Сенатының,**» деген сөздер «**Парламент Сенатының депутаттарын, бірмандаттық аумақтық сайлау округтері бойынша сайланатын Парламент Мәжілісінің,**» деген сөздермен ауыстырылсын;	**Депутаттар Қожахметов А.Т. Имашева С.В. Абдрахманов С.А. Әлтай А.Д. Бижанова Г.Қ. Дүйсенбинов Б.С. Магеррамов М.М. Нұркина А.Қ. Рахымжанов Ә.М. Сартбаев Б.М. Симонов С.А. Шиповских Г.Г.** Өзара қарама-қарсы нормалар.	**Қабылданды**

		кандидаттарды қолдайтын сайлаушылардың қолдарын жинауға, Сенаттың депутаттығына кандидаттарды қолдайтын таңдаушылардың қолдарын жинауға арналған және аудандық маңызы бар қала, ауыл, кент, ауылдық округ әкіміне кандидаттарды қолдайтын сайлаушылардың қолдарын жинауға арналған қол қою парағының, өзге де сайлау құжаттарының нысандарын, дауыс беруге арналып, мөлдір материалдан жасалған жәшіктердің нысанын және сайлау комиссиялары мөрлерінің үлгілерін, сайлау құжаттарын сақтау тәртібін белгілейді; Президентті және Парламент депутаттарын сайлау жөніндегі сайлау бюллетеньдерін дайындауды қамтамасыз етеді; …				
16.	жобаның 1-бабы 1-тармағы 10)	12-бап. Республиканың орталық сайлау	16-13) аумақтық сайлау комиссияларының **мүшелігіне**	10) тармақшаның жиырма екінші абзацындағы	**Заңнама және сот-құқықтық реформа комитеті**	**Қабылданды**

	тармақшасының жиырма екінші абзацы	комиссиясының өкілеттіктері Орталық сайлау комиссиясы: ... 16) жоқ.	**кандидаттарға** қойылатын біліктілік талаптарын әзірлейді және бекітеді;»;	«**мүшелігіне кандидаттарға**» деген сөздер «**мүшелеріне**» деген сөзбен ауыстырылсын;	Редакциясын нақтылау.	
17.	жобаның 1-бабы 1-тармағы 10) тармақшасының он үшінші абзацы	12-бап. Республиканың орталық сайлау комиссиясының өкілеттіктері Орталық сайлау комиссиясы: … 16) әкімшілік-аумақтық бөлініс халқының мөлшеріне **сәйкес** олардан сайланатын мәслихаттар депутаттарының санын анықтайды;	16) тармақша «**сәйкес**» деген сөздерден кейін «, **жаңа сайланымды қалыптастыру кезінде**» деген сөздермен толықтырылсын;	он үшінші абзацта орыс тіліндегі мәтінге түзету енгізілді, мемлекеттік тілдегі мәтін өзгермейді;	**Депутаттар Қожахметов А.Т. Имашева С.В. Абдрахманов С.А. Әлтай А.Д. Бижанова Г.Қ. Дүйсенбинов Б.С. Магеррамов М.М. Нұркина А.Қ. Рахымжанов Ә.М. Сартбаев Б.М. Симонов С.А. Шиповских Г.Г.** Норма шығармашылық тәжірибе.	**Қабылданды**
18.	жобаның 1-бабы 1-тармағы 12) тармақшасының он төртінші абзацы	14-бап. Аумақтық сайлау комиссиясының өкілеттіктері Тиісті аумақтық сайлау комиссиясы: … 7) мәслихаттар депутаттарын, аудандық маңызы бар қала, ауыл, кент, ауылдық округ әкімін,	7) тармақша мынадай редакцияда жазылсын: «7) мәслихаттар депутаттарын, әкімді, өзге де жергілікті өзін-өзі басқару органдарының мүшелерін сайлау жөніндегі сайлау бюллетеньдерінің	12) тармақшаның он төртінші абзацы мынадай редакцияда жазылсын: **«7) партиялық тізімдер бойынша мәслихаттар депутаттарын, әкімдерді, өзге де жергілікті өзін-өзі**	**Депутаттар Қожахметов А.Т. Имашева С.В. Абдрахманов С.А. Әлтай А.Д. Бижанова Г.Қ. Дүйсенбинов Б.С. Магеррамов М.М. Нұркина А.Қ. Рахымжанов Ә.М.**	**Қабылданды**

		өзге де жергілікті өзін-өзі басқару органдарының мүшелерін сайлау жөніндегі сайлау бюллетеньдерінің жасалуын, сондай-ақ учаскелік сайлау комиссияларына сайлау бюллетеньдерінің жеткізілуін қамтамасыз етеді;	мәтінін белгілейді және жасалуын, сондай-ақ учаскелік сайлау комиссияларына сайлау бюллетеньдерінің жеткізілуін қамтамасыз етеді;»;	**басқару органдарының мүшелерін сайлау жөніндегі сайлау бюллетеньдерінің мәтінін белгілейді және мәслихаттар депутаттарын, әкімдерді, өзге де жергілікті өзін-өзі басқару органдарының мүшелерін сайлау жөніндегі сайлау бюллетеньдерін дайындауды, сондай-ақ округтік, учаскелік сайлау комиссияларына сайлау бюллетеньдерін жеткізуді қамтамасыз етеді;»;**	**Сартбаев Б.М.** **Симонов С.А.** **Шиповских Г.Г.** Заң жобасының 1-бабы 1-тармағы 14) тармақшасының жетінші абзацында көрсетілген округтік сайлау комиссияларының өкілеттіктерін қайталауды болғызбау мақсатында. Сонымен бірге, біздің ойымызша, заң жобасы аумақтық және округтік сайлау комиссияларының өкілеттіктерін тиісінше реттемегенін атап өтеміз.	
19.	жобаның 1-бабы 1-тармағы 12) тармақшасы-ның жиырма төртінші абзацы	**Жоқ**	11-3) егер бірмандаттық аумақтық сайлау округтері бойынша округтердің шекаралары әкімшілік аумақтық бірліктердің шекараларымен тұспа-тұс келсе округтік сайлау	жиырма төртінші абзацтағы «**функцияларын**» деген сөз «**өкілеттіктерін**» деген сөзбен ауыстырылсын;	**Депутаттар** **Қожахметов А.Т.** **Имашева С.В.** **Абдрахманов С.А.** **Әлтай А.Д.** **Бижанова Г.Қ.** **Дүйсенбинов Б.С.** **Магеррамов М.М.** **Нұркина А.Қ.**	**Қабылданды**

			комиссияларының **функцияларын** жүзеге асырады;»;		**Рахымжанов Ә.М.** **Сартбаев Б.М.** **Симонов С.А.** **Шиповских Г.Г.** Заң жобасының 1-бабы 1-тармағының 14) тармақшасына сәйкес.	
20.	жобаның 1-бабы 1-тармағының 13) тармақшасы-ның бірінші абзацы	**Жоқ**	**13) мынадай мазмұндағы 15-1-баппен толықтырылсын:** «15-1-бап. Округтік сайлау комиссиялары 1. Округтік сайлау комиссиялары бірмандаттық аумақтық сайлау округтері бойынша Парламент Мәжілісі мен мәслихаттар депутаттарының сайлауын ұйымдастыру мен өткізуді қамтамасыз етеді. 2. Округтік сайлау комиссияларының құрамы бес мүшеден тұрады. 3. 13-2-тарауға сәйкес кері шақырып алу рәсіміне бастамашылық	бірінші абзац мынадай редакцияда жазылсын: **«13) мынадай мазмұндағы 15-1 және 16-1-баптармен толықтырылсын:».** *Тиісінше, 14) тармақшаның бірінші абзацы алып тасталсын және заң жобасының 1-бабы 1-тармағы тармақшаларының келесі нөмірленуі өзгертілсін.*	**Депутаттар** **Қожахметов А.Т.** **Имашева С.В.** **Абдрахманов С.А.** **Әлтай А.Д.** **Бижанова Г.Қ.** **Дүйсенбинов Б.С.** **Магеррамов М.М.** **Нұркина А.Қ.** **Рахымжанов Ә.М.** **Сартбаев Б.М.** **Симонов С.А.** **Шиповских Г.Г.** Заң техникасы.	**Қабылданды**

			жасалған жағдайда, округтік сайлау комиссияларының құрамы сайлау тағайындалғаннан немесе жарияланғаннан кейін не дауыс беру тағайындалғаннан кейін он күннен кешіктірілмей бұқаралық ақпарат құралдарында жарияланады.»; **14) мынадай мазмұндағы 16-1-баппен толықтырылсын:**			
21.	жобаның 1-бабы 1-тармағы 13) тармақшасы-ның бесінші абзацы	**Жоқ**	13) мынадай мазмұндағы 15-1-баппен толықтырылсын: «15-1-бап. Округтік сайлау комиссиялары 1. Округтік сайлау комиссиялары бірмандаттық аумақтық сайлау округтері бойынша Парламент Мәжілісі мен мәслихаттар депутаттарының сайлауын ұйымдастыру	бесінші абзацтағы «**13-2-тарауға**» деген сөздер «**Осы Конституциялық заңның 13-2-тарауына**» деген сөздермен ауыстырылсын; *Осындай түзетулер заң жобасының бүкіл мәтіні бойынша көзделсін.*	**Депутаттар Қожахметов А.Т. Имашева С.В. Абдрахманов С.А. Әлтай А.Д. Бижанова Г.Қ. Дүйсенбинов Б.С. Магеррамов М.М. Нұркина А.Қ. Рахымжанов Ә.М. Сартбаев Б.М. Симонов С.А. Шиповских Г.Г.** Заң техникасы.	**Қабылданды**

			мен өткізуді қамтамасыз етеді. 2. Округтік сайлау комиссияларының құрамы бес мүшеден тұрады. 3. **13-2-тарауға** сәйкес кері шақырып алу рәсіміне бастамашылық жасалған жағдайда, округтік сайлау комиссияларының құрамы сайлау тағайындалғаннан немесе жарияланғаннан кейін не дауыс беру тағайындалғаннан кейін он күннен кешіктірілмей бұқаралық ақпарат құралдарында жарияланады.»;			
22.	Жобаның 1-бабы 1-тармағы 14) тармақшасы-ның оныншы абзацы	**Жоқ**	14) мынадай мазмұндағы 16-1-баппен толықтырылсын: «16-1-бап. Округтік сайлау комиссиясының өкілеттіктері Округтік сайлау комиссиясы: …	14) тармақшаның оныншы абзацындағы **«округ»** деген сөз **«сайлау округінің»** деген сөздермен ауыстырылсын; *Осындай түзетулер заң жобасының бүкіл мәтіні бойынша*	**Депутаттар Қожахметов А.Т. Имашева С.В. Абдрахманов С.А. Әлтай А.Д. Бижанова Г.Қ. Дүйсенбинов Б.С. Магеррамов М.М. Нұркина А.Қ. Рахымжанов Ә.М.**	**Қабылданды**

			7) сайлауды әзірлеу мен өткізуге байланысты мәселелер бойынша **округ** аумағында орналасқан мемлекеттік органдар мен ұйымдардың есептерін, сондай-ақ сайлау туралы заңнаманың сақталуы мәселелері бойынша қоғамдық бірлестіктер органдарының ақпаратын тыңдауға құқылы;	*көзделсін.*	**Сартбаев Б.М.** **Симонов С.А.** **Шиповских Г.Г.** Заң жобасының 1-бабы 1-тармағы 14) тармақшасының бесінші абзацына сәйкес.	
23.	Жобаның 1-бабы 1-тармағы 14) тармақшасы-ның он төртінші абзацы	**Жоқ**	«16-1-бап. Округтік сайлау комиссиясының өкілеттіктері Округтік сайлау комиссиясы: … 11) **республика** заңнамасына сәйкес басқа да өкілеттіктерді жүзеге асырады.»;	Он төртінші абзацтағы «**республика**» деген сөз «**Қазақстан Республикасының**» деген сөздермен ауыстырылсын;	**Депутаттар** **Қожахметов А.Т.** **Имашева С.В.** **Абдрахманов С.А.** **Әлтай А.Д.** **Бижанова Г.Қ.** **Дүйсенбинов Б.С.** **Магеррамов М.М.** **Нұркина А.Қ.** **Рахымжанов Ә.М.** **Сартбаев Б.М.** **Симонов С.А.** **Шиповских Г.Г.** Заң техникасы.	**Қабылданды**
24.	жобаның 1-бабы 1-	**Жоқ**	15) 17-бапта:	15) тармақшада: мынадай мазмұндағы	**Депутаттар** **Қожахметов А.Т.**	**Қабылданды**

	тармағының 15) тармақшасы		**1-тармақтың** бірінші бөлігіндегі «аудандық маңызы бар қала, ауыл, кент, ауылдық округ әкімін» деген сөздер «әкімді» деген сөзбен ауыстырылсын; **1-тармақтың** екінші бөлігінің 2) тармақшасындағы «он бір» деген сөздер «тоғыз» деген сөзбен ауыстырылсын;	екінші абзацпен толықтырылсын: **«1-тармақта:»** екінші және үшінші абзацтардағы «**1-тармақтың**» деген сөздер алып тасталсын;	**Имашева С.В.** **Абдрахманов С.А.** **Әлтай А.Д.** **Бижанова Г.Қ.** **Дүйсенбинов Б.С.** **Магеррамов М.М.** **Нұркина А.Қ.** **Рахымжанов Ә.М.** **Сартбаев Б.М.** **Симонов С.А.** **Шиповских Г.Г.** Заң техникасы.	
25.	жобаның 1-бабы 1-тармағы 17) тармақшасы-ның үшінші абзацы	19-бап. Сайлау комиссиясы мүшесінің мәртебесі … 2-1. Мыналар: сотталғандығы заңда белгіленген тәртіппен өтелмеген немесе алып тасталмаған адам; сот іс-әрекетке қабілетсіз немесе іс-әрекет қабілеті шектеулі деп таныған адам сайлау комиссиясының мүшесі бола алмайды. ...	17) 19-бапта: 2-1-тармақтың үшінші абзацындағы «адам сайлау комиссиясының мүшесі бола алмайды.» деген сөздер «адам;» деген сөзбен ауыстырылып, мынадай мазмұндағы төртінші абзацпен толықтырлсын: «халықаралық ұйымдар мен халықаралық қоғамдық бірлестіктер, шетелдік мемлекеттік органдар, шетелдік заңды тұлғалар мен азаматтар, сондай-ақ азаматтығы	17) тармақшаның үшінші абзацы мынадай редакцияда жазылсын: «халықаралық ұйымдар мен халықаралық қоғамдық бірлестіктер, шетелдік мемлекеттік органдар, шетелдік заңды тұлғалар мен азаматтар, сондай-ақ азаматтығы жоқ адамдар тарапынан қаржыландырылатын **саяси партияның немесе өзге де** қоғамдық бірлестіктің **ұсынысы негізінде ұсынылған және (немесе) сайланған**	**Депутаттар** **Қожахметов А.Т.** **Имашева С.В.** **Абдрахманов С.А.** **Әлтай А.Д.** **Бижанова Г.Қ.** **Дүйсенбинов Б.С.** **Магеррамов М.М.** **Нұркина А.Қ.** **Рахымжанов Ә.М.** **Сартбаев Б.М.** **Симонов С.А.** **Шиповских Г.Г.** Конституциялық заңның 10-бабына сәйкес..	**Қабылданды**

			жоқ адамдар тарапынан қаржыландырылатын қоғамдық бірлестік ұсынған адам сайлау комиссиясының мүшесі бола алмайды.»;	адам сайлау комиссиясының мүшесі бола алмайды.»;		
26.	Жобаның 1-бабы 1-тармағы 17) тармақшасы-ның бесінші абзацы	19-бап. Сайлау комиссиясы мүшесінің мәртебесі .... 3. Орталық сайлау комиссиясының Төрағасы, мүшелері, оның аппаратының қызметкерлері, аумақтық сайлау комиссияларының төрағалары немесе олардың орынбасарлары, сондай-ақ хатшылары өз өкілеттіктерін кәсіби тұрақты негізде жүзеге асырады. **Аумақтық сайлау комиссиясы төрағаның немесе оның орынбасарының өз өкілеттіктерін кәсіби тұрақты негізде жүзеге асыруы туралы шешім қабылдайды.**	17) 19-бапта: ... 3-тармақ мынадай редакцияда жазылсын: «3. Орталық сайлау комиссиясының төрағасы, мүшелері, оның аппаратының қызметкерлері, облыстық (республикалық маңызы бар қалалардың және астананың) аумақтық сайлау комиссияларының төрағалары, олардың орынбасарлары, хатшылары, мүшелері, сондай-ақ және өзге де аумақтық сайлау комиссияларының төрағалары, орынбасарлары мен хатшылары өкілеттіктерін кәсіби тұрақты негізде жүзеге асырады.»;	мынадай редакцияда жазылсын: «3. Орталық сайлау комиссиясының төрағасы, мүшелері, оның аппаратының қызметкерлері, облыстық (республикалық маңызы бар қалалардың және астананың) аумақтық сайлау комиссияларының төрағалары, олардың орынбасарлары, хатшылары, мүшелері, сондай-ақ өзге де аумақтық сайлау комиссияларының төрағалары, орынбасарлары мен хатшылары өкілеттіктерін кәсіби тұрақты негізде жүзеге асырады. **Өкілеттіктерін кәсіби тұрақты негізде**	**Заңнама және сот-құқықтық реформа комитеті** "Қазақстан Республикасындағы сайлау туралы" Қазақстан Республикасы Конституциялық Заңының 10-бабының 1-тармағына сәйкес республикада сайлауды әзірлеу мен өткізуді ұйымдастыратын мемлекеттік сайлау органдары сайлау комиссиялары болып табылады. Осы Конституциялық заңның 19-бабының 1-тармағында сайлау комиссияларының мүшелері мемлекеттік органдардың өкілдері болып табылады және мемлекеттің	**Қабылданды**

				жүзеге асыратын аумақтық сайлау комиссиялары мүшелерінің еңбегіне ақы төлеу Қазақстан Республикасы Конституциясының 66-бабының 9-1) тармақшасына сәйкес белгіленеді. **Өкілеттіктерін кәсіби тұрақты негізде жүзеге асыратын аумақтық сайлау комиссиясының мүшесі педагогтік, ғылыми немесе өзге де шығармашылық қызметті қоспағанда, кәсіпкерлік қызметті жүзеге асыруға, шаруашылық жүргізуші субъектіні басқаруға дербес қатысуға, ақы төленетін басқа да қызметпен айналысуға құқылы емес.»;**	қорғауында болады деп белгіленген. ЖҰЖ-ның 2022 жылғы 16 наурыздағы 10-тармағына сәйкес сайлау процесін жетілдіру жөнінде шаралар қабылдау, оның ішінде аумақтық сайлау комиссиялары қызметінің қағидаттарын оларды кәсіби негізге көшіру арқылы қайта қарау қажет. Осы тапсырма "Қазақстан Республикасының кейбір конституциялық заңдарына Мемлекет басшысының 2022 жылғы 16 наурыздағы Жолдауын іске асыру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы" Қазақстан Республикасы Конституциялық Заңының жобасында "Қазақстан Республикасындағы сайлау туралы"	

					Конституциялық Заңының 19-бабының 3-тармағына тиісті түзетулер енгізу арқылы іске асырылды. АСК мүшелерінің еңбегіне бюджет қаражаты есебінен ақы төлеу туралы мәселе Мемлекет басшысымен және Республиканың Премьер-Министрімен келісілді.	
27.	жобаның 1-бабы 1-тармағының 18) тармақшасы	20-бап. Сайлау комиссияларының қызметін ұйымдастыру және олардың әрекеттеріне шағым жасау. Сайлау комиссияларының қызметіндегі жариялылық … 8. Дауыс беру күні дауыс беруге арналған сайлау учаскесі ашылған кезден бастап және сайлаушылардың дауыстарын санау кезінде дауыс беру нәтижелері анықталғанға дейін сайлау учаскесінде бір мезгілде әрбір кандидаттан немесе партиялық тізімін ұсынған саяси партиядан сенім білдірілген бір-бір адамнан,	18) 20-бапта: 2-тармақ 3) тармақшадағы «кешіктірмей шақырады.» деген сөздер «кешіктірмей;» деген сөзбен ауыстырылып, мынадай мазмұндағы 4) тармақшамен толықтырылсын: «4) округтік сайлау комиссияларының отырыстарын – аумағында округ орналасқан аумақтық сайлау комиссияларының төрағалары олардың құрамы	18) тармақшада: бесінші абзацта орыс тіліндегі мәтінге түзету енгізілді, мемлекеттік тілдегі мәтін өзгермейді; тоғызыншы абзац мынадай редакцияда жазылсын: **«бірінші бөлікте:** **1) тармақшадағы «аудандар (облыстық маңызы бар қалалар), аудандық маңызы бар қалалар, ауылдар, кенттер, ауылдық округтер әкімдері» деген сөздер «әкімдер» деген сөзбен ауыстырылсын;»;**	**Депутаттар** **Қожахметов А.Т.** **Имашева С.В.** **Абдрахманов С.А.** **Әлтай А.Д.** **Бижанова Г.Қ.** **Дүйсенбинов Б.С.** **Магеррамов М.М.** **Нұркина А.Қ.** **Рахымжанов Ә.М.** **Сартбаев Б.М.** **Симонов С.А.** **Шиповских Г.Г.** «Құқықтық актілер туралы» Қазақстан Республикасы Заңының 24-бабының 3-тармағына, заң	**Қабылданды**

		қызметтік куәлігі мен редакцияның тапсырмасы болған кезде **әрбір бұқаралық ақпарат құралынан бір-бір өкілден** және Қазақстан Республикасының әрбір саяси партиясынан, өзге де қоғамдық бірлестігінен, басқа да коммерциялық емес ұйымдарынан бір-бір байқаушыдан және аудармашы бірге жүруге құқылы шет мемлекеттер мен халықаралық ұйымдардың байқаушылары қатысуға құқылы. … 12. Мыналар: 1) Парламент, мәслихаттар депутаттары, **аудандар (облыстық маңызы бар қалалар), аудандық маңызы бар қалалар, ауылдар, кенттер, ауылдық округтер әкімдері**, өзге де жергілікті өзін-өзі басқару органдарының мүшелері;	қалыптастырылғаннан кейін жеті күн мерзімнен кешіктірмей шақырады.»; 8-тармақта: **«бір-бір өкілден» деген сөздер «үшеуден аспайтын өкіл» деген сөздермен ауыстырылсын;** «қоғамдық бірлестігінен, басқа да коммерциялық емес ұйымдарынан» деген сөздер «аккредиттелген қоғамдық бірлестігінен, коммерциялық емес ұйымдарынан» деген сөздермен ауыстырылсын; 11-тармақтың бірінші бөлігіндегі «Аумақтық,» деген сөзден кейін «округтік,» деген сөзбен толықтырылсын.; 12-тармақта: **1) тармақшадағы «(облыстық маңызы бар қалалар)» деген сөздер** **«, облыстық маңызы бар қалалар» деген**		жобасының 1-бабы 1-тармағы 2) тармақшасының екінші абзацына сәйкес.	

			сөздермен ауыстырылсын; 2) тармақшадағы «аудандық маңызы бар қалалар, ауылдар, кенттер, ауылдық округтер әкіміне» деген сөздер «әкім болуға» деген сөздермен ауыстырылсын;			
28.	жобаның 1-бабы 1-тармағы 18) тармақшасы-ның бесінші абзацы	20-бап. Сайлау комиссияларының қызметін ұйымдастыру және олардың әрекеттеріне шағым жасау. Сайлау комиссияларының қызметіндегі жариялылық ... 8. Дауыс беру күні дауыс беруге арналған сайлау учаскесі ашылған кезден бастап және сайлаушылардың дауыстарын санау кезінде дауыс беру нәтижелері анықталғанға дейін сайлау учаскесінде бір мезгілде әрбір кандидаттан немесе партиялық тізімін ұсынған саяси партиядан сенім білдірілген бір-бір адамнан, қызметтік куәлігі мен редакцияның тапсырмасы болған кезде әрбір	18) 20-бапта: ... **8-тармақта:** **«бір-бір өкілден» деген сөздер «үшеуден аспайтын өкіл» деген сөздермен ауыстырылсын;** **«қоғамдық бірлестігінен, басқа да коммерциялық емес ұйымдарынан» деген сөздер «аккредиттелген қоғамдық бірлестігінен, коммерциялық емес ұйымынан» деген сөздермен ауыстырылсын;** 11-тармақтың бірінші бөлігі «Аумақтық,» деген сөзден кейін	8-тармақ мынадай редакцияда жазылсын: 8. Дауыс беру күні дауыс беруге арналған сайлау учаскесі ашылған кезден бастап және сайлаушылардың дауыстарын санау кезінде дауыс беру нәтижелері анықталғанға дейін сайлау учаскесінде бір мезгілде әрбір кандидаттан немесе партиялық тізімді ұсынған саяси партиядан сенім білдірілген бір-бір адамнан, қызметтік куәлігі мен редакцияның тапсырмасы болған кезде әрбір бұқаралық	**Заңнама және сот-құқықтық реформа комитеті** «Қазақстан Республикасындағы сайлау туралы» ҚР Конституциялық заңының 20-бабының 8-тармағын «әрбір телеарнадан кемінде үш өкілден» деген сөздермен толықтыру ұсынылады, өйткені сайлау учаскелерінде телеарнаның жалғыз өкілі телевизиялық сюжет түсіре алмайды. Жұмыс барысында екі репортер (қазақ және орыс редакциясынан) мен бір оператор жұмыс істейді.	**Қабылданды**

		бұқаралық ақпарат құралынан бір-бір өкілден және Қазақстан Республикасының әрбір саяси партиясынан, өзге де қоғамдық бірлестігінен, басқа да коммерциялық емес ұйымдарынан бір-бір байқаушыдан және аудармашы бірге жүруге құқылы шет мемлекеттер мен халықаралық ұйымдардың байқаушылары қатысуға құқылы. ... 12. Мыналар: 1) Парламент, мәслихаттар депутаттары, аудандар (облыстық маңызы бар қалалар), аудандық маңызы бар қалалар, ауылдар, кенттер, ауылдық округтер әкімдері, өзге де жергілікті өзін-өзі басқару органдарының мүшелері;	«округтік,» деген сөзбен толықтырылсын; 12-тармақта: бірінші бөлікте: **1) тармақшадағы «аудандар (облыстық маңызы бар қалалар), аудандық маңызы бар қалалар, ауылдар, кенттер, ауылдық округтер әкімдері» деген сөздер «әкімдер» деген сөзбен ауыстырылсын;** 2) тармақшадағы «аудандық маңызы бар қалалар, ауылдар, кенттер, ауылдық округтер әкіміне» деген сөздер «әкім болуға» деген сөздермен ауыстырылсын;	ақпарат құралынан бір-бір өкілден, **әрбір телеарнадан үшеуден аспайтын өкіл** және Қазақстан Республикасының әрбір саяси партиясынан, өзге де **аккредиттелген** қоғамдық бірлестігінен, коммерциялық емес ұйымынан бір-бір байқаушыдан және аудармашы бірге жүруге құқылы шет мемлекеттер мен халықаралық ұйымдардың байқаушылары қатысуға құқылы.»;		
29.	жобаның 1-бабы 1-тармағы 19) тармақшасы-ның төртінші абзацы	20-1-бап. Қазақстан Республикасы саяси партияларының, өзге де қоғамдық бірлестіктерінің, коммерциялық емес	1-тармақ мынадай редакцияда жазылсын: «1. Саяси партиялардан, **сондай-ақ** аккредиттелген қоғамдық	19) тармақшаның төртінші абзацы «**сондай-ақ**» деген сөзден кейін «**өзге де**» деген сөздермен толықтырылсын;	**Депутаттар Қожахметов А.Т. Имашева С.В. Абдрахманов С.А. Әлтай А.Д. Бижанова Г.Қ.**	**Қабылданды**

		ұйымдарының байқаушылары 1. Қазақстан Республикасының саяси партиялары, өзге де қоғамдық бірлестіктері, коммерциялық емес ұйымдары байқаушысының өкілеттіктері оның тегі, аты, әкесінің аты көрсетіліп, жазбаша нысанда куәландырылуға тиіс. Бұл құжат байқаушыны жіберген ұйымның мөрімен расталады және ол байқаушының жеке басын куәландыратын құжатты көрсеткен кезде жарамды болады. Құжаттар сайлау комиссиясының төрағасына не оны алмастыратын адамға байқаушы туралы деректерді есепке алу журналына енгізу арқылы оны тіркеу үшін көрсетіледі.	бірлестіктерден, коммерциялық емес ұйымдардан Қазақстан Республикасының азаматтары байқаушылар ретінде жіберіледі. ...		**Дүйсенбинов Б.С.** **Магеррамов М.М.** **Нұркина А.Қ.** **Рахымжанов Ә.М.** **Сартбаев Б.М.** **Симонов С.А.** **Шиповских Г.Г.** Редакциясын нақтылау.	
30.	жобаның 1-бабы 1-тармағы 19) тармақшасы-ның бесінші абзацы	20-1-бап. Қазақстан Республикасы саяси партияларының, өзге де қоғамдық бірлестіктерінің, коммерциялық емес ұйымдарының байқаушылары	1-тармақ мынадай редакцияда жазылсын: «1. Саяси партиялардан, сондай-ақ аккредиттелген қоғамдық бірлестіктерден, коммерциялық емес	19) тармақшаның бесінші абзацы **«әкесінің аты»** деген сөздерден кейін «(**егер ол жеке басын куәландыратын құжатта көрсетілген болса**)» деген	**Депутаттар** **Қожахметов А.Т.** **Имашева С.В.** **Абдрахманов С.А.** **Әлтай А.Д.** **Бижанова Г.Қ.** **Дүйсенбинов Б.С.** **Магеррамов М.М.**	**Қабылданды**

		1. Қазақстан Республикасының саяси партиялары, өзге де қоғамдық бірлестіктері, коммерциялық емес ұйымдары байқаушысының өкілеттіктері оның тегі, аты, әкесінің аты көрсетіліп, жазбаша нысанда куәландырылуға тиіс. Бұл құжат байқаушыны жіберген ұйымның мөрімен расталады және ол байқаушының жеке басын куәландыратын құжатты көрсеткен кезде жарамды болады. Құжаттар сайлау комиссиясының төрағасына не оны алмастыратын адамға байқаушы туралы деректерді есепке алу журналына енгізу арқылы оны тіркеу үшін көрсетіледі.	ұйымдардан Қазақстан Республикасының азаматтары байқаушылар ретінде жіберіледі. Байқаушының өкілеттігі оның тегі, аты, **әкесінің аты** көрсетіле отырып, жазбаша нысанда куәландырылуға тиіс. Бұл құжат байқаушыны жіберген ұйымның **мөрімен** расталады және байқаушының жеке басын куәландыратын құжатты көрсеткен кезде жарамды болады. Құжаттар сайлау комиссиясының төрағасына не оны алмастыратын адамға байқаушы туралы деректерді есепке алу журналына енгізу арқылы оны тіркеу үшін көрсетіледі.»;	сөздермен толықтырылсын;	**Нұркина А.Қ.** **Рахымжанов Ә.М.** **Сартбаев Б.М.** **Симонов С.А.** **Шиповских Г.Г.** Редакциясын нақтылау.	
31.	Жобаның 1-бабы 1-тармағы 19) тармақшасы-ның жаңа он	20-1-бап. Қазақстан Республикасы саяси партияларының, өзге де қоғамдық бірлестіктерінің, коммерциялық емес	**Жоқ**	19) тармақша мынадай мазмұндағы он сегізінші абзацпен толықтырылсын: **«2-тармақтың**	**Депутаттар** **Қожахметов А.Т.** **Имашева С.В.** **Абдрахманов С.А.** **Әлтай А.Д.**	**Қабылданды**

	сегізінші абзацы	ұйымдарының байқаушылары … 2. Қазақстан Республикасы саяси партияларының, **өзге де** қоғамдық бірлестіктерінің, коммерциялық емес ұйымдарының байқаушылары:		**бірінші абзацы «өзге де» деген сөздерден кейін «аккредиттелген» деген сөзбен толықтырылсын;»;**	**Бижанова Г.Қ.** **Дүйсенбинов Б.С.** **Магеррамов М.М.** **Нұркина А.Қ.** **Рахымжанов Ә.М.** **Сартбаев Б.М.** **Симонов С.А.** **Шиповских Г.Г.** Заң жобасының осы тармақшасында көзделген өзгерістерге сәйкес келтіру.	
32.	жобаның 1-бабы 1-тармағы 19) тармақшасы-ның он тоғызыншы абзацы	**Жоқ**	3-тармақта: **бірінші бөліктегі** «өзге де» деген сөздерден кейін «аккредиттелген» деген сөзбен толықтырылсын;	он тоғызыншы абзацтағы «**бірінші бөліктегі**» деген сөздер «**бірінші абзац**» деген сөздермен ауыстырылсын;	**Депутаттар** **Қожахметов А.Т.** **Имашева С.В.** **Абдрахманов С.А.** **Әлтай А.Д.** **Бижанова Г.Қ.** **Дүйсенбинов Б.С.** **Магеррамов М.М.** **Нұркина А.Қ.** **Рахымжанов Ә.М.** **Сартбаев Б.М.** **Симонов С.А.** **Шиповских Г.Г.** Заң техникасы.	**Қабылданды**
33.	жобаның 1-бабы 1-тармағы 19) тармақшасы-	2. Қазақстан Республикасы саяси партияларының, өзге де қоғамдық бірлестіктерінің,	7) тармақшадағы «бермеуге міндетті.» деген сөздер «бермеуге;» деген	жиырма бірінші абзацтағы «**заңнамалық актілерде**» деген	**Депутаттар** **Қожахметов А.Т.** **Имашева С.В.** **Абдрахманов С.А.**	**Қабылданды**

	ның жиырма бірінші абзацы	коммерциялық емес ұйымдарының байқаушылары: **8) жоқ.**	сөзбен ауыстырылып, мынадай мазмұндағы 8) тармақшамен толықтырылсын: «8) фото-, аудио- және бейнежазбаны жүзеге асыру және тарату кезінде **заңнамалық актілерде** көзделген талаптарды сақтауға міндетті.»;	сөздер «**Қазақстан Республикасының заңдарында**» деген сөздермен ауыстырылсын;	**Әлтай А.Д.** **Бижанова Г.Қ.** **Дүйсенбинов Б.С.** **Магеррамов М.М.** **Нұркина А.Қ.** **Рахымжанов Ә.М.** **Сартбаев Б.М.** **Симонов С.А.** **Шиповских Г.Г.** Қазақстан Республикасы Конституциясының 61-бабының 3-тармағына сәйкес.	
34.	жобаның 1-бабы 1-тармағы 21) тармақшасы-ның төртінші абзацы	22-бап. Сайлау округтерін құру және олардың шекараларын қайта қарау 1. Сайлау округтерін аумақтық сайлау комиссиялары құрады.	21) 22-бапта: 1-тармақ мынадай редакцияда жазылсын: «1. Бірмандаттық аумақтық сайлау округтері бойынша Парламент Мәжілісінің депутаттарын сайлау жөніндегі сайлау округтерін Орталық сайлау комиссиясы құрады. **Бірмандаттық аумақтық сайлау округтері бойынша мәслихаттар депутаттарын** сайлау	21) тармақшаның төртінші абзацындағы «**Бірмандаттық аумақтық сайлау округтері бойынша мәслихаттар депутаттарын**» деген сөздер «**Мәслихаттар депутаттарын, әкімді, өзге де жергілікті өзін-өзі басқару органдарының мүшелерін**» деген сөздермен ауыстырылсын;	**Депутаттар** **Қожахметов А.Т.** **Имашева С.В.** **Абдрахманов С.А.** **Әлтай А.Д.** **Бижанова Г.Қ.** **Дүйсенбинов Б.С.** **Магеррамов М.М.** **Нұркина А.Қ.** **Рахымжанов Ә.М.** **Сартбаев Б.М.** **Симонов С.А.** **Шиповских Г.Г.** Заң жобасының 1-бабы 1-тармағы 20) тармақшасының	**Қабылданды**

			жөніндегі сайлау округтерін аумақтық сайлау комиссиялары құрады.»;		үшінші абзацына сәйкес.	
35.	жобаның 1-бабы 1-тармағы 24) тармақшасы-ның бесінші абзацы	Жоқ.	24) 27-бапта: 3-тармақ 3) тармақшадағы «жолымен жүзеге асырылады.» деген сөздер «жолымен;» деген сөзбен ауыстырылып, мынадай мазмұндағы 4) тармақшамен толықтырылсын: «4) онлайн-платформалар арқылы жүзеге асырылады.»; 4-тармақ мынадай мазмұндағы екінші бөлікпен толықтырылсын: **«Үгіт материалдарын жаңалықтар, талдау бағдарламаларында таратуға** тыйым салынады.»;	24) тармақшаның бесінші абзацындағы «**Үгіт материалдарын жаңалықтар, талдау бағдарламаларында таратуға**» деген сөздер «**Телерадио хабарларын тарату субъектілерінің жаңалықтар, талдау бағдарламаларында кез келген үгіт материалдарын таратуына**» деген сөздермен ауыстырылсын;»;	**Депутаттар Қожахметов А.Т. Имашева С.В. Абдрахманов С.А. Әлтай А.Д. Бижанова Г.Қ. Дүйсенбинов Б.С. Магеррамов М.М. Нұркина А.Қ. Рахымжанов Ә.М. Сартбаев Б.М. Симонов С.А. Шиповских Г.Г.** Әкімшілік кодекске енгізілетін өзгерістерге сәйкес келтіру.	**Қабылданды**
36.	жобаның 1-бабы 1-тармағы 25) тармақшасы-ның он бірінші,	28-бап. Сайлау алдындағы үгіт жүргізу құқығы … 3.…	25) 28-бапта: 2-тармақтың бірінші бөлігіндегі «баспасөзде және басқа да бұқаралық ақпарат	он жетінші абзац «**Кандидаттардың**» деген сөзден кейін «**және партиялық тізімдерді ұсынған**	**Депутаттар Қожахметов А.Т. Имашева С.В. Абдрахманов С.А. Әлтай А.Д.**	**Қабылданды**

	он жетінші абзацтары	Орталық сайлау комиссиясы айқындайтын сайлау алдындағы пікірсайыстарды өткізу тәртібі мен шарттары бірдей болуға және белгілі бір кандидатқа немесе саяси партияға артықшылық жасамауға тиіс. ... Кандидаттардың телевизия мен радиода сөйлеп жатқан сөздерін бөлуге және сөйлеген сөздерінен кейін іле-шала, сондай-ақ баспасөз басылымдарындағы сөздерінен кейін сол нөмірде түсініктеме жасауға тыйым салынады.	құралдарында» деген сөздер алып тасталсын; 3-тармақ мынадай редакцияда жазылсын: «… Үгіт материалдарын жариялау үшін **шарттың** талаптары қайсыбір кандидатқа, саяси партияға артықшылық бермеуге тиіс. ... Кандидаттардың және партиялық тізімдерді ұсынған саяси партиялардың бұқаралық ақпарат құралдарына, онлайн-платформаларға шығу кезектілігі жазбаша өтініштердің келіп түсу ретімен не егер өтініштер бір мезгілде келіп түссе, жеребе бойынша белгіленеді. **Кандидаттардың** телевизия мен радиода сөйлеп жатқан сөздерін бөлуге және сөйлеген сөздерінен кейін іле-шала, сондай-ақ баспасөз	**саяси партия өкілінің**» деген сөздермен толықтырылсын;	**Бижанова Г.Қ.** **Дүйсенбинов Б.С.** **Магеррамов М.М.** **Нұркина А.Қ.** **Рахымжанов Ә.М.** **Сартбаев Б.М.** **Симонов С.А.** **Шиповских Г.Г.** Қаралып отырған тармақшаның он алтыншы абзацына сәйкес.	

			басылымдарындағы сөздерінен кейін сол нөмірде түсініктеме жасауға тыйым салынады.»;			
37.	жобаның 1-бабы 1-тармағы 25) тармақшасы-ның он тоғызыншы абзацы	28-бап. Сайлау алдындағы үгіт жүргізу құқығы … 5. Тиісті сайлау комиссиялары партиялық тізімдер бойынша дауысқа түсетін кандидаттардан басқа кандидаттарға плакаттар, листовкалар, ұрандар мен өзге де үгіттік баспа материалдарын басып шығару үшін бірдей мөлшерде ақша бөледі. Барлық үгіттік баспа материалдарында сол материалдарды шығарған ұйым, олар басылған жері мен таралымы, тапсырыс жасаған тұлғалар, қандай қаражаттан төленгендігі туралы мәліметтер болуға тиіс. Үгіттік баспа материалдарын Қазақстан Республикасының аумағынан тысқары жерлерде дайындауға, анонимдік үгіт	5-тармақ мынадай редакцияда жазылсын: «5. Тиісті сайлау комиссиялары партиялық тізімдер бойынша дауысқа түсетін кандидаттардан басқа кандидаттарға плакаттар, листовкалар, ұрандар мен өзге де үгіт материалдарын басып шығару үшін бірдей сомада ақша бөледі. Барлық үгіт материалдарында осы материалдарды шығарған ұйым (баспа материалдары, олардың басылған жері және таралымы бойынша), тапсырыс жасаған тұлғалар, қандай қаражаттан ақысы төленгені туралы мәліметтер болуға тиіс. Үгіт материалдарын Қазақстан Республикасы	Жобаның 1-бабы 1-тармағы 25) тармақшасының он тоғызыншы абзацы мынадай редакцияда жазылсын: «5. Тиісті сайлау комиссиялары партиялық тізімдер бойынша дауысқа түсетін кандидаттардан басқа кандидаттарға плакаттар, үнпарақтар, ұрандар мен **өзге де үгіт материалдарын** басып шығару үшін бірдей сомада ақша бөледі. **Барлық үгіт материалдарында** осы материалдарды шығарған ұйым (**баспа материалдары бойынша - олардың басылған жері және таралымы**), тапсырыс жасаған тұлғалар, қандай қаражаттан ақысы төленгені	**Заңнама және сот-құқықтық реформа комитеті** Үгіт материалдарын азаматтар, оның ішінде онлайн-платформаларды пайдаланушылар немесе қоғамдық бірлестіктер өз бастамасы бойынша тегін негізде дайындаған немесе таратқан жағдайда, үгіт материалдарында шығу деректерінің болуы туралы талаптар қолданылмайды. Осылайша, үгіт материалдарын міндетті түрде таңбалау талаптары онлайн-платформаларға қатысты, егер үгіт материалдары шарттық негізде дайындалған жағдайда ғана	**Қабылданды**

		материалдарын таратуға тыйым салынады.	аумағының шегінен тыс жерлерде дайындауға, анонимдік үгіт материалдарын таратуға тыйым салынады. **Егер үгіт материалын онлайн-платформаны пайдаланушының өзі дайындаған жағдайда, осы тармақтың талаптары қолданылмайды.»;**	туралы мәліметтер болуға тиіс. Үгіт материалдарын Қазақстан Республикасы аумағының шегінен тыс жерлерде дайындауға, анонимдік үгіт материалдарын таратуға тыйым салынады. **Егер онлайн-платформаларды пайдаланушылар үгіт материалдарын шарттық негізде дайындаса, онлайн-платформаларға қатысты осы тармақтың талаптары қолданылады.»;**	қолданылатынын анықтау қажет.	
38.	жобаның 1-бабы 1-тармағының 27) тармақшасы	33-бап. Сайлауды мемлекеттік қаржыландыру … 2-1. Жергілікті бюджет қаражатынан: 1) сайлау комиссияларын ұйымдастыруға және олардың қызметіне, үй-жайларды жалға алуға, іссапар шығыстарына, консультанттардың, сарапшылардың,	**Жоқ**	27) тармақшада: мынадай мазмұндағы төртінші абзацпен толықтырылсын: «2-1-тармақтың бірінші бөлігінің 2), 3), 4) және 5) тармақшаларындағы және екінші бөлігіндегі «аудандық маңызы бар қалалар, ауылдар, кенттер, ауылдық	**Депутаттар Қожахметов А.Т. Имашева С.В. Абдрахманов С.А. Әлтай А.Д. Бижанова Г.Қ. Дүйсенбинов Б.С. Магеррамов М.М. Нұркина А.Қ. Рахымжанов Ә.М. Сартбаев Б.М. Симонов С.А.**	**Қабылданды**

		электрондық сайлау жүйесін пайдалануды қамтамасыз ететін мамандардың еңбегіне ақы төлеуге; 2) **аудандық маңызы бар қалалар, ауылдар, кенттер, ауылдық округтер әкіміне** кандидаттардың осы Конституциялық заңның 28-бабының 3-тармағына сәйкес бұқаралық ақпарат құралдарында сөз сөйлеуіне; 3) осы Конституциялық заңның 28-бабының 4 және 5-тармақтарына сәйкес өткізілетін **аудандық маңызы бар қалалар, ауылдар, кенттер, ауылдық округтер әкімдеріне** кандидаттардың сайлау алдындағы жария іс-шараларын өткізуге және кандидаттардың үгіт материалдарын шығаруға; 4) **аудандық маңызы бар қалалар, ауылдар, кенттер, ауылдық округтер әкіміне** кандидаттардың тиісті аумақтық сайлау		округтер әкіміне», «аудандық маңызы бар қалалар, ауылдар, кенттер, ауылдық округтер әкімдеріне», «Аудандық маңызы бар қалалар, ауылдар, кенттер, ауылдық округтер әкіміне» **деген сөздер тиісінше** «әкім болуға», «әкім болуға», Әкім болуға» **деген сөздермен ауыстырылсын;»;**	**Шиповских Г.Г.** Заң жобасының 1-бабы 1-тармағының 2) тармақшасының екінші абзацына сәйкес.	

		комиссиясы белгілейтін мөлшердегі көліктік шығыстарына; 5) сайлау комиссиясының үй-жайында және дауыс беруге арналған үй-жайда орналастырылатын **аудандық маңызы бар қалалар, ауылдар, кенттер, ауылдық округтер әкіміне** кандидаттар туралы ақпараттық плакаттарды дайындауға арналған шығыстар жабылады. **Аудандық маңызы бар қалалар, ауылдар, кенттер, ауылдық округтер әкіміне** кандидаттарға бөлінетін, осы тармақтың бірінші бөлігінің 2) – 4) тармақшаларында көрсетілген шығыстардың мөлшерін тиісті облыстық сайлау комиссиясы айқындайды.				
39.	Жобаның 1-бабы 1-тармағы 27) тармақшасы-	33-бап. Сайлауды мемлекеттік қаржыландыру ... **2-2. жоқ**	27) 33-бапта: ... мынадай мазмұндағы 2-2-тармақпен толықтырылсын:	Мынадай редакцияда жазылсын: «2-2. Сайлауға, референдумға дайындық және оны	**Заңнама және сот-құқықтық реформа комитеті** **Депутаттар**	**Қабылданды**

	ның алтыншы абзацы		«2-2. Сайлауға, референдумға дайындық және оны өткізу кезеңінде сайлауға, референдумға дайындыққа және оны өткізуге арналған тауарларды, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтерді сатып алуға байланысты сатып алуға Қазақстан Республикасының мемлекеттік сатып алу туралы заңнамасы қолданылмайды.»;	өткізу кезеңінде сайлауға, референдумға дайындыққа және оны өткізуге арналған тауарларды, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтерді алуға байланысты сатып алуға Қазақстан Республикасының мемлекеттік сатып алу туралы заңнамасы қолданылмайды. **Сайлауға, референдумға дайындық және оны өткізу кезеңінде сайлауға, референдумға дайындыққа және оны өткізуге арналған тауарларды, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтерді алуға байланысты сатып алу Орталық сайлау комиссиясы айқындайтын тәртіппен жүзеге асырылады.».**	**Мусабаев С.Б.** **Жаңбыршин Е.Т.** 12-баптың 16-12) тармақшасына сәйкес келтіру, оған сәйкес ОСК сайлауды, референдумды дайындау мен өткізу кезеңінде сайлау комиссияларын ұйымдастыру мен олардың қызметі үшін қажетті тауарларды, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтерді сатып алу қағидаларын әзірлейді және бекітеді.	
40.	жобаның 1-бабы 1-тармағы	40-бап. Дауыс беруді ашу	31) 40-бапта: 1-тармақта:	31) тармақшада: үшінші және	**Депутаттар** **Қожахметов А.Т.**	**Қабылданды**

	31) тармақшасының үшінші және төртінші абзацтары	1. Президентті, **партиялық тізім бойынша сайланатын** Мәжілістің депутаттарын, мәслихаттардың депутаттарын, аудандық маңызы бар қала, ауыл, кент, ауылдық округ әкімін, өзге де жергілікті өзін-өзі басқару органдарының мүшелерін сайлау жөнінде дауыс беретін күні учаскелік сайлау комиссиялары дауыс беру басталғанға дейін бір сағат бұрын дауыс беруге арналған учаскелерді аша бастауға тиіс.	«, **партиялық тізім бойынша сайланатын» деген сөздер алып тасталсын;** **«Мәжілістің» деген сөз «Парламент Мәжілісінің» деген сөздермен ауыстырылсын;** «аудандық маңызы бар қала, ауыл, кент, ауылдық округ әкімін» деген сөздер «әкімді» деген сөзбен ауыстырылсын;	төртінші абзацтар мынадай редакцияда жазылсын: «, **партиялық тізім бойынша сайланатын» деген сөздер алып тасталсын;»;**	**Имашева С.В.** **Абдрахманов С.А.** **Әлтай А.Д.** **Бижанова Г.Қ.** **Дүйсенбинов Б.С.** **Магеррамов М.М.** **Нұркина А.Қ.** **Рахымжанов Ә.М.** **Сартбаев Б.М.** **Симонов С.А.** **Шиповских Г.Г.** Заң техникасы.	
41.	жобаның 1-бабы 1-тармағының 32) тармақшасы	43-бап. Сайлау учаскесіндегі (дауыс беру пунктіндегі) дауыстарды санау … 5. Мынадай бюллетеньдер: … 3) Қазақстан халқы Ассамблеясы сайлайтын Парламент Мәжілісінің депутаттарын, мәслихаттардан басқа, өзге де жергілікті өзін-өзін басқару органдарының	32) 43-бапта: 43-бапта: 1-тармақтың бірінші бөлігінде: «партиялық тізімдер бойынша сайланатын» деген сөздер алып тасталсын; «аудандық маңызы бар қала, ауыл, кент, ауылдық округ әкімін» деген сөздер «әкімді» деген сөзбен ауыстырылсын;	32) тармақшада: алтыншы абзац «**5-тармақтың**» деген сөздерден кейін «**бірінші бөлігінің**» деген сөздермен толықтырылсын; жетінші – он екінші абзацтар мынадай редакцияда жазылсын: «7-1-тармақтағы және 9-тармақтың бірінші бөлігіндегі **«және Қазақстан халқы Ассамблеясы**	**Депутаттар** **Қожахметов А.Т.** **Имашева С.В.** **Абдрахманов С.А.** **Әлтай А.Д.** **Бижанова Г.Қ.** **Дүйсенбинов Б.С.** **Магеррамов М.М.** **Нұркина А.Қ.** **Рахымжанов Ә.М.** **Сартбаев Б.М.** **Симонов С.А.** **Шиповских Г.Г.**	**Қабылданды**

		мүшелерін сайлау кезінде дауыс беруді қоспағанда, бір саяси партиядан артық, бір кандидаттан артық белгіленген; … 7-1. Учаскелік сайлау комиссиясы (Сенат депутаттарын **және Қазақстан халқы Ассамблеясы сайлайтын Парламент Мәжілісінің депутаттарын** сайлау кезінде аумақтық сайлау комиссиясы) сенім білдірілген адамның жазбаша нысанда берілген арызы бойынша дауыстарды қайта санауды осы баптың 1 және 2-тармақтарында белгіленген мерзімде бір рет қана жүргізеді. … 9. Тиісті жоғары тұрған сайлау комиссиясы учаскелік сайлау комиссияларының (Сенат депутаттарын**, Қазақстан халқы Ассамблеясы сайлайтын Парламент Мәжілісі депутаттарын** сайлаған кезде аумақтық	2-тармақтағы «және Қазақстан халқы Ассамблеясы сайлайтын Парламент Мәжілісі депутаттарын» деген сөздер алып тасталсын; **5-тармақтың** 3) тармақшасындағы «Қазақстан халқы Ассамблеясы сайлайтын Парламент Мәжілісінің депутаттарын,» деген сөздер алып тасталсын; **7-1-тармақта:** **«Сенат» деген сөз «Парламент Сенатының» деген сөздермен ауыстырылсын;** **«және Қазақстан халқы Ассамблеясы сайлайтын Парламент Мәжілісінің депутаттарын» деген сөздер алып тасталсын;** **9-тармақтың бірінші бөлігінде:** **«Сенат» деген сөз «Парламент Сенатының» деген**	**сайлайтын Парламент Мәжілісінің депутаттарын»** және «**, Қазақстан халқы Ассамблеясы сайлайтын Парламент Мәжілісі депутаттарын»** деген сөздер алып тасталсын;»;	Заң техникасы.	

		сайлау комиссияларының) хаттамаларында қателерді, сәйкессіздіктерді анықтаған болса, сондай-ақ дауысты есептеудің дұрыстығына күмәнданатын болса, ол комиссия тиісті учаскелік (аумақтық) сайлау комиссиясы сайлаушыларының дауысын қайта санау туралы шешім қабылдауға хақылы. Сайлаушылардың дауысын қайта санау жоғары тұрған сайлау комиссиясы мүшесінің және дауыстардың дұрыс саналмағандығы фактілерін табыс еткен өтініш берушілердің қатысуымен жүргізіледі.	**сөздермен ауыстырылсын;** **«, Қазақстан халқы Ассамблеясы сайлайтын Парламент Мәжілісі депутаттарын» деген сөздер алып тасталсын;**			
42.	жобаның 1-бабы 1-тармағы 33) тармақшасы-ның сегізінші және тоғызыншы абзацтары	**44-бап. Сайлау қорытындыларын анықтау және жариялау** … 5. Орталық (аумақтық) сайлау комиссиясының хабарламасында: сайлау датасы, сайлаушылар (таңдаушылар) тізімдеріне енгізілген және дауыс беруге қатысқан азаматтардың жалпы саны;	5-тармақ мынадай редакцияда жазылсын: «5. Орталық (аумақтық) сайлау комиссиясының хабарламасында мыналар көрсетіледі: сайлау датасы, сайлаушылар (таңдаушылар) тізімдеріне енгізілген және дауыс беруге	5-тармақ мынадай редакцияда жазылсын: «5. Орталық (аумақтық) сайлау комиссиясының хабарламасында мыналар көрсетіледі: сайлау датасы, сайлаушылар (таңдаушылар) тізімдеріне енгізілген және дауыс беруге	**Заңнама және сот-құқықтық реформа комитеті** Аумақтық сайлау комиссиялары хабарларының мазмұны, сондай-ақ сайлаудың алдын ала нәтижелері туралы хабарлау мерзімдері	**Қабылданды**

		сайлау округтерінің жалпы саны; есептен шығару куәліктері бойынша дауыс берген сайлаушылардың саны; дауысқа түскен кандидаттардың жалпы саны; дауыс беруге арналған үй-жайдан тыс жерде дауыс берген сайлаушылардың саны; сайлауға қатысқан саяси партиялардың саны; қайта дауыс беру өткізілетін әкімшілік-аумақтық бірліктер саны; тиісті әкімшілік-аумақтық бірлік бойынша Президенттікке, Парламент Сенаты депутаттығына әрбір кандидат үшін, әрбір саяси партия үшін берілген дауыстар саны; Қазақстан халқы Ассамблеясы сайлайтын Парламент Мәжілісі депутаттығына кандидаттар үшін берілген дауыстар саны; "Бәріне қарсымын" деген жолда белгісі бар бюллетеньдер саны; сайланған Президент, Парламент Сенатының, Қазақстан халқы Ассамблеясы сайлайтын	қатысқан азаматтардың жалпы саны; сайлау округтерінің жалпы саны; дауысқа түскен кандидаттардың жалпы саны; есептен шығару куәліктері бойынша дауыс берген сайлаушылардың саны; дауыс беруге арналған үй-жайдан тыс жерде дауыс берген сайлаушылардың саны; сайлауға қатысқан саяси партиялардың саны; қайта дауыс беру өткізілетін әкімшілік-аумақтық бірліктер (округтер) саны; Президенттікке, Парламент Сенаты депутаттығына, бірмандаттық аумақтық сайлау округтері бойынша сайланатын Парламент Мәжілісінің депутаттығына әрбір кандидат үшін, тиісті әкімшілік-аумақтық бірлік бойынша әрбір саяси партия үшін берілген дауыстар саны; «Бәріне қарсымын»	қатысқан азаматтардың жалпы саны; сайлау округтерінің жалпы саны; дауысқа түскен кандидаттардың жалпы саны; есептен шығару куәліктері бойынша дауыс берген сайлаушылардың саны; дауыс беруге арналған үй-жайдан тыс жерде дауыс берген сайлаушылардың саны; сайлауға қатысқан саяси партиялардың саны; қайта дауыс беру өткізілетін әкімшілік-аумақтық бірліктер (сайлау округтері) саны; Президенттікке, Парламент Сенаты депутаттығына, бірмандаттық аумақтық сайлау округтері бойынша сайланатын Парламент Мәжілісі **мен мәслихат** депутаттығына әрбір кандидат үшін, тиісті әкімшілік-аумақтық бірлік бойынша әрбір саяси партия үшін берілген дауыстар саны;	бөлігінде Конституциялық Заңның қолданылып жүрген нормаларын сақтау мақсатында жүзеге асырылады.	

		Парламент Мәжілісінің депутаттары; мәслихаттардың депутаттары, аудандық маңызы бар қала, ауыл, кент, ауылдық округ әкімі, өзге де жергілікті өзін-өзі басқару органдарының мүшелері, олардың тегі, аты, әкесінің аты (егер ол жеке басты куәландыратын құжатта көрсетілген болса), туған жылы, атқаратын лауазымы (жұмысы), тұрғылықты жері, сондай-ақ кандидаттың қалауына қарай оның саяси партияға қатыстылығы, қай ұлтқа жататыны туралы мәліметтер көрсетіледі. Тиісті аумақтық сайлау комиссиясының хабарламасында: сайлаушылар тізімдеріне енгізілген және дауыс беруге қатысқан азаматтардың жалпы саны; әрбір кандидат үшін, тиісті әкімшілік-аумақтық бірлік бойынша әрбір саяси партия үшін берілген дауыс саны; "Бәріне қарсымын" деген жолда белгісі бар	деген жолда белгісі бар бюллетеньдер саны; сайланған Президент, Парламент Сенатының депутаттары, бірмандаттық аумақтық сайлау округтері бойынша сайланатын Парламент Мәжілісінің, мәслихаттардың депутаттары, әкім, өзге де жергілікті өзін-өзі басқару органдарының мүшелері, олардың тегі, аты, әкесінің аты (егер ол жеке басты куәландыратын құжатта көрсетілген болса), туған жылы, атқаратын лауазымы (жұмыс түрі), тұрғылықты жері, сондай-ақ кандидаттың қалауына қарай оның саяси партияға қатыстылығы, қай ұлтқа жататыны туралы мәліметтер көрсетіледі. Орталық және аумақтық сайлау комиссияларының хабарларындағы деректер сайлау	«Бәріне қарсымын» деген жолда белгісі бар бюллетеньдер саны; сайланған Президент, Парламент Сенатының депутаттары, бірмандаттық аумақтық сайлау округтері бойынша сайланатын Парламент Мәжілісі **мен** мәслихаттардың депутаттары, әкім, өзге де жергілікті өзін-өзі басқару органдарының мүшелері, олардың тегі, аты, әкесінің аты (егер ол жеке басты куәландыратын құжатта көрсетілген болса), туған жылы, атқаратын лауазымы (жұмыс түрі), тұрғылықты жері, сондай-ақ кандидаттың қалауына қарай оның саяси партияға қатыстылығы, қай ұлтқа жататыны туралы мәліметтер көрсетіледі. Орталық және аумақтық сайлау комиссияларының хабарларындағы деректер сайлау		

		бюллетеньдер саны; сайлау учаскелері бойынша жарамсыз деп танылған бюллетеньдердің саны; сайланған мәслихаттар депутаттарының, аудандық маңызы бар қала, ауыл, кент, ауылдық округ әкімінің тегі, аты, әкесінің аты (егер ол жеке басты куәландыратын құжатта көрсетілген болса), туған жылы, атқаратын лауазымы (жұмысы), тұрғылықты жері, сондай-ақ кандидаттың қалауына қарай оның саяси партияға қатыстылығы, қай ұлтқа жататыны туралы мәліметтер көрсетіледі. Орталық және аумақтық сайлау комиссияларының хабарламаларындағы деректер - сайлау округтері бойынша ұсынылады. Тиісті сайлау комиссиясы сайлаудың алдын ала қорытындылары туралы тізімдеме нысанындағы хабарламаны дауыстарды санау аяқталғаннан және тиісті хаттама жасалғаннан	округтері бойынша ұсынылады.»;	округтері бойынша ұсынылады.»;		

		кейін қырық сегіз сағаттан кешіктірмей жариялайды.				
43.	Жобаның 1-бабы 1-тармағының жаңа 38) тармақшасы	50-5-бап. Электрондық дауыс беруді ұйымдастыру … 5. Сайлаушы электрондық дауыс беруді жасырын дауыс беруге арналған кабинада жүзеге асырады, онда осы Конституциялық заңның 42-бабының 1-тармағында көзделген жағдайларды қоспағанда, дауыс беретін адамнан басқа адамның қатысуына тыйым салынады. Сайлаушы электрондық дауыс беру бюллетенінен электрондық дауыс беруге арналған құрылғыны басқару элементтерін пайдалану жолымен өзі дауыс бергісі келетін кандидаттың **аты-жөнін** табады және соған дауыс бергенін растайды. Сайлаушы саяси партия үшін дауыс берген кезде электрондық дауыс беруге арналған құрылғыны басқару элементтерін пайдалану жолымен өзі	**Жоқ**	мынадай мазмұндағы 38) тармақшамен толықтырылсын: «38) 50-5-баптың 5-тармағының екінші және үшінші бөліктері **«аты-жөнін»**, **«атауын»** деген сөздерден кейін тиісінше «**немесе «Бәріне қарсымын» деген жолды**», «**немесе «Бәріне қарсымын» деген жолды**» деген сөздермен толықтырылсын;»;	**Депутаттар** **Қожахметов А.Т.** **Имашева С.В.** **Абдрахманов С.А.** **Әлтай А.Д.** **Бижанова Г.Қ.** **Дүйсенбинов Б.С.** **Магеррамов М.М.** **Нұркина А.Қ.** **Рахымжанов Ә.М.** **Сартбаев Б.М.** **Симонов С.А.** **Шиповских Г.Г.** Конституциялық заңның 3-бабына сәйкес сайлау барлық сайлаушылардың тең құқығы негізінде өткізіледі.	**Қабылданды**

		дауыс бергісі келетін саяси партияның **атауын** табады және соған дауыс бергенін растайды. Дауыс беруге арналған кабинада дауыс берген сайлаушы электрондық дауыс беруге арналған құрылғыны сайлау комиссиясының мүшесіне береді.				
44.	Жобаның 1-бабы 1-тармағының жаңа 38) тармақшасы	51-бап. Республика Президентінің кезекті сайлауы Президенттің кезекті сайлауы **бес** жылда бір рет тиісті жылғы желтоқсанның бірінші жексенбісінде өткізіледі және ол мерзімі жағынан Республика Парламентінің жаңа құрамын сайлаумен тұспа-тұс келмеуге тиіс.	**Жоқ**	«**бес**» деген сөз «**жеті**» деген сөзбен ауыстырылсын;	**Заңнама және сот-құқықтық реформа комитеті** "Қазақстан Республикасының Конституциясына өзгерістер мен толықтыру енгізу туралы" 2022 жылғы 17 қыркүйектегі Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес келтіру.	**Қабылданды**
45.	Жобаның 1-бабы 1-тармағының жаңа 39) тармақшасы	51-1-бап. Республика Президентінің кезектен тыс сайлауы ... 2. Кезектен тыс сайлаудан кейінгі Президенттің кезекті сайлауы **бес** жыл өткен соң осы Конституциялық занда	**Жоқ**	«**бес**» деген сөз «**жеті**» деген сөзбен ауыстырылсын;	**Заңнама және сот-құқықтық реформа комитеті** "Қазақстан Республикасының Конституциясына өзгерістер мен толықтыру енгізу	**Қабылданды**

		белгіленген мерзімде жарияланады.			туралы" 2022 жылғы 17 қыркүйектегі Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес келтіру.	
46.	жобаның 1-бабы 1-тармағының 38) тармақшасы	53-бап. Республика Президенті сайлауын жариялау ... 3. Бір адам қатарынан екі реттен артық Президент болып сайлана алмайды. Бұл шектеу Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президентіне - Елбасына қолданылмайды.	**38) 53-баптың 3-тармағының екінші бөлігі алып тасталсын;**	жобаның 1-бабы 1-тармағының 38) тармақшасы мынадай редакцияда жазылсын: **"38) 53-баптың 3-тармағы алып тасталсын;";**	**Заңнама және сот-құқықтық реформа комитеті** "Қазақстан Республикасының Конституциясына өзгерістер мен толықтыру енгізу туралы" 2022 жылғы 17 қыркүйектегі Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес келтіру.	**Қабылданды**
47.	жобаның 1-бабы 1-тармағының 41) тармақшасы	58-бап. Республика Президенттігіне кандидаттың сайлау қорының мөлшері Кандидаттың сайлау қорын: … 2) жалпы сомасы заңнамада белгіленген ең төмен жалақы мөлшерінен он бес мың еседен артық аспауға тиіс Республика азаматтары мен ұйымдарының ерікті қайырмалдықтары құрайды.	**41) 58-бапта:** **тақырыптағы «Республика Президенттігіне» деген сөздер Президенттікке» деген сөзбен ауыстырылсын;** **2) тармақша мынадай мазмұндағы екінші бөлікпен толықтырылсын:** «Жеке тұлғаның ерікті қайырмалдықтарының шекті мөлшері –	41) тармақшада: бірінші – үшінші абзацтар мынадай редакцияда жазылсын: **«41) 58-баптың 2) тармақшасы мынадай мазмұндағы екінші бөлікпен толықтырылсын:»;**	**Депутаттар Қожахметов А.Т. Имашева С.В. Абдрахманов С.А. Әлтай А.Д. Бижанова Г.Қ. Дүйсенбинов Б.С. Магеррамов М.М. Нұркина А.Қ. Рахымжанов Ә.М. Сартбаев Б.М. Симонов С.А. Шиповских Г.Г.** Заң жобасының 1-бабы	**Қабылданды**

			жиынтығында **заңнамада белгіленген ең төмен жалақы мөлшерінен** жүз еседен және Қазақстан Республикасы заңды тұлғасының ерікті қайырмалдықтарының шекті мөлшері жиынтығында бес жүз еседен аспауға тиіс.»;		1-тармағы 78) тармақшасының қырық бесінші абзацына сәйкес келтіру.	
48.	жобаның 1-бабы 1-тармағының 45) тармақшасы	69-бап. Сенат депутаттары сайлауын тағайындау … 3. **Осы баптың 1-тармағының 2)-тармақшасында көзделген жағдайда** депутаттар сайлауын Республика Президенті бір мезгілде Парламент өкілеттігін мерзімінен бұрын тоқтату туралы шешім қабылдай отырып әрі Парламент өкілеттігін тоқтатқан күннен бастап екі айдың ішінде тағайындайды. Республика Президентінің Парламентті тарату туралы актісі қолданысқа енгізілген күн депутаттардың кезектен	45) 69-баптың 3-тармағында: **бірінші бөліктегі «Осы баптың 1-тармағының 2)-тармақшасында көзделген жағдайда депутаттар сайлауын Республика Президенті бір мезгілде Парламент өкілеттігін мерзімінен бұрын тоқтату туралы шешім қабылдай отырып әрі Парламент өкілеттігін тоқтатқан күннен бастап екі айдың ішінде тағайындайды» деген сөздер «Өкілеттіктері мерзімінен бұрын тоқтатылған жағдайда**	45) тармақшада: екінші және үшінші абзацтар мынадай редакцияда жазылсын: «бірінші бөліктегі **«Осы баптың 1-тармағының 2)-тармақшасында көзделген жағдайда <u>депутаттар сайлауын Республика Президенті бір мезгілде Парламент өкілеттігін мерзімінен бұрын тоқтату туралы шешім қабылдай отырып әрі Парламент өкілеттігін тоқтатқан күннен бастап екі айдың ішінде тағайындайды</u>»** деген	**Депутаттар Қожахметов А.Т. Имашева С.В. Абдрахманов С.А. Әлтай А.Д. Бижанова Г.Қ. Дүйсенбинов Б.С. Жаңбыршин Е.Т. Магеррамов М.М. Мусабаев С.Б. Нұркина А.Қ. Рахымжанов Ә.М. Сартбаев Б.М. Симонов С.А. Шиповских Г.Г.** Заң техникасы.	**Қабылданды**

		тыс сайлауы өткізілуге тиіс мерзімнің басталу кезі болып табылады. Бұл мерзім екі ай өткен соң аяқталады. Егер мерзімнің аяқталуы тиісті күн саны жоқ айға тура келетін болса, онда мерзім осы айдың соңғы күнінде аяқталады.	**депутаттар сайлауын Республика Президенті Парламенттің өкілеттіктерін мерзімінен бұрын тоқтату туралы шешім қабылдаумен бір мезгілде тағайындайды және ол Парламенттің өкілеттіктері мерзімінен бұрын тоқтатылған күннен бастап екі ай ішінде өткізіледі» деген сөздермен ауыстырылсын;** **мынадай мазмұндағы екінші бөлікпен толықтырылсын:** «Парламент Сенатында өкілдігі жоқ тиісті әкімшілік-аумақтық бірліктер құрылған жағдайда депутаттар сайлауын Президент әкімшілік-аумақтық бірлік құрылған күннен бастап үш айдан кешіктірмей	сөздер **«Парламенттің өкілеттіктері мерзімінен бұрын тоқтатылған жағдайда <u>депутаттар сайлауын Республика Президенті Парламенттің өкілеттіктерін мерзімінен бұрын тоқтату туралы шешім қабылдаумен бір мезгілде тағайындайды және ол Парламенттің өкілеттіктері мерзімінен бұрын тоқтатылған күннен бастап екі ай ішінде өткізіледі</u>»** деген сөздермен ауыстырылсын; мынадай мазмұндағы үшінші бөлікпен толықтырылсын:».		

			тағайындайды және ол сайлау тағайындалған күннен бастап екі ай ішінде өткізіледі.»;			
49.	Жобаның 1-бабы 1-тармағының жаңа 49) тармақшасы	74-бап. Кандидатурасын алып тастау, Сенат депутаттығына кандидат етіп ұсыну туралы шешімнің күшін жою … 2. Кандидатты ұсынған мәслихат (мәслихаттар) тіркеуге дейінгі және **одан кейінгі уақытта** облыстық, қалалық (республикалық маңызы бар қала мен Республика астанасының) сайлау комиссиясына тиісті ұсыныс жасау арқылы кандидат ұсыну жөніндегі өз шешімінің күшін жоя алады.	**Жоқ**	мынадай мазмұндағы 49) тармақшамен толықтырылсын: «49) 74-баптың 2-тармағы «**одан кейінгі уақытта**» деген сөздерден кейін «**дауыс беруге дейінгі соңғы екі күнді қоспағанда,**» деген сөздермен толықтырылсын;»;	**Депутаттар Қожахметов А.Т. Имашева С.В. Абдрахманов С.А. Әлтай А.Д. Бижанова Г.Қ. Дүйсенбинов Б.С. Магеррамов М.М. Нұркина А.Қ. Рахымжанов Ә.М. Сартбаев Б.М. Симонов С.А. Шиповских Г.Г.** Заң жобасының 1-бабы 1-тармағының 43) тармақшасына ұқсас Конституциялық заңның 74-бабының 1-тармағына сәйкес келтіру.	**Қабылданды**
50.	жобаның 1-бабы 1-тармағы 50) тармақшасы-ның төртінші абзацы	77-бап. Сенат депутаттарын сайлау жөніндегі таңдаушылардың бірлескен отырысын өткізу тәртібі …	50) 77-бапта: 4-тармақтағы «мәслихатының хатшысы» деген сөз «мәслихаттың төрағасы» деген	50) тармақшаның төртінші абзацы **алып тасталсын.** *Заң жобасының бүкіл мәтіні бойынша тиісті түзетулер*	**Депутаттар Қожахметов А.Т. Имашева С.В. Абдрахманов С.А. Әлтай А.Д. Бижанова Г.Қ. Дүйсенбинов Б.С.**	**Қабылданды**

		7. Сенат депутаттарын сайлау жөніндегі бірлескен отырыстың өткізілгенін куәландыратын құжат тиісінше облыстық, қалалық (республикалық маңызы бар қала мен Республика астанасының) тиісті мәслихат хатшысының сайлау комиссиясына тапсыратын бірлескен отырыс хаттамасы болып табылады.	сөздермен ауыстырылсын; 7-тармақта: **«Сенат» деген сөз «Парламент Сенатының» деген сөздермен ауыстырылсын;**	*көзделсін.*	**Магеррамов М.М. Нұркина А.Қ. Рахымжанов Ә.М. Сартбаев Б.М. Симонов С.А. Шиповских Г.Г.** Заң техникасы. Осы 77-баптың бүкіл мәтіні бойынша, сондай-ақ Конституциялық заңның мәтіні бойынша тиісті түзетулер біркелкі енгізілмейді.	
51.	жобаның 1-бабы 1-тармағы 54) тармақшасының жетінші абзацы	87-бап. Мәжіліс депутаттығына кандидаттар ұсыну … 2. Біртұтас жалпыұлттық сайлау округінің аумағы бойынша **Мәжіліс** депутаттығына сайлау үшін адамдарды партиялық тізімге енгізу саяси партияның жоғары органы мүшелерінің жалпы санының көпшілік даусымен жүргізіледі. Саяси партиялардың партиялық тізімдерге осы саяси партияның мүшелері болып табылмайтын	54) 87-бапта: … 2-тармақ: **бірінші бөліктегі «Мәжіліс» деген сөз «Парламент Мәжілісі» деген сөздермен ауыстырылсын;**	жетінші абзац **алып тасталсын.** *Заң жобасының бүкіл мәтіні бойынша тиісті түзетулер көзделсін.*	**Депутаттар Қожахметов А.Т. Имашева С.В. Абдрахманов С.А. Әлтай А.Д. Бижанова Г.Қ. Дүйсенбинов Б.С. Магеррамов М.М. Нұркина А.Қ. Рахымжанов Ә.М. Сартбаев Б.М. Симонов С.А. Шиповских Г.Г.** Заң техникасы. Осы 87-баптың бүкіл мәтіні бойынша, сондай-ақ	**Қабылданды**

		адамдарды кіргізуге құқығы жоқ.			Конституциялық заңның мәтіні бойынша тиісті түзетулер біркелкі енгізілмейді.	
52.	жобаның 1-бабы 1-тармағы 54) тармақшасы-ның бесінші абзацы	**87-бап. Мәжіліс депутаттығына кандидаттар ұсыну** 1. Партиялық тізімдер бойынша сайланатын Мәжіліс депутаттығына кандидаттар ұсыну құқығы - белгіленген тәртіппен тіркелген саяси партияларға, ал Қазақстан халқы Ассамблеясы сайлайтын Мәжіліс депутаттығына кандидаттарға қатысты Ассамблея Кеңесіне тиесілі.	56) 87-бапта: 1-тармақ мынадай редакцияда жазылсын: «1. Парламент Мәжілісінің депутаттығына: 1) партиялық тізімдер бойынша сайланатын кандидаттарды ұсыну құқығы саяси партияларға тиесілі; 2) бірмандаттық аумақтық сайлау округтері бойынша сайланатын кандидаттарды ұсыну құқығы саяси партияларға, қоғамдық бірлестіктерге, сондай-ақ олардың құрылымдық бөлімшелеріне (филиалдары мен өкілдіктеріне) және өзін-өзі ұсыну арқылы азаматтарға тиесілі.»;	жобаның 1-бабы 1-тармағы 54) тармақшасының бесінші абзацтары мынадай редакцияда жазылсын: "2) бірмандаттық аумақтық сайлау округтері бойынша сайланатын кандидаттарды ұсыну құқығы – саяси партияларға, қоғамдық бірлестіктерге, сондай-ақ егер жарғыда тиісті өкілеттік көзделген болса, олардың құрылымдық бөлімшелеріне (филиалдары мен өкілдіктеріне) және өзін-өзі ұсыну арқылы азаматтарға тиесілі.»;	**Депутат Магеррамов М.М.** Редакциясын нақтылау. Қоғамдық бірлестіктердің де, олардың филиалдары мен өкілдіктерінің де Мәжіліс депутаттығына кандидаттар ұсынуы туралы шешім қабылдауына байланысты.	**Қабылданды**
53.	жобаның 1-бабы 1-тармағы 54)	**87-бап. Мәжіліс депутаттығына кандидаттар ұсыну**	54) 87-бапта:	мынадай редакцияда жазылсын «6. …	**Депутат Магеррамов М.М.**	**Қабылданды**

	тармақшасы-ның он үшінші – он жетінші абзацтары	6. жоқ.	мынадай мазмұндағы 6-тармақпен толықтырылсын: «6. … Саяси партияның, қоғамдық бірлестіктің, олардың құрылымдық бөлімшелерінің (филиалдары мен өкілдіктерінің) кандидатты ұсынуы тиісті округтік сайлау комиссиясына азаматтың ұсынуға келісуі туралы өтінішімен бірге жоғары басшы органның шешімін жіберу арқылы жүргізіледі. Саяси партияларды қоспағанда, қоғамдық бірлестік не оның құрылымдық бөлімшесі осы қоғамдық бірлестіктің мүшелері болып табылмайтын адамдарды кандидаттар ретінде ұсынуға құқылы. Саяси партияларды қоспағанда, қоғамдық бірлестік не оның құрылымдық бөлімшесі	Саяси партияның, қоғамдық бірлестіктің, олардың құрылымдық бөлімшелерінің (филиалдары мен өкілдіктерінің) кандидатты ұсынуы тиісті округтік сайлау комиссиясына азаматтың ұсынуға келісуі туралы өтінішімен бірге жоғары басшы орган **хаттамасынан үзінді көшірмені, құрылымдық бөлімшелердің (филиалдар мен өкілдіктердің) ұсыну құқығын растайтын жарғыдан үзінді көшірмені** жіберу арқылы жүргізіледі. Саяси партияларды қоспағанда, қоғамдық бірлестік не оның құрылымдық бөлімшесі **(филиалы мен өкілдігі)** осы қоғамдық бірлестіктің мүшелері болып табылмайтын адамдарды кандидаттар ретінде ұсынуға	Редакциясын нақтылау. Қоғамдық бірлестіктердің де, олардың филиалдары мен өкілдіктерінің де Мәжіліс депутаттығына кандидаттар ұсыну туралы шешім қабылдауына байланысты	

			әрбір сайлау округінде Парламент Мәжілісінің депутаттығына бір ғана кандидат ұсына алады. Парламент Мәжілісінің депутаттығына кандидаттарды ұсыну туралы шешім қоғамдық бірлестіктің жоғары органы мүшелерінің жалпы санының көпшілік дауысымен қабылданады және хаттамадан үзінді көшірмемен ресімделеді. Қоғамдық бірлестіктің жоғары органының шешімі: 1) ұсынылған кандидаттың назарына жеткізіледі; 2) кандидаттың дауысқа түсуге келісуі туралы өтінішімен бірге тиісті округтік сайлау комиссиясына жіберіледі.	құқылы. Саяси партияларды қоспағанда, қоғамдық бірлестік **және** оның құрылымдық бөлімшесі **(филиалы мен өкілдігі)** әрбір сайлау округінде Парламент Мәжілісінің депутаттығына бір ғана кандидат ұсына алады. Парламент Мәжілісінің депутаттығына кандидаттарды ұсыну туралы шешім қоғамдық бірлестіктің, **оның құрылымдық бөлімшесінің (филиалы мен өкілдігінің)** жоғары **басшы** органы мүшелерінің жалпы санының көпшілік дауысымен қабылданады және хаттамадан үзінді көшірмемен ресімделеді. Қоғамдық бірлестіктің, **оның құрылымдық бөлімшесінің (филиалы мен өкілдігінің)** жоғары		

				басшы органының шешімі: 1) ұсынылған кандидаттың назарына жеткізіледі; 2) кандидаттың дауысқа түсуге келісуі туралы өтінішімен **және құрылымдық бөлімшелердің (филиалдар мен өкілдіктердің) ұсыну құқығын растайтын жарғыдан үзінді көшірмемен** бірге тиісті округтік сайлау комиссиясына жіберіледі.»;		
54.	Жобаның 1-бабы 1-тармағы 56) тармақшасы-ның жаңа сегізінші абзацы	89-бап. Мәжіліс депутаттығына кандидаттарды тіркеу … 2. Кандидат пен оның зайыбы (жұбайы) тіркеуге дейін тұрғылықты жері бойынша мемлекеттік кіріс органдарына осы Конституциялық заңға сәйкес белгіленген ұсыну мерзімі басталатын айдың бірінші күніне салықтардың және бюджетке төленетін басқа да міндетті	56) 89-бапта: 1-тармақ мынадай редакцияда жазылсын: «1. Саяси партиялар ұсынған партиялық тізімдерді тіркеуді – Орталық сайлау комиссиясы, бірмандаттық аумақтық сайлау округтері бойынша кандидаттарды тіркеуді округтік сайлау комиссиялары жүзеге асырады.»;	56) тармақшада: мынадай мазмұндағы сегізінші абзацпен толықтырылсын: **«үшінші бөліктегі «Саяси партия ұсынған кандидат» деген сөздер «Кандидат» деген сөзбен ауыстырылсын;»;** он төртінші абзацтағы **«салық**	**Депутаттар Қожахметов А.Т. Имашева С.В. Абдрахманов С.А. Әлтай А.Д. Бижанова Г.Қ. Дүйсенбинов Б.С. Магеррамов М.М. Нұркина А.Қ. Рахымжанов Ә.М. Сартбаев Б.М. Симонов С.А. Шиповских Г.Г.**	**Қабылданды**

		төлемдердің түсуін қамтамасыз ету саласындағы басшылықты жүзеге асыратын Қазақстан Республикасының уәкілетті мемлекеттік органы белгілеген тәртіппен және нысанда активтері мен міндеттемелері туралы декларациялар ұсынады. Саяси партия ұсынған кандидат пен оның зайыбы (жұбайы) декларациялаған активтері мен міндеттемелері туралы мәліметтердің анықтығын мемлекеттік кіріс органдары партиялық тізім тіркелген күннен бастап он бес күн ішінде тексереді. **Саяси партия ұсынған кандидат** пен оның зайыбының (жұбайының) активтері мен міндеттемелері туралы мәліметтер ұсыну жөніндегі мемлекеттік кіріс органдарының талаптарын алған ұйымдар сұратылған ақпаратты талап алынған күннен бастап төрт күн ішінде ұсынуға міндетті.	2-тармақта: екінші бөлікте: «Саяси партия ұсынған кандидат» деген сөздер «Кандидат» деген сөзбен ауыстырылсын; «тізім» деген сөзден кейін «және кандидат» деген сөздермен толықтырылсын; төртінші және бесінші бөліктер алып тасталсын; мынадай мазмұндағы 4-1, 4-2 және 4-3-тармақтармен толықтырылсын: «4-1. Саяси партиядан, қоғамдық бірлестіктен кандидатты олардың құрылымдық бөлімшелері (филиалдары мен өкілдіктері) тіркеуді мынадай құжаттар: 1) саяси партияның, қоғамдық бірлестіктің жоғары органының тиісті сайлау округі бойынша кандидатты ұсыну жөніндегі	**органының**» деген сөздер «**мемлекеттік кірістер органының**» деген сөздермен ауыстырылсын;	Қаралып отырған тармақшаның алтыншы абзацына сәйкес. Редакциясын нақтылау.	

		Қазақстан халқы Ассамблеясының Кеңесі ұсынған кандидат пен оның зайыбы (жұбайы) декларациялаған активтері мен міндеттемелері туралы мәліметтердің анықтығын мемлекеттік кіріс органдары кандидат тіркелген күннен бастап үш күн ішінде тексереді. Қазақстан халқы Ассамблеясының Кеңесі ұсынған кандидат пен оның зайыбының (жұбайының) активтері мен міндеттемелері туралы мәліметтер ұсыну жөніндегі мемлекеттік кіріс органдарының талаптарын алған ұйымдар сұратылған ақпаратты талап алынған күннен бастап екі күн ішінде ұсынуға міндетті.	хаттамасынан үзінді көшірмелер, саяси партияны, қоғамдық бірлестікті Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде тіркеу туралы құжаттың көшірмесімен қоса; 2) азаматтың өзін ұсынған саяси партиядан, қоғамдық бірлестіктен осы сайлау округі бойынша депутаттыққа кандидат болып дауысқа түсуге келісуі туралы өтініші; 3) кандидат туралы өмірбаяндық деректер; 4) кандидат пен оның зайыбының (жұбайының) активтері мен міндеттемелері туралы декларациялар тапсырғаны туралы **салық органының** анықтамасы; ….			
55.	Жобаның 1-бабы 56) тармақшасының жаңа	89-бап. Мәжіліс депутаттығына кандидаттарды тіркеу …	**Жоқ**	56) тармақша мынадай мазмұндағы тоғызыншы абзацпен толықтырылсын:	**Депутат Перуашев А.Т.**	**Қабылданды**

	тоғызыншы абзацы	4. Тіркеуге бір саяси партиядан оған саяси партиялар арасында бөлінетін депутаттық мандаттардың белгіленген санының отыз процентінен аспайтын адамдар саны енгізілген бір ғана тізім жіберіледі. Партиялық тізімде үш санат өкілдерінің: әйелдердің, жиырма тоғыз жасқа толмаған адамдардың, мүгедектігі бар адамдардың саны оған енгізілген адамдардың жалпы санының кемінде отыз пайызын құрауға тиіс.		"89-баптың 4-тармағының екінші бөлігі мынадай редакцияда жазылсын: "Партиялық тізімде үш санат өкілдерінің: әйелдердің, **жастардың**, мүгедектігі бар адамдарың саны **жиынтығында,** оған енгізілген адамдардың жалпы санының кемінде отыз пайызын құрауға тиіс.";	**Заңнама және сот-құқықтық реформа комитеті** Көптеген елдерде жастардың жоғарғы жас деңгейі 35 жасқа дейін көтеріледі. Бұл қалыптасқан үрдіс, қазіргі уақытта қоғамда болып жатқан оқиғаларды көрсететін объективті шындық. Жастар бағдарламаларына арналған мақсатты аудиторияның жас мөлшері кеңеюде, және көбісі кейінірек білім алып, кейінірек отбасын құру, бала туу туралы шешім қабылдағанға дейін жетеді. Бұл өзгерістер болашаққа деген сенімділік пен оптимизмді нығайтуға, жастардың әлеуметтік белсенділігін арттыруға мүмкіндік береді. Қазіргі уақытта жастар саясаты мәселелері жөніндегі	

					заң жобасы шеңберінде (Парламент Мәжілісінің қарауында) жастар шегін 35 жасқа дейін арттыруға қатысты пысықталуда. Үкіметтің қорытындысымен жастар шегін ұлғайту мақұлданды. Бұл ретте, заңнаманың тұрақтылығын қамтамасыз ету мақсатында осы конструкция ұсынылады. Үш санат үшін бірыңғай квота енгізу.	
56.	Жобаның 1 – бабы 1-тармағы 56) тармақшасы-ның оныншы-он бірінші абзацтары	89-бап. Мәжіліс депутаттығына кандидаттарды тіркеу … Жоқ.	56) 89-бапта: ... «4-1. Саяси партиядан, қоғамдық бірлестіктен кандидатты **олардың құрылымдық бөлімшелері (филиалдары мен өкілдіктері)** тіркеуді мынадай құжаттар: 1) саяси партияны, қоғамдық бірлестікті Қазақстан	«4-1. Саяси партиядан, қоғамдық бірлестіктен, **олардың құрылымдық бөлімшелерінен (филиалдары мен өкілдіктерінен)** кандидатты тіркеу мынадай құжаттар: **1) құрылымдық бөлімшелердің (филиалдар мен өкілдіктердің) ұсыну құқығын растайтын**	**Депутат Магеррамов М.М.** Қоғамдық бірлестіктердің де, олардың филиалдары мен өкілдіктерінің де Мәжіліс депутаттығына кандидаттар ұсыну туралы шешім қабылдауына байланысты	**Қабылданды**

			Республикасының Әділет министрлігінде тіркеу туралы құжаттың көшірмесімен қоса, саяси партияның, қоғамдық бірлестіктің **жоғары** органының тиісті сайлау округі бойынша кандидатты ұсыну жөніндегі хаттамасынан үзінді көшірмелер;	**жарғыдан үзінді көшірмені, саяси партияны, қоғамдық бірлестікті Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде тіркеу, құрылымдық бөлімшелерді (филиалдар мен өкілдіктерді) аумақтық әділет органдарында есептік тіркеу туралы құжаттың көшірмесін қоса бере отырып, тиісті сайлау округі бойынша кандидатты ұсыну бойынша саяси партияның, қоғамдық бірлестіктің, олардың құрылымдық бөлімшелерінің (филиалдары мен өкілдіктерінің) жоғары басшы органының хаттамасынан үзінді көшірмелер;".**		
57.	Жобаның 1 – бабы 1-тармағы 56) тармақшасы-ның жиырма	89-бап. Мәжіліс депутаттығына кандидаттарды тіркеу …	56) 89-бапта: … 3) мынадай жағдайларда:	мынадай редакцияда жазылсын: «3) мынадай жағдайда: саяси партия, қоғамдық бірлестік,	**Депутат Магеррамов М.М.** Қоғамдық бірлестіктердің де,	**Қабылданды**

	жетінш і-отызыншы, отыз алтыншы абзацтары	Жоқ	саяси партия, қоғамдық бірлестік, кандидат ұсыну қағидаларын бұзған, тіркеу үшін қажетті құжаттарды ұсынбаған; саяси партия, қоғамдық бірлестік, олар ұсынған кандидаттар, өзін-өзі ұсынған кандидаттар, сондай-ақ барлық аталған тұлғалардың сенім білдірген адамдары сайлау алдындағы үгітті тіркеу мерзімі аяқталғанға дейін жүргізген; сот кандидаттың және (немесе) оның сенім білдірген адамдарының басқа кандидаттың ар-намысы мен қадір-қасиетіне нұқсан келтіретін, оның іскерлік беделін түсіретін жалған мәліметтерді тарату фактісін анықтаған; сот саяси партияның, қоғамдық бірлестіктің, олар ұсынған кандидаттардың, өзін-өзі ұсынған	**олардың құрылымдық бөлімшелері (филиалдары мен өкілдіктері),** кандидат ұсыну қағидаларын бұзған, тіркеу үшін қажетті құжаттарды ұсынбаған; саяси партия, қоғамдық бірлестік, **олардың құрылымдық бөлімшелері (филиалдары мен өкілдіктері),** олар ұсынған кандидаттар, өзін-өзі ұсынған кандидаттар, сондай-ақ сенім білдірген адамдар сайлау алдындағы үгітті тіркеу мерзімі аяқталғанға дейін жүргізген; сот **саяси партияның, қоғамдық бірлестіктің, олардың құрылымдық бөлімшелерінің (филиалдары мен өкілдіктерінің),** кандидаттың және (немесе) сенім білдірген	олардың филиалдары мен өкілдіктерінің де Мәжіліс депутаттығына кандидаттар ұсыну туралы шешім қабылдауына байланысты	

			кандидаттардың, сондай-ақ аталған барлық тұлғалардың сенім білдірген адамдарының сайлаушыларды сатып алу фактілерін анықтаған; .... Бірмандаттық аумақтық сайлау округтері бойынша саяси партия, қоғамдық бірлестік ұсынған кандидатты тіркеуден бас тартылған немесе тіркеу туралы шешімнің күші жойылған жағдайда, мұндай шешімге кандидаттың өзі де, кандидатты ұсынған саяси партия да, қоғамдық бірлестік те шағым жасай алады.	адамдардың басқа кандидаттың ар-намысы мен қадір-қасиетіне нұқсан келтіретін, оның іскерлік беделін түсіретін жалған мәліметтерді тарату фактісін анықтаған; сот саяси партияның, қоғамдық бірлестіктің, **олардың құрылымдық бөлімшелерінің (филиалдары мен өкілдіктерінің),** олар ұсынған кандидаттардың, өзін-өзі ұсынған кандидаттардың, сондай-ақ сенім білдірген адамдардың сайлаушыларды сатып алу фактілерін анықтаған;»; «Саяси партия, қоғамдық бірлестік, **олардың құрылымдық бөлімшелері (филиалдары мен өкілдіктері)** ұсынған		

				кандидатты тіркеуден бас тартылған немесе тіркеу туралы шешімнің күші жойылған жағдайда, мұндай шешімге кандидаттың өзі де, кандидатты ұсынған саяси партия да, қоғамдық бірлестік те, **олардың құрылымдық бөлімшелері (филиалдары мен өкілдіктері) де** шағым жасай алады.»;		

58.	жобаның 1-бабы 1-тармағы 56) тармақшасы-ның жиырма тоғызыншы абзацы	89-бап. Мәжіліс депутаттығына кандидаттарды тіркеу **...** **Жоқ**	«4-3. Округтік сайлау комиссиясы: … 3) мынадай жағдайларда: …. **сот** кандидаттың және (немесе) оның сенім білдірген адамдарының басқа кандидаттың ар-намысы мен қадір-қасиетіне нұқсан келтіретін, оның іскерлік беделін түсіретін жалған мәліметтерді тарату фактісін анықтаған;	Жиырма сегізінші абзац «**сот**» деген сөзден кейін «**кандидатты ұсынған саяси партияның, қоғамдық бірлестіктің,**» деген сөздермен толықтырылсын;	**Депутаттар** **Қожахметов А.Т.** **Имашева С.В.** **Абдрахманов С.А.** **Әлтай А.Д.** **Бижанова Г.Қ.** **Дүйсенбинов Б.С.** **Магеррамов М.М.** **Нұркина А.Қ.** **Рахымжанов Ә.М.** **Сартбаев Б.М.** **Симонов С.А.** **Шиповских Г.Г.** Конституциялық заңның 89-бабы 6-тармағының 4) тармақшасына сәйкес.	**Қабылданды**
59.	жобаның 1-бабы 1-тармағы 56) тармақшасы-ның отыз үшінші және	**Жоқ**	3) мынадай жағдайларда: ... **Қазақстан Республикасының сыбайлас**	отыз үшінші абзац **алып тасталсын;** отыз бесінші мынадай редакцияда жазылсын:	**Депутаттар** **Қожахметов А.Т.** **Имашева С.В.** **Абдрахманов С.А.** **Әлтай А.Д.** **Бижанова Г.Қ.**	**Қабылданды**

	отыз бесінші абзацтары		**жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы заңнамасына сәйкес, декларация беру кезіне кандидат немесе оның зайыбы (жұбайы) декларациялаған активтер мен міндеттемелер туралы мәліметтердің дұрыс еместігі анықталған;** **4) Қазақстан Республикасының сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес туралы заңнамасына сәйкес, декларация беру кезіне кандидат немесе оның зайыбы (жұбайы) декларациялаған кірістер мен мүлік туралы мәліметтердің дұрыс еместігі анықталған жағдайда, кандидатты тіркеу туралы шешімнің күшін жояды.**	**"4) декларацияны тапсыру кезіне кандидат немесе оның зайыбы (жұбайы) декларациялаған активтер мен міндеттемелер туралы мәліметтердің дұрыс еместігі анықталған жағдайда, Қазақстан Республикасының сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы заңнамасына сәйкес кандидатты тіркеу туралы шешімнің күшін жояды.»;**	**Дүйсенбинов Б.С.** **Магеррамов М.М.** **Нұркина А.Қ.** **Рахымжанов Ә.М.** **Сартбаев Б.М.** **Симонов С.А.** **Шиповских Г.Г.** "Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы" Заңның 11-бабының 8-тармағына сәйкес күшін жою үшін ғана емес, тіркеуден бас тарту үшін де негіз бар.	

60.	жобаның 1-бабы 1-тармағы 56) тармақшасы-ның қырық бірінші және қырық екінші абзацтары	89-бап. Мәжіліс депутаттығына кандидаттарды тіркеу ... 6. ... Дауыс беретін күнге екі күн қалғанда кандидатты тіркеу туралы шешімнің күшін жоюға немесе бұрын тіркеуден алып тасталған кандидатты қалпына келтіруге жол берілмейді.	4) тармақшаның екінші бөлігі мынадай редакцияда жазылсын: «Дауыс беретін күнге екі күн қалғанда партиялық тізімді, кандидатты тіркеу туралы шешімнің күшін жоюға немесе бұрын тіркеуден шығарылған партиялық тізімді, кандидатты қалпына келтіруге жол берілмейді;»;	қырық бірінші және қырық екінші абзацтар **алып тасталсын.**	**Депутаттар Қожахметов А.Т. Имашева С.В. Абдрахманов С.А. Әлтай А.Д. Бижанова Г.Қ. Дүйсенбинов Б.С. Магеррамов М.М. Нұркина А.Қ. Рахымжанов Ә.М. Сартбаев Б.М. Симонов С.А. Шиповских Г.Г.** Заң техникасы, қаралып отырған тармақшаның отыз алтыншы абзацын қайталауды болғызбау.	**Қабылданды**
61.	жобаның 1-бабы 1-тармағы 56) тармақшасы-ның қырық үшінші және қырық төртінші абзацтары	89-бап. Мәжіліс депутаттығына кандидаттарды тіркеу ... Қазақстан халқы Ассамблеясының Кеңесі ұсынған кандидатты тіркеуден бас тартуға немесе оны тіркеу туралы шешімнің күшін жоюға екі күн мерзімде Орталық сайлау комиссиясына және (немесе) Жоғарғы Сотқа	7-тармақтың екінші бөлігі мынадай редакцияда жазылсын: «Бірмандаттық аумақтық сайлау округтері бойынша кандидатты тіркеуден бас тартуға немесе тіркеу туралы шешімнің күшін жоюға жеті күн мерзімде Орталық сайлау комиссиясына және (немесе) Жоғарғы Сотқа шағым жасауға	қырық үшінші және қырық төртінші абзацтар мынадай редакцияда жазылсын: «7-тармақ мынадай редакцияда жазылсын: «7. Партиялық тізімді, бірмандаттық аумақтық сайлау округі бойынша кандидатты тіркеуден бас тартуға немесе тіркеу туралы шешімнің күшін жоюға жеті күн мерзімде	**Депутаттар Қожахметов А.Т. Имашева С.В. Абдрахманов С.А. Әлтай А.Д. Бижанова Г.Қ. Дүйсенбинов Б.С. Магеррамов М.М. Нұркина А.Қ. Рахымжанов Ә.М. Сартбаев Б.М. Симонов С.А. Шиповских Г.Г.**	**Қабылданды**

		шағым жасауға болады. Бұл ретте Орталық сайлау комиссиясы немесе Жоғарғы Сот бір күн ішінде шағым бойынша шешім шығарады.	болады. Бұл ретте Орталық сайлау комиссиясы немесе Жоғарғы Сот шағым берілген күннен бастап жеті күн мерзімде шағым бойынша шешім шығарады.»;	Орталық сайлау комиссиясына және (немесе) Жоғарғы Сотқа шағым жасалуы мүмкін. Бұл ретте, Орталық сайлау комиссиясы немесе Жоғарғы Сот шағым берілген күннен бастап жеті күн мерзімде шағым бойынша шешім шығарады.»;».	Заң техникасы.	
62.	Жобаның 1-бабы 1-тармағы 57) тармақшасы-ның бесінші абзацы	**90-бап. Кандидатураны алып тастау, Мәжіліс депутаттығына кандидат етіп ұсыну туралы шешімнің күшін жою** … Жоқ	57) 90-бапта: … Саяси партияның және қоғамдық бірлестіктің басшы органы дауыс беретін күнге дейінгі соңғы екі күнді қоспағанда, тіркелгенге дейін және одан кейін кез келген уақытта округтік сайлау комиссиясына тиісті ұсыныспен жүгіне отырып, Парламент Мәжілісінің депутаттығына кандидат ұсыну туралы өз шешімінің күшін жоя алады.	мынадай редакцияда жазылсын: «Саяси партияның және қоғамдық бірлестіктің**, олардың құрылымдық бөлімшелерінің (филиалдары мен өкілдіктерінің)** басшы органы дауыс беретін күнге дейінгі соңғы екі күнді қоспағанда, тіркелгенге дейін және одан кейін кез келген уақытта округтік сайлау комиссиясына тиісті ұсынумен жүгіне отырып, Парламент Мәжілісінің депутаттығына	**Депутат Магеррамов М.М.** Қоғамдық бірлестіктердің де, олардың филиалдары мен өкілдіктерінің де Мәжіліс депутаттығына кандидаттар ұсыну туралы шешім қабылдауына байланысты	**Қабылданды**

				кандидат ұсыну туралы өз шешімінің күшін жоя алады.»;		
63.	жобаның 1-бабы 1-тармағы 61) тармақшасы-ның бесінші және алтыншы абзацтары	94-бап. Партиялық тізімдер бойынша Мәжіліс депутаттарының сайлауында дауыстарды санау 1. Учаскелік сайлау комиссиясы дауыс беру нәтижелері бойынша дауыс беру хаттамасын жасайды, ол дереу тиісті аумақтық сайлау комиссиясына жіберіледі. 2. Партиялық тізімдер бойынша сайлаудың нәтижелері Орталық сайлау комиссиясының отырысында тиісті аумақтық сайлау комиссияларының хаттамалары негізінде белгіленеді, олар сайлау күнінен бастап екі күннен аспайтын мерзімде Орталық сайлау комиссиясына жіберіледі. Сайлау нәтижелері туралы хаттама жасалады. 3. Дауыстарды санаудың нәтижесі мен сайлау нәтижесін анықтауға	61) 94-бап мынадай редакцияда жазылсын: «94-бап. Мәжіліс депутаттарының сайлауында дауыстарды санау 1. Учаскелік сайлау комиссиясы дауыс беру нәтижелері бойынша дауыс беру хаттамасын жасайды, ол дереу тиісті аумақтық **және** округтік сайлау комиссияларына жіберіледі. 2. Учаскелік сайлау комиссияларының хаттамалары негізінде тиісті аумақтық **және** округтік сайлау комиссиялары дауыс беру нәтижелері туралы хаттама жасайды, оған комиссиялардың төрағасы мен мүшелері қол қояды және дауыс берілген күннен бастап екі күннен аспайтын мерзімде Орталық сайлау комиссиясына жіберіледі.	61) тармақшада: үшінші және төртінші абзацтардағы «**және**» деген сөз «**немесе**» деген сөзбен ауыстырылсын; бесінші және алтыншы абзацтарындағы **«2-1» және «3»** деген цифрлар тиісінше **«3» және «4»** деген цифрлармен ауыстырылсын.	**Депутаттар Қожахметов А.Т. Имашева С.В. Абдрахманов С.А. Әлтай А.Д. Бижанова Г.Қ. Дүйсенбинов Б.С. Магеррамов М.М. Нұркина А.Қ. Рахымжанов Ә.М. Сартбаев Б.М. Симонов С.А. Шиповских Г.Г.** Заң техникасы.	**Қабылданды**

		байланысты өзге де мәселелер осы Конституциялық заңның Жалпы бөлімінде белгіленген ережелерге сәйкес шешіледі.	2-1. Сайлау нәтижелері Орталық сайлау комиссиясының отырысында тиісті аумақтық және округтік сайлау комиссияларының хаттамалары негізінде белгіленеді. 3. Дауыстарды санаудың нәтижесі мен сайлау нәтижесін айқындауға байланысты өзге де мәселелер осы Конституциялық заңның Жалпы бөлімінде белгіленген қағидаларға сәйкес шешіледі.»;			
64.	Жобаның 1-бабы 1-тармағының жаңа 65) тармақшасы	97-1-бап. Депутаттық мандаттарды партиялық тізімдер бойынша дауыс берудің қорытындыларына қарай бөлу … 5. Депутаттық мандаттарды бөлу кезектілігін саяси партияның басшы органы осы Конституциялық заңның 89-бабының 4-тармағына сәйкес партиялық тізімге	**Жоқ**	1-тармақ мынадай мазмұндағы 65) тармақшамен толықтырылсын:: "97-1-баптың 5-тармағының үшінші бөлігі мынадай редакцияда жазылсын: "Депутаттық мандаттарды бөлген кезде үш санат өкілдерінің: әйелдердің, **жастардың**, мүгедектігі бар	**Заңнама және сот-құқықтық реформа комитеті** **Депутат Перуашев А.Т.** Көптеген елдерде жастардың жоғарғы жас деңгейі 35 жасқа дейін көтеріледі. Бұл қалыптасқан үрдіс, қазіргі уақытта қоғамда	**Қабылданды**

		енгізілген кандидаттар арасынан сайлау қорытындылары жарияланған күннен бастап он күннен кешіктірмей айқындайды. Осы тармақтың бірінші бөлігінде белгіленген мерзімдерде саяси партияның басшы органы алынған депутаттық мандаттарды бөлу кезектілігін айқындамаған жағдайда, Орталық сайлау комиссиясының қаулысымен партия алған депутаттық мандаттарды бөлу мемлекеттік тілдің әліпбилік ретімен тіркелген тізімдерге сай жүзеге асырылады. Депутаттық мандаттарды бөлген кезде үш санат өкілдерінің: әйелдердің, жиырма тоғыз жасқа толмаған адамдардың, мүгедектігі бар адамдардың саны партия алған депутаттық мандаттардың жалпы санының кемінде отыз пайызын құрауға тиіс.		адамдардың саны **жиынтығында,** партия алған депутаттық мандаттардың жалпы санының кемінде отыз пайызын құрауға тиіс.»;	болып жатқан оқиғаларды көрсететін объективті шындық. Жастар бағдарламаларына арналған мақсатты аудиторияның жас мөлшері кеңеюде, және көбісі кейінірек білім алып, кейінірек отбасын құру, бала туу туралы шешім қабылдағанға дейін жетеді. Бұл өзгерістер болашаққа деген сенімділік пен оптимизмді нығайтуға, жастардың әлеуметтік белсенділігін арттыруға мүмкіндік береді. Қазіргі уақытта жастар саясаты мәселелері жөніндегі заң жобасы шеңберінде (Парламент Мәжілісінің карауында) жастар шегін 35 жасқа дейін арттыруға қатысты пысықталуда. Үкіметтің қорытындысымен жастар шегін ұлғайту мақұлданды.	

					Бұл ретте, заңнаманың тұрақтылығын қамтамасыз ету мақсатында осы конструкция ұсынылады. Үш санат үшін бірыңғай квота енгізу.	
65.	жобаның 1-бабы 1-тармағы 66) тармақшасы-ның алтыншы-сегізінші абзацтары	100-бап. Конституциялық Кеңестің Мәжіліс депутаттары сайлауын өткізудің дұрыстығы туралы мәселені қарауы … 3. Конституциялық Кеңес Конституцияны бұзу анықталған әкімшілік-аумақтық бөліністердің аумағында партиялық тізімдер бойынша Мәжіліс депутаттарының сайлауын Конституцияға сәйкес емес деп таныған жағдайда, Орталық сайлау комиссиясы бұл әкімшілік-аумақтық бөліністердің аумағындағы сайлауды жарамсыз деп тану және қайта дауыс беруді өткізу туралы шешім қабылдайды.	66) 100-бапта: … 3-тармақта: «Кеңес» деген сөз «Сот» деген сөзбен ауыстырылсын; «Мәжіліс» деген сөз «Парламент Мәжілісі» деген сөздермен ауыстырылсын;	алтыншы-сегізінші абзацтар мынадай редакцияда жазылсын: «3-тармақ мынадай редакцияда жазылсын: **«3. Конституциялық Сот Конституцияны бұзу анықталған әкімшілік-аумақтық бірліктердің немесе сайлау округтерінің аумақтарында Мәжіліс депутаттарының сайлауын Конституцияға сәйкес емес деп таныған жағдайда, Орталық сайлау комиссиясы осы әкімшілік-аумақтық бірліктердің немесе сайлау округтерінің аумағындағы**	**Депутаттар Қожахметов А.Т. Имашева С.В. Абдрахманов С.А. Әлтай А.Д. Бижанова Г.Қ. Дүйсенбинов Б.С. Магеррамов М.М. Нұркина А.Қ. Рахымжанов Ә.М. Сартбаев Б.М. Симонов С.А. Шиповских Г.Г.** Редакциясын нақтылау.	**Қабылданды**

				сайлауды жарамсыз деп тану және қайта дауыс беруді өткізу туралы шешім қабылдайды.»;».		
66.	жобаның 1-бабы 1-тармағы 68) тармақшасының сегізінші абзацы	**Жоқ**	мынадай мазмұндағы 3-1 және **4-1-** тармақтармен толықтырылсын: «3-1. Саяси партиядан мәслихат депутаттығына сайлау үшін партиялық тізімге енгізілген адам бірмандаттық аумақтық сайлау округтері бойынша ұсынылуға құқылы емес. **4-1.** Мәслихат депутаттығына кандидаттардың өзін-өзі ұсынуы азаматтардың тиісті округтік сайлау комиссиясына осы бірмандаттық аумақтық сайлау округі бойынша мәслихат депутаттығына кандидат болып дауысқа түсу ниеті туралы өтініш беруі арқылы жүргізіледі.	сегізінші абзацтағы **«4-1»** деген цифрлар **«5-1»** деген цифрлармен ауыстырылсын.	**Депутаттар** **Қожахметов А.Т.** **Имашева С.В.** **Абдрахманов С.А.** **Әлтай А.Д.** **Бижанова Г.Қ.** **Дүйсенбинов Б.С.** **Магеррамов М.М.** **Нұркина А.Қ.** **Рахымжанов Ә.М.** **Сартбаев Б.М.** **Симонов С.А.** **Шиповских Г.Г.** Заң техникасы.	**Қабылданды**

67.	Жобаның 1-бабы 1-тармағы 68) тармақшасының бесінші абзацы	**103-бап. Мәслихаттар депутаттығына кандидаттар ұсыну** **1. Партиялық тізімдер бойынша сайланатын мәслихаттар депутаттығына кандидаттар ұсыну құқығы саяси партияларға тиесілі.**	70) 103-бапта: 1-тармақ мынадай редакцияда жазылсын: «1. Мыналарды: 1) партиялық тізімдер бойынша сайланатын мәслихаттар депутаттығына кандидаттарды ұсыну құқығы – саяси партияларға; 2) бірмандаттық аумақтық сайлау округтері бойынша сайланатын мәслихаттар депутаттығына кандидаттарды ұсыну құқығы саяси партияларға, қоғамдық бірлестіктерге, сондай-ақ олардың құрылымдық бөлімшелеріне (филиалдары мен өкілдіктеріне) және өзін-өзі ұсыну арқылы азаматтарға тиесілі.»;	68) тармақшаның бесінші абзацы мынадай редакцияда жазылсын: "2) бірмандаттық аумақтық сайлау округтері бойынша сайланатын мәслихаттар депутаттығына кандидаттарды ұсыну құқығы – саяси партияларға, қоғамдық бірлестіктерге, сондай-ақ егер жарғыда тиісті өкілеттік көзделген болса, олардың құрылымдық бөлімшелеріне (филиалдары мен өкілдіктеріне) және өзін-өзі ұсыну арқылы азаматтарға тиесілі.»;»;	**Депутат Магеррамов М.М.** Қоғамдық бірлестіктердің, сондай-ақ олардың филиалдары мен өкілдіктерінің мәслихат депутаттығына кандидаттар ұсыну туралы шешім қабылдауына байланысты.	**Қабылданды**
68.	Жобаның 1-бабы 1-тармағы 68) тармақшасының	**103-бап. Мәслихаттар депутаттығына кандидаттар ұсыну** … **Жоқ**	68) 103-бапта: … Саяси партияның, қоғамдық бірлестіктің, олардың құрылымдық	мынадай редакцияда жазылсын: «Саяси партияның, қоғамдық бірлестіктің, олардың құрылымдық	**Депутат Магеррамов М.М.** Қоғамдық бірлестіктердің, сондай-	**Қабылданды**

	тоғызыншы және он екінші абзацтары		бөлімшелерінің (филиалдары мен өкілдіктерінің) кандидатты ұсынуы тиісті округтік сайлау комиссиясына жоғары басшы органның **шешімін** азаматтың ұсынуға келісуі туралы өтінішпен бірге жіберу арқылы жүргізіледі. Саяси партияларды қоспағанда, қоғамдық бірлестік не оның құрылымдық бөлімшесі осы қоғамдық бірлестіктің мүшелері болып табылмайтын адамдарды кандидаттар ретінде ұсынуға құқылы. Саяси партияларды қоспағанда, қоғамдық бірлестік **не** оның құрылымдық бөлімшесі әрбір сайлау округінде мәслихат депутаттығына бір ғана кандидат ұсына алады. Мәслихаттар депутаттығына кандидаттар ұсыну туралы шешім	бөлімшелерінің (филиалдары мен өкілдіктерінің) кандидатты ұсынуы тиісті округтік сайлау комиссиясына азаматтың ұсынуға келісуі туралы өтінішпен бірге, жоғары басшы органның **хаттамасынан үзінді көшірмені, құрылымдық бөлімшелердің (филиалдар мен өкілдіктердің) ұсыну құқығын растайтын жарғыдан үзінді көшірмені** жіберу арқылы жүргізіледі. Саяси партияларды қоспағанда, қоғамдық бірлестік не оның құрылымдық бөлімшесі **(филиалы мен өкілдігі)** осы қоғамдық бірлестіктің мүшелері болып табылмайтын адамдарды кандидаттар ретінде ұсынуға құқылы. Саяси партияларды қоспағанда, қоғамдық	ақ олардың филиалдары мен өкілдіктерінің мәслихат депутаттығына кандидаттар ұсыну туралы шешім қабылдауына байланысты	

			қоғамдық бірлестіктің жоғары органы мүшелерінің жалпы санының көпшілік даусымен қабылданады және хаттамадан үзінді көшірмемен ресімделеді. Қоғамдық бірлестіктің жоғары органының шешімі: 1) ұсынылған кандидаттың назарына жеткізіледі; 2) кандидаттың дауысқа түсуге келісуі туралы өтінішімен бірге тиісті округтік сайлау комиссиясына жіберіледі.»;	бірлестік **және** оның құрылымдық бөлімшесі **(филиалы мен өкілдігі)** әрбір сайлау округінде мәслихат депутаттығына бір ғана кандидат ұсына алады. Мәслихаттар депутаттығына кандидаттар ұсыну туралы шешім қоғамдық бірлестіктің**, оның құрылымдық бөлімшесінің (филиалы мен өкілдігінің)** жоғары **басшы** органы мүшелерінің жалпы санының көпшілік даусымен қабылданады және хаттамадан үзінді көшірмемен ресімделеді. Қоғамдық бірлестіктің, **оның құрылымдық бөлімшесінің (филиалы мен өкілдігінің)** жоғары **басшы** органының шешімі: 1) ұсынылған кандидаттың назарына жеткізіледі;		

				2) кандидаттың дауысқа түсуге келісуі туралы өтінішімен **және құрылымдық бөлімшелердің (филиалдар мен өкілдіктердің) ұсыну құқығын растайтын жарғыдан үзінді көшірмемен** бірге тиісті округтік сайлау комиссиясына жіберіледі.»;		
69.	жобаның 1-бабы 1-тармағының 69) тармақшасы	104-бап. Мәслихаттар депутаттығына кандидаттардың партиялық тізімдерін тіркеу 1. Саяси партиялар ұсынатын партиялық тізімдерді тіркеуді тиісті аумақтық сайлау комиссиялары жүзеге асырады. **1-1. Жоқ**	69) 104-бапта; тақырыптағы «кандидаттардың партиялық тізімдерін» деген сөздер «кандидаттарды» деген сөзбен ауыстырылсын; **1-тармақ «тізімдерді» деген сөзден кейін «, кандидаттарды» деген сөзбен толықтырылсын;** мынадай мазмұндағы 1-1-тармақпен толықтырылсын: **«1-1.** Мәслихат депутаттығына кандидат тіркелгенге дейін және оның	69) тармақшада: үшінші абзац алып тасталсын; мынадай мазмұндағы бесінші абзацпен толықтырылсын: **«1-1. Бірмандаттық аумақтық сайлау округтері бойынша мәслихат депутаттығына кандидаттарды тіркеуді округтік сайлау комиссиялары жүзеге асырады.»;** бесінші абзацтағы «**1-1.**» деген цифрлар	**Депутаттар Қожахметов А.Т. Имашева С.В. Абдрахманов С.А. Әлтай А.Д. Бижанова Г.Қ. Дүйсенбинов Б.С. Магеррамов М.М. Нұркина А.Қ. Рахымжанов Ә.М. Сартбаев Б.М. Симонов С.А. Шиповских Г.Г.** Заң жобасының 1-бабы 1-тармағының 8) тармақшасына сәйкес.	**Қабылданды**

			Конституциямен және осы Конституциялық заңмен қойылатын талаптарға сәйкестігін тексергеннен кейін жергілікті атқарушы органдардың шотына депозит ретінде заңнамада белгіленген ең төмен жалақының бес еселенген мөлшерінде сайлау жарнасын енгізеді. Егер сайлау қорытындылары бойынша кандидат мәслихат депутаты болып сайланса немесе дауыс беру қорытындылары бойынша кандидат дауыс беруге қатысқан сайлаушылар даусының кемінде бес пайызын алса, сондай-ақ кандидат қайтыс болған жағдайда, енгізілген жарна кандидатқа қайтарылады. Қалған барлық жағдайларда енгізілген жарна қайтарылуға жатпайды және республикалық	алып тасталсын.		

			бюджет кірісіне алынады.»;			
70.	Жобаның 1-бабы 1-тармағы 69) тармақшасының алтыншы абзацы, жаңа жетінші абзацы	**104-бап. Мәслихаттар депутаттығына кандидаттардың партиялық тізімдерін тіркеу** … 2. **Партиялық тізімге енгізілген кандидат** пен оның зайыбы (жұбайы) тіркеуге дейін тұрғылықты жеріндегі мемлекеттік кіріс органдарына осы Конституциялық заңға сәйкес белгіленген ұсыну мерзімі басталатын айдың бірінші күніне **кірістер мен мүлік** туралы декларацияларды салықтардың және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдердің түсуін қамтамасыз ету саласында басшылықты жүзеге асыратын Қазақстан Республикасының уәкілетті мемлекеттік органы белгілеген тәртіппен және нысанда ұсынады. Кандидат пен оның зайыбы (жұбайы) декларациялаған **кірістер**	2-тармақтағы «Партиялық тізімге енгізілген кандидат» деген сөздер «Кандидат» деген сөзбен ауыстырылсын;	мынадай редакцияда жазылсын: "2-тармақта: бірінші бөлікте: «**Партиялық тізімге енгізілген кандидат**» деген сөздер «**Кандидат**» деген сөзбен ауыстырылсын; «**кірістер мен мүлік**» деген сөздер "**активтер мен міндеттемелер**" деген сөздермен ауыстырылсын; мынадай мазмұндағы жетінші абзацпен толықтырылсын: "3-тармақтың 5) тармақшасындағы "**кірістер мен мүлік**" деген сөздер "**активтер мен міндеттемелер**" деген сөздермен ауыстырылсын;	**Депутаттар Қожахметов А.Т. Имашева С.В. Абдрахманов С.А. Әлтай А.Д. Бижанова Г.Қ. Дүйсенбинов Б.С. Магеррамов М.М. Нұркина А.Қ. Рахымжанов Ә.М. Сартбаев Б.М. Симонов С.А. Шиповских Г.Г.** Заң жобасының мәтініне сәйкес келтіру.	**Қабылданды**

		мен мүлік туралы мәліметтердің анықтығын мемлекеттік кіріс органдары кандидатты тіркеген күннен бастап он бес күн ішінде тексереді. ... 3. Партиялық тізімдерді тіркеу мынадай құжаттар болған кезде жүргізіледі: … 5) мемлекеттік кіріс органының кандидат пен оның зайыбының (жұбайының) **кірістер мен мүлік** туралы декларацияларды тапсырғандығы туралы анықтамалары;				
71.	Жобаның 1-бабы 1-тармағы 69) тармақшасы-ның сегізінші және тоғызыншы абзацтары	**104-бап. Мәслихаттар депутаттығына кандидаттардың партиялық тізімдерін тіркеу** … **Жоқ**	69) 104-бапта: … «3-1. Саяси партиядан, қоғамдық бірлестіктен кандидатты тіркеуді **олардың құрылымдық бөлімшелері (филиалдары мен өкілдіктері)** мынадай құжаттар: 1) саяси партияны, қоғамдық бірлестікті	мынадай редакцияда жазылсын: «3-1. Саяси партиядан, қоғамдық бірлестіктен, **олардың құрылымдық бөлімшелерінен (филиалдары мен өкілдіктерінен)** кандидатты тіркеу мынадай құжаттар:	**Депутат Магеррамов М.М.** Қоғамдық бірлестіктердің, сондай-ақ олардың филиалдары мен өкілдіктерінің мәслихат депутаттығына кандидаттар ұсыну туралы шешім қабылдауына байланысты.	**Қабылданды**

			Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде тіркеу туралы құжаттың көшірмесін қоса бере отырып, саяси партияның, қоғамдық бірлестіктің **жоғары** органының тиісті сайлау округі бойынша кандидатты ұсыну жөніндегі хаттамасынан үзінді көшірме;	1) **құрылымдық бөлімшелердің (филиалдар мен өкілдіктердің) ұсыну құқығын растайтын жарғыдан үзінді көшірмені,** саяси партияны қоғамдық бірлестікті Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде тіркеу, **құрылымдық бөлімшелерді (филиалдар мен өкілдіктерді) аумақтық әділет органдарында есептік тіркеу** туралы құжаттың көшірмесін қоса бере отырып, саяси партияның, қоғамдық бірлестіктің, **олардың құрылымдық бөлімшелерінің (филиалдары мен өкілдіктерінің)** жоғары **басшы** органының тиісті сайлау округі бойынша кандидатты ұсыну жөніндегі хаттамасынан үзінді көшірме;»;		

72.	Жобаның 1-бабы 1-тармағы 69) тармақшасының он екінші және он жетінші абзацтары	104-бап. Мәслихаттар депутаттығына кандидаттардың партиялық тізімдерін тіркеу **3-1. Жоқ**	69) 104-бапта: … мазмұндағы 3-1-тармақпен толықтырылсын: «3-1. Саяси партиядан, қоғамдық бірлестіктен кандидатты тіркеуді олардың құрылымдық бөлімшелері (филиалдары мен өкілдіктері) мынадай құжаттар: … 4) кандидаттың және оның зайыбының (жұбайының) активтер мен міндеттемелер туралы декларациялар тапсырғаны туралы **салық органының** анықтамасы; 5) кандидаттың сайлау жарнасын енгізгенін растайтын құжат болған кезде жүзеге асырады. Кандидатты өзін-өзі ұсынған жағдайда, оны	он екінші және он жетінші абзацтарда: «**салық органының**» деген сөздер «**мемлекеттік кірістер органының**» деген сөздермен ауыстырылсын;	**Депутаттар Қожахметов А.Т. Имашева С.В. Абдрахманов С.А. Әлтай А.Д. Бижанова Г.Қ. Дүйсенбинов Б.С. Магеррамов М.М. Нұркина А.Қ. Рахымжанов Ә.М. Сартбаев Б.М. Симонов С.А. Шиповских Г.Г.** Редакциясын нақтылау.	**Қабылданды**

			тіркеу мынадай құжаттар: 1) осы сайлау округі бойынша кандидат болып дауысқа түсу ниеті туралы өтініш; 2) кандидат туралы өмірбаяндық деректер; 3) кандидаттың және оның зайыбының (жұбайының) активтер мен міндеттемелер туралы декларациялар тапсырғаны туралы **салық органының** анықтамасы; …			
73.	Жобаның 1-бабы 1-тармағы 69) тармақшасы-ның жаңа жиырмасыншы абзацы	104-бап. Мәслихаттар депутаттығына кандидаттардың партиялық тізімдерін тіркеу … 4. Аумақтық сайлау округі бойынша бір саяси партиядан бір ғана тізімді тіркеуге жол беріледі, онда әйелдер мен жиырма тоғыз жасқа толмаған адамдардың саны оған енгізілген адамдардың жалпы санының кемінде отыз пайызын құрауға тиіс.	**Жоқ**	1-тармақтың 69) тармақшасы мынадай мазмұндағы жиырмасыншы абзацпен толықтырылсын: "4-тармақ мынадай редакцияда жазылсын: «4. Аумақтық сайлау округі бойынша бір саяси партиядан бір ғана тізімді тіркеуге жол беріледі, онда әйелдер мен **жастардың саны**	**Депутат Перуашев А.Т.** **Заңнама және сот-құқықтық реформа комитеті** Көптеген елдерде жастардың жоғарғы жас деңгейі 35 жасқа дейін көтеріледі. Бұл қалыптасқан үрдіс, қазіргі уақытта қоғамда болып жатқан оқиғаларды көрсететін	**Қабылданды**

				жиынтығында, оған енгізілген адамдардың жалпы санының кемінде отыз пайызын құрауға тиіс.";	объективті шындық. Жастар бағдарламаларына арналған мақсатты аудиторияның жас мөлшері кеңеюде, және көбісі кейінірек білім алып, кейінірек отбасын құру, бала туу туралы шешім қабылдағанға дейін жетеді. Бұл өзгерістер болашаққа деген сенімділік пен оптимизмді нығайтуға, жастардың әлеуметтік белсенділігін арттыруға мүмкіндік береді. Қазіргі уақытта жастар саясаты мәселелері жөніндегі заң жобасы шеңберінде (Парламент Мәжілісінің қарауында) жастар шегін 35 жасқа дейін арттыруға қатысты пысықталуда. Үкіметтің қорытындысымен жастар шегін ұлғайту мақұлданды. Бұл ретте, заңнаманың	

					тұрақтылығын қамтамасыз ету мақсатында осы конструкция ұсынылады. Үш санат үшін бірыңғай квота енгізу.	
74.	жобаның 1 – бабы 1-тармағы 69) тармақшасы-ның жиырма екінші-қырқыншы абзацтары	104-бап. Мәслихаттар депутаттығына кандидаттардың партиялық тізімдерін тіркеу … 6. Аумақтық сайлау комиссиясы: 1) партиялық тізімдерді тіркегеннен кейінгі жетінші күннен кешіктірмей **бұқаралық** ақпарат құралдарында саяси партияның атауын және партиялық тізімге енгізілген адамдардың санын, сондай-ақ партиялық тізімге енгізілген әрбір адамның тегін, атын, **әкесінің атын**, туған жылын, атқаратын лауазымын **(жұмысын)**, жұмыс орны мен тұрғылықты жерін көрсете отырып, тіркеу туралы хабар жариялайды;	6-тармақта: «Аумақтық» деген сөз «Тиісті» деген сөзбен ауыстырылсын; 1) тармақша мынадай редакцияда жазылсын: «1) партиялық тізімдер мен кандидаттар тіркелгеннен кейін жетінші күннен кешіктірмей: партиялық тізімдер бойынша – саяси партияның атауын және партиялық тізімге енгізілген адамдар санын, сондай-ақ партиялық тізімге енгізілген әрбір адамның тегін, атын, әкесінің атын (егер ол жеке басты куәландыратын құжатта көрсетілген болса), туған жылын, атқаратын	жиырма екінші – қырқыншы абзацтар мынадай редакцияда жазылсын: «6-тармақта: 1) тармақшада: «**бұқаралық**» деген сөз «**жергілікті бұқаралық**» деген сөздермен ауыстырылсын; «**әкесінің атын**» деген сөздерден кейін «**(егер ол жеке басын куәландыратын құжатта көрсетілген болса)**» деген сөздермен толықтырылсын; «**(жұмысын)**» деген сөз «**(жұмысының түрін)**» деген сөздермен ауыстырылсын; 3) тармақшада: үшінші абзацтағы «**,**	**Депутаттар Қожахметов А.Т. Имашева С.В. Абдрахманов С.А. Әлтай А.Д. Бижанова Г.Қ. Дүйсенбинов Б.С. Магеррамов М.М. Нұркина А.Қ. Рахымжанов Ә.М. Сартбаев Б.М. Симонов С.А. Шиповских Г.Г.** Конституциялық заңның 104-бабы 6-тармағының 3) және 4) тармақшаларында қайталанатын нормаларды жою мақсатында, «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы» Заңға сәйкес келтіру, Мәжіліс депутаттығына	**Қабылданды**

		2) тіркеген кезде кандидаттарға тиісті куәлік береді; 3) мынадай жағдайларда: саяси партия партиялық тізімді ұсыну қағидаларын бұзған, тіркеу үшін қажетті құжаттарды ұсынбаған; партиялық тізімді ұсынған саяси партия, ол ұсынған кандидаттар, оның сенім білдірілген адамдары сайлау алдындағы үгітті тіркеу мерзімі аяқталғанға дейін**, сайлау күні не оның алдындағы күні** жүргізген; сот кандидаттың және (немесе) оның сенім білдірілген адамдарының басқа кандидаттың ар-намысы мен қадір-қасиетіне нұқсан келтіретін, оның іскерлік беделін түсіретін жалған мәліметтерді тарату фактісін анықтаған; бүкіл партиялық тізімнің елу пайызынан астамын құрайтын адамдар партиялық тізімінен шыққан; сот партиялық тізімді ұсынған саяси партияның	лауазымын (қызмет түрін), жұмыс орнын және тұрғылықты жерін; кандидаттар бойынша – әрбір кандидаттың тегін, атын, әкесінің атын (егер ол жеке басты куәландыратын құжатта көрсетілген болса), туған жылын, атқаратын лауазымын (қызмет түрін), жұмыс орнын және тұрғылықты жерін, сондай-ақ кандидаттың қалауына қарай, оның қоғамдық бірлестікке қатыстылығы және ұлттық тиесілілігі туралы мәліметтерді көрсете отырып, тіркеу туралы хабарламаны жергілікті бұқаралық ақпарат құралдарында жариялайды;»; 3) тармақша мынадай редакцияда жазылсын: «3) мынадай жағдайларда: саяси партия, қоғамдық бірлестік, кандидат ұсыну	**сайлау күні не оның алдындағы күні**» деген сөздер алып тасталсын; 4) тармақшада: үшінші абзац мынадай редакцияда жазылсын: **«Қазақстан Республикасының сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы заңнамасына сәйкес, декларацияны тапсыру кезінде кандидат немесе оның зайыбы (жұбайы) декларациялаған активтер мен міндеттемелер туралы мәліметтердің дұрыс еместігі анықталған;»;** бесінші абзацтағы «, сайлау күні не оның алдындағы күні» деген сөздер алып тасталсын; мынадай мазмұндағы 6-1-тармақпен толықтырылсын: «6-1. Округтік сайлау комиссиясы:	кандидаттарға қойылатын талаптарды заңнама деңгейінде белгілеу, Конституцияның 54 және 61-баптарына қайшы келеді, заң техникасы.	

		немесе оның сенім білдірілген адамдарының сайлаушыларды сатып алу фактілерін анықтаған; осы Конституциялық заңда белгіленген өзге де жағдайларда партиялық тізімді тіркеуден бас тартады немесе тіркеу туралы шешімнің күшін жояды. Дауыс беретін күнге екі күн қалғанда партиялық тізімді тіркеу туралы шешімнің күшін жоюға немесе бұрын тіркеуден шығарылған партиялық тізімді қалпына келтіруге жол берілмейді; 4) мынадай жағдайларда: партиялық тізімге енгізілген адам Қазақстан Республикасының Конституциясында және осы Конституциялық заңда кандидатқа қойылатын талаптарға сай келмеген; Қазақстан Республикасының сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы заңнамасына сәйкес декларация тапсыру кезіне кандидат немесе	қағидаларын бұзған, тіркеу үшін қажетті құжаттарды ұсынбаған; партиялық тізімді ұсынған саяси партия, саяси партия, қоғамдық бірлестік, олар ұсынған кандидаттар, өзін-өзі ұсыну тәртібімен кандидаттар, сондай-ақ барлық аталған тұлғалардың сенім білдірілген адамдары сайлау алдындағы үгітті тіркеу мерзімі аяқталғанға дейін жүргізген; сот кандидаттың және (немесе) оның сенім білдірілген адамдарының басқа кандидаттың ар-намысы мен қадір-қасиетіне нұқсан келтіретін, оның іскерлік беделін түсіретін жалған мәліметтерді тарату фактісін анықтаған; бүкіл партиялық тізімнің елу пайызынан астамын құрайтын адамдар партиялық тізімінен шыққан;	1) бірмандаттық аумақтық сайлау округтері бойынша кандидаттарды тіркегеннен кейін жетінші күннен кешіктірмей жергілікті бұқаралық ақпарат құралдарында әрбір кандидаттың тегін, атын, әкесінің атын (егер ол жеке басты куәландыратын құжатта көрсетілген болса), туған жылын, атқаратын лауазымын (жұмысының түрін), жұмыс орны мен тұрғылықты жерін көрсете отырып, кандидатты тіркеу туралы хабарламаны, сондай-ақ кандидаттың қалауына қарай, оның саяси партияға, қоғамдық бірлестікке қатыстылығы мен қай ұлтқа жататыны туралы мәліметтерді жариялайды; 2) бірмандаттық аумақтық сайлау округтері бойынша		

		оның зайыбы (жұбайы) декларациялаған кірістер мен мүлік туралы мәліметтердің анық еместігі анықталған; партиялық тізімге енгізілген адам өзінің сайлау алдындағы науқанында лауазымдық немесе қызметтік жағдайын пайдаланған; партиялық тізімге енгізілген адам сайлау алдындағы үгітті партиялық тізімді тіркеу мерзімі аяқталғанға дейін, сайлау күні не оның алдындағы күні жүргізген; сот партиялық тізімге енгізілген адамның немесе оның сенім білдірілген адамдарының сайлаушыларды сатып алу фактілерін анықтаған; осы Конституциялық заңда белгіленген өзге де жағдайларда партиялық тізімге енгізілген адамды осы тізімнен шығару туралы шешім қабылдайды. Партиялық тізімге енгізілген адамды осы тізімнен шығару туралы	сот партиялық тізімді ұсынған саяси партияның, саяси партияның, қоғамдық бірлестіктің, олар ұсынған кандидаттардың, өзін-өзі ұсыну тәртібімен кандидаттардың, сондай-ақ барлық аталған тұлғалардың сенім білдірілген адамдарының сайлаушыларды сатып алу фактілерін анықтаған; кандидаттың Конституциямен, осы Конституциялық заңмен және заңнамамен өзіне қойылатын талаптарға сәйкес келмеуі; кандидаттың өзінің сайлау алдындағы науқанында лауазымдық немесе қызмет жағдайын пайдалануы; **Қазақстан Республикасының сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы**	кандидаттарға тіркеу кезінде тиісті куәлік береді; 3) мынадай жағдайларда: саяси партия, қоғамдық бірлестік, кандидат ұсыну қағидаларын бұзған, тіркеу үшін қажетті құжаттарды ұсынбаған; саяси партия, қоғамдық бірлестік, олар ұсынған кандидаттар, өзін-өзі ұсынған кандидаттар, сондай-ақ сенім білдірген адамдар сайлау алдындағы үгітті тіркеу мерзімі аяқталғанға дейін жүргізген; сот кандидаттың және (немесе) сенім білдірген адамдардың басқа кандидаттың ар-намысы мен қадір-қасиетіне нұқсан келтіретін, оның іскерлік беделін түсіретін жалған мәліметтерді тарату фактісін анықтаған;		

		шешімге партиялық тізімді ұсынған саяси партия не партиялық тізімнен шығарылған адам сотқа шағым жасай алады, соттың шешімі түпкілікті болып табылады. Дауыс беретін күнге екі күн қалғанда партиялық тізімге енгізілген адамды шығару туралы шешім қабылдауға жол берілмейді.	**заңнамасына сәйкес, декларацияны тапсыру кезіне кандидат немесе оның зайыбы (жұбайы) декларациялаған активтер мен міндеттемелер туралы мәліметтердің анық еместігі анықталған;** осы Конституциялық заңмен белгіленген өзге де жағдайларда партиялық тізімді немесе кандидатты тіркеуден бас тартады немесе тіркеу туралы шешімнің күшін жояды. Дауыс беретін күнге екі күн қалғанда партиялық тізімді, кандидатты тіркеу туралы шешімнің күшін жоюға немесе бұрын тіркеуден шығарылған партиялық тізімді, кандидатты қалпына келтіруге жол берілмейді.»; 6-тармақтың 3) тармақшасының екінші бөлігіндегі «тізімді»	сот саяси партияның, қоғамдық бірлестіктің, олар ұсынған кандидаттардың, өзін-өзі ұсынған кандидаттардың, сондай-ақ сенім білдірген адамдардың сайлаушыларды сатып алу фактілерін анықтаған; кандидат Конституциямен, осы Конституциялық заңмен өзіне қойылатын талаптарға сәйкес келмеген; кандидат өзінің сайлау алдындағы науқанында лауазымын немесе қызмет жағдайын пайдаланған; осы Конституциялық заңда белгіленген өзге де жағдайларда, бірмандаттық аумақтық сайлау округтері бойынша кандидатты тіркеуден бас тартады немесе тіркеу туралы шешімнің күшін жояды; 4) декларацияны		

			деген сөзден кейін «, кандидатты» деген сөзбен толықтырылсын;	тапсыру кезінде кандидат немесе оның зайыбы (жұбайы) декларациялаған активтер мен міндеттемелер туралы мәліметтердің дұрыс еместігі анықталған жағдайда, Қазақстан Республикасының сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы заңнамасына сәйкес кандидатты тіркеу туралы шешімнің күшін жояды. Дауыс беретін күнге екі күн қалғанда кандидатты тіркеу туралы шешімнің күшін жоюға немесе бұрын тіркеуден шығарылған кандидатты қалпына келтіруге жол берілмейді.».		
75.	Жобаның 1 – бабы 1-тармағы 69) тармақшасының отызыншы-отыз төртінші, қырық екінші	**104-бап. Мәслихаттар депутаттығына кандидаттардың партиялық тізімдерін тіркеу** **…** 6. Аумақтық сайлау комиссиясы:	69 104-бапта: … «3) мынадай жағдайларда: саяси партия, қоғамдық бірлестік, кандидат ұсыну қағидаларын бұзған, тіркеу үшін	мынадай редакцияда жазылсын: «3) мынадай жағдайларда: саяси партия, қоғамдық бірлестік, **олардың құрылымдық**	**Депутат Магеррамов М.М.** Қоғамдық бірлестіктердің, сондай-ақ олардың филиалдары мен өкілдіктерінің мәслихат	**Қабылданды**

	абзацтары	… 3) мынадай жағдайларда: саяси партия партиялық тізімді ұсыну қағидаларын бұзған, тіркеу үшін қажетті құжаттарды ұсынбаған; партиялық тізімді ұсынған саяси партия, ол ұсынған кандидаттар, оның сенім білдірілген адамдары сайлау алдындағы үгітті тіркеу мерзімі аяқталғанға дейін, сайлау күні не оның алдындағы күні жүргізген; сот кандидаттың және (немесе) оның сенім білдірілген адамдарының басқа кандидаттың ар-намысы мен қадір-қасиетіне нұқсан келтіретін, оның іскерлік беделін түсіретін жалған мәліметтерді тарату фактісін анықтаған; бүкіл партиялық тізімнің елу пайызынан астамын құрайтын адамдар партиялық тізімінен шыққан; сот партиялық тізімді ұсынған саяси партияның немесе оның сенім білдірілген адамдарының	қажетті құжаттарды ұсынбаған; партиялық тізімді ұсынған саяси партия, саяси партия, қоғамдық бірлестік, олар ұсынған кандидаттар, өзін-өзі ұсыну тәртібімен кандидаттар, сондай-ақ барлық аталған тұлғалардың сенім білдірілген адамдары сайлау алдындағы үгітті тіркеу мерзімі аяқталғанға дейін жүргізген; сот кандидаттың және (немесе) оның сенім білдірілген адамдарының басқа кандидаттың ар-намысы мен қадір-қасиетіне нұқсан келтіретін, оның іскерлік беделін түсіретін жалған мәліметтерді тарату фактісін анықтаған; бүкіл партиялық тізімнің елу пайызынан астамын құрайтын адамдар партиялық тізімінен шыққан;	**бөлімшелері (филиалдары мен өкілдіктері),** кандидат ұсыну қағидаларын бұзған, тіркеу үшін қажетті құжаттарды ұсынбаған; саяси партия, қоғамдық бірлестік, **олардың құрылымдық бөлімшелері (филиалдары мен өкілдіктері),** олар ұсынған кандидаттар, өзін-өзі ұсыну тәртібімен кандидаттар, сондай-ақ барлық аталған тұлғалардың сенім білдірілген адамдары сайлау алдындағы үгітті тіркеу мерзімі аяқталғанға дейін жүргізген; сот **саяси партияның, қоғамдық бірлестіктің, олардың құрылымдық бөлімшелерінің (филиалдары мен өкілдіктерінің),** кандидаттың және (немесе) оның сенім	депутаттығына кандидаттар ұсыну туралы шешім қабылдауына байланысты	

		сайлаушыларды сатып алу фактілерін анықтаған; осы Конституциялық заңда белгіленген өзге де жағдайларда партиялық тізімді тіркеуден бас тартады немесе тіркеу туралы шешімнің күшін жояды. Дауыс беретін күнге екі күн қалғанда партиялық тізімді тіркеу туралы шешімнің күшін жоюға немесе бұрын тіркеуден шығарылған партиялық тізімді қалпына келтіруге жол берілмейді;	сот партиялық тізімді ұсынған саяси партияның, саяси партияның, қоғамдық бірлестіктің, олар ұсынған кандидаттардың, өзін-өзі ұсыну тәртібімен кандидаттардың, сондай-ақ барлық аталған тұлғалардың сенім білдірілген адамдарының сайлаушыларды сатып алу фактілерін анықтаған; кандидат Конституциямен, осы Конституциялық заңмен және заңнамамен өзіне қойылатын талаптарға сәйкес келмеген; кандидат өзінің сайлау алдындағы науқанында лауазымдық немесе қызмет жағдайын пайдаланған; Қазақстан Республикасының сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы заңнамасына сәйкес, декларацияны тапсыру	білдірілген адамдарының басқа кандидаттың ар-намысы мен қадір-қасиетіне нұқсан келтіретін, оның іскерлік беделін түсіретін жалған мәліметтерді тарату фактісін анықтаған; сот партиялық тізімді ұсынған саяси партияның, саяси партияның, қоғамдық бірлестіктің, **олардың құрылымдық бөлімшелерінің (филиалдары мен өкілдіктерінің),** ол ұсынған кандидаттардың, өзін-өзі ұсыну тәртібімен кандидаттардың, сондай-ақ барлық аталған тұлғалардың сенім білдірілген адамдарының сайлаушыларды сатып алу фактілерін анықтаған; ... Дауыс беретін күнге екі күн қалғанда		

			кезіне кандидат немесе оның зайыбы (жұбайы) декларациялаған активтер мен міндеттемелер туралы мәліметтердің дұрыс еместігі анықталған; осы Конституциялық заңмен белгіленген өзге де жағдайларда партиялық тізімді немесе кандидатты тіркеуден бас тартады немесе тіркеу туралы шешімнің күшін жояды. Дауыс беретін күнге екі күн қалғанда партиялық тізімді, кандидатты тіркеу туралы шешімнің күшін жоюға немесе бұрын тіркеуден шығарылған партиялық тізімді, кандидатты қалпына келтіруге жол берілмейді.»; 7-тармақ мынадай редакцияда жазылсын: «7. Партиялық тізімді, кандидатты тіркеуден бас тартуға немесе тіркеу туралы шешімнің күшін жоюға жеті күн	партиялық тізімді, кандидатты тіркеу туралы шешімнің күшін жоюға немесе бұрын тіркеуден шығарылған партиялық тізімді, кандидатты қалпына келтіруге жол берілмейді.»; 7-тармақ мынадай редакцияда жазылсын: «7. Партиялық тізімді, кандидатты тіркеуден бас тартуға немесе тіркеу туралы шешімнің күшін жоюға жеті күн мерзімде жоғары тұрған сайлау комиссиясына немесе сотқа шағым жасалуы мүмкін. Бірмандаттық аумақтық сайлау округтері бойынша саяси партия, қоғамдық бірлестік **олардың құрылымдық бөлімшелері (филиалдары мен өкілдіктері)** ұсынған кандидатты тіркеуден бас тартылған немесе тіркеу туралы шешімнің күші жойылған		

			мерзімде жоғары тұрған сайлау комиссиясына немесе сотқа шағым жасалуы мүмкін. Бірмандаттық аумақтық сайлау округтері бойынша саяси партия, қоғамдық бірлестік ұсынған кандидатты тіркеуден бас тартылған немесе тіркеу туралы шешімнің күші жойылған жағдайда, мұндай шешімге кандидаттың өзі де, кандидатты ұсынған саяси партия да, қоғамдық бірлестік те шағым жасай алады. Бұл ретте, жоғары тұрған сайлау комиссиясы немесе сот шағым берілген күннен бастап жеті күн мерзімде шағым бойынша шешім шығарады.»;	жағдайда, мұндай шешімге кандидаттың өзі де, кандидатты ұсынған саяси партия да, қоғамдық бірлестік те, **олардың құрылымдық бөлімшелері (филиалдары мен өкілдіктері) де** шағым жасай алады.»;		
76.	Жобаның 1 – бабы 1-тармағы 70) тармақшасы-ның бесінші және алтыншы абзацтары	105-бап. Кандидатураны алып тастау, мәслихат депутаттығына кандидат етіп ұсыну туралы шешімнің күшін жою ...	70) 105-бапта: 2-тармақ мынадай редакцияда жазылсын: «2. Саяси партияның **не оның тиісті филиалының (өкілдігінің)** басшы	мынадай редакцияда жазылсын: «2. Саяси партияның**, оның құрылымдық бөлімшесінің (филиалы мен**	**Депутат Магеррамов М.М.** Қоғамдық бірлестіктердің, сондай-ақ олардың филиалдары мен өкілдіктерінің	**Қабылданды**

		2. Саяси партияның не оның тиісті филиалының (өкілдігінің) басшы органы тіркеуге дейінгі және одан кейінгі кезеңде аумақтық сайлау комиссиясына мәслихат депутаттығына кандидатты партиялық тізімнен шығару туралы тиісті ұсыныспен жүгіне алады.	органы дауыс беруге дейінгі соңғы екі күнді қоспағанда, тіркеуге дейінгі және одан кейінгі кезеңде тиісті сайлау комиссиясына мәслихат депутаттығына кандидатты партиялық тізімнен шығару не кандидатты ұсыну туралы өз шешімінің күшін жою туралы тиісті ұсынумен жүгіне алады. Қоғамдық бірлестік дауыс беруге дейінгі соңғы екі күнді қоспағанда, тіркеуге дейінгі және одан кейінгі кез келген уақытта округтік сайлау комиссиясына тиісті ұсынумен жүгіне отырып, мәслихат депутаттығына кандидат ұсыну туралы өз шешімінің күшін жоя алады.»;	**өкілдігінің)** басшы органы дауыс беруге дейінгі соңғы екі күнді қоспағанда, тіркеуге дейінгі және одан кейінгі **кез келген уақытта** тиісті сайлау комиссиясына мәслихат депутаттығына кандидатты партиялық тізімнен шығару не кандидатты ұсыну туралы өз шешімінің күшін жою туралы тиісті ұсынумен жүгіне алады. Қоғамдық бірлестік**тің, оның құрылымдық бөлімшесінің (филиалы мен өкілдігінің)** басшы органы дауыс беруге дейінгі соңғы екі күнді қоспағанда, тіркеуге дейінгі және одан кейінгі кез келген уақытта округтік сайлау комиссиясына тиісті ұсынумен жүгіне отырып, мәслихат депутаттығына кандидат ұсыну туралы	мәслихат депутаттығына кандидаттар ұсыну туралы шешім қабылдауына байланысты	

				өз шешімінің күшін жоя алады.»;		
77.	жобаның 1-бабы 1-тармағының 73) тармақшасы	108-бап. Мәслихат депутатын сайлау кезінде дауыстарды санау 1. Учаскелік сайлау комиссиясы аудандық (қалалық) және облыстық мәслихаттар депутаттарын сайлау кезінде дауыс беру нәтижелері бойынша хаттамалар жасайды, олар дереу тиісті сайлау комиссиясына (аудандық, қалалық, қаладағы **аудандық**) жіберіледі. 2. Аудандық, қалалық сайлау комиссиялары дауыс беру нәтижелері бойынша **учаскелік** сайлау комиссияларының хаттамалары негізінде сайлау күнінен бастап екі күн мерзімнен кешіктірмей аудандық және қалалық мәслихаттарға депутаттар сайлау қорытындыларын белгілейді.	73) 108-бапта: 1-тармақта: «қаладағы аудандық» деген сөздерден кейін «, округтік» деген сөзбен толықтырылсын; мынадай мазмұндағы екінші бөлікпен толықтырылсын: «Округтік сайлау комиссиялары округ бойынша дауыс беру нәтижесі жөніндегі хаттамаларды тиісті аумақтық сайлау комиссияларына жібереді.»; 2-тармақтағы «учаскелік» деген сөз «округтік» деген сөзбен ауыстырылсын; 3-тармақтың бірінші бөлігі «қаладағы аудандық» деген сөздерден кейін «, округтік» деген сөздермен толықтырылсын;	**73) тармақша «аудандық» деген сөзден кейін «, округтік» деген сөзбен толықтырылсын;** мынадай мазмұндағы екінші бөлікпен толықтырылсын:: "Округтік сайлау комиссиялары округ бойынша дауыс беру нәтижесі бойынша хаттамаларды **тиісті аумақтық** сайлау комиссияларына жібереді.»; алтыншы абзац мынадай редакцияда жазылсын: «2-тармақтағы «**учаскелік**» деген сөз «**округтік**» деген сөзбен ауыстырылсын;».	**Депутаттар Қожахметов А.Т. Имашева С.В. Абдрахманов С.А. Әлтай А.Д. Бижанова Г.Қ. Дүйсенбинов Б.С. Магеррамов М.М. Нұркина А.Қ. Рахымжанов Ә.М. Сартбаев Б.М. Симонов С.А. Шиповских Г.Г.** Заң техникасы.	**Қабылданды**
78.	жобаның 1-бабы 1-тармағының 75)	112-бап. Мәслихаттар депутаттарын тіркеу	75) 112-бапта:	мынадай редакцияда жазылсын:	**Депутаттар Қожахметов А.Т. Имашева С.В.**	**Қабылданды**

	тармақшасы-ның екінші абзацы	1. Тиісті **аумақтық** сайлау комиссиясы сайланған мәслихаттар депутаттарын тіркейді. 2. Тиісті аумақтық сайлау комиссиясы аудандық (қалалық) сайлау комиссиясының ұсынуы немесе азаматтардың өтініштері бойынша, егер сайлау барысында немесе дауыстарды санау не сайлау нәтижелерін анықтау кезінде осы Конституциялық заңды бұзушылық орын алса, мәслихат депутаттарын сайлауды жарамсыз деп тани алады және мәслихат депутаттарын тіркеуден бас тарта алады. Бұл ретте аумақтық сайлау комиссиясының осы шешіміне қабылданған күнінен бастап он күн ішінде партиялық тізімді ұсынған саяси партия сотқа шағым жасай алады, сот он күн мерзімде шешім қабылдайды.	**1 және 2-тармақтағы «аумақтық» деген сөз алып тасталсын;**	**«1-тармақтағы «аумақтық» деген сөз алып тасталсын;».**	**Абдрахманов С.А.** **Әлтай А.Д.** **Бижанова Г.Қ.** **Дүйсенбинов Б.С.** **Магеррамов М.М.** **Нұркина А.Қ.** **Рахымжанов Ә.М.** **Сартбаев Б.М.** **Симонов С.А.** **Шиповских Г.Г.** Заң техникасы.	
79.	жобаның 1-бабы 1-тармағының 77)	13-1-тарау. Қазақстан Республикасының аудандық маңызы бар қала, ауыл,	77) 13-1-тараудың тақырыбындағы «Қазақстан	77) тармақша **алып тасталсын.**	**Депутаттар** **Қожахметов А.Т.** **Имашева С.В.**	**Қабылданды**

	тармақшасы	кент, ауылдық округ әкімін сайлау	Республикасының аудандық маңызы бар қала, ауыл, кент, ауылдық округ әкімін сайлау» деген сөздер «Әкім сайлауы» деген сөздермен ауыстырылсын;		**Абдрахманов С.А.** **Әлтай А.Д.** **Бижанова Г.Қ.** **Дүйсенбинов Б.С.** **Магеррамов М.М.** **Нұркина А.Қ.** **Рахымжанов Ә.М.** **Сартбаев Б.М.** **Симонов С.А.** **Шиповских Г.Г.** Заң техникасы.	
80.	жобаның 1-бабы 1-тармағы 78) тармақшасы-ның алтыншы абзацы	113-1-бап. Аудандық маңызы бар қала, ауыл, кент, ауылдық округ әкімін сайлауды тағайындау 1. Мыналар: 1) аудандық маңызы бар қала, ауыл, кент, ауылдық округ әкімінің заңда белгіленген өкілеттік мерзімінің аяқталуы; 2) аудандық маңызы бар қала, ауыл, кент, ауылдық округ әкімі өкілеттігінің мерзімінен бұрын тоқтатылуы немесе заңда белгіленген жағдайларда тиісті әкімшілік-аумақтық бірліктің қайта ұйымдастырылуы сайлауды	78) 13-1-тарау мынадай редакцияда жазылсын: «13-1 тарау. Әкім сайлауы 113-1-бап. Әкім сайлауын тағайындау 1. Сайлауды тағайындау үшін: 1) әкімнің заңда белгіленген өкілеттіктері мерзімінің аяқталуы; 2) заңда белгіленген жағдайларда әкімнің өкілеттіктерінің мерзімінен бұрын тоқтатылуы немесе **тиісті әкімшілік-аумақтық бірліктің**	78) тармақшаның алтыншы абзацындағы **«тиісті әкімшілік-аумақтық бірліктің қайта ұйымдастырылуы (қосу, қайта құру, бөліп шығару немесе бөліну)»** деген сөздер **«әкімшілік-аумақтық бірліктердің құрылуы, шекараларының өзгеруі (қосылуы, бөлініп шығуы немесе бөлінуі)»** деген сөздермен ауыстырылсын; жетінші абзац мынадай редакцияда жазылсын:	**Депутаттар** **Қожахметов А.Т.** **Имашева С.В.** **Абдрахманов С.А.** **Әлтай А.Д.** **Бижанова Г.Қ.** **Дүйсенбинов Б.С.** **Магеррамов М.М.** **Нұркина А.Қ.** **Рахымжанов Ә.М.** **Сартбаев Б.М.** **Симонов С.А.** **Шиповских Г.Г.** «Қазақстан Республикасының әкімшілік-аумақтық құрылысы туралы» Қазақстан	**Қабылданды**

		тағайындауға негіз болып табылады.	**қайта ұйымдастырылуы (қосу, қайта құру, бөліп шығару немесе бөліну)** негіз болып табылады. Әкімшілік аумақтық бірлікті қайта ұйымдастыру (қосу, қайта құру, бөліп шығару немесе бөліну) кезінде сайлау жаңадан құрылған әкімшілік аумақтық бірлікте ғана тағайындалады.	"Әкімшілік-аумақтық бірлік **құрылған, шекарасы өзгерген (қосылған, бөлініп шыққан немесе бөлінген) кезде** сайлау жаңадан құрылған әкімшілік-аумақтық бірлікте ғана тағайындалады.». *Оныншы абзацта осыған ұқсас түзетулер көзделсін.*	Республикасы Заңының 5-бабына сәйкес.	
81.	жобаның 1-бабы 1-тармағы 78) тармақшасы-ның сексен тоғызыншы абзацы және жаңа тоқсан екінші абзацы	113-5-бап. Аудандық маңызы бар қала, ауыл, кент, ауылдық округ әкіміне кандидаттарды тіркеу … 11. Аудандық (қалалық) сайлау комиссиясы: … **7) Қазақстан Республикасының сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы заңнамасына сәйкес декларацияны беру кезінде кандидат немесе оның зайыбы (жұбайы) декларациялаған**	113-5-бап. Әкім болуға кандидаттарды тіркеу … 11. Тиісті аумақтық сайлау комиссиясы: … **7) Қазақстан Республикасының сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы заңнамасына сәйкес, декларацияны беру кезінде кандидат немесе оның зайыбы (жұбайы)**	сексен тоғызыншы абзац **алып тасталсын;** мынадай мазмұндағы тоқсан екінші абзацпен толықтырылсын: **"Тиісті аумақтық сайлау комиссиясы декларацияны тапсыру кезінде кандидат немесе оның зайыбы (жұбайы) декларациялаған активтер мен міндеттемелер туралы**	**Депутаттар Қожахметов А.Т. Имашева С.В. Абдрахманов С.А. Әлтай А.Д. Бижанова Г.Қ. Дүйсенбинов Б.С. Магеррамов М.М. Нұркина А.Қ. Рахымжанов Ә.М. Сартбаев Б.М. Симонов С.А. Шиповских Г.Г.** «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-	**Қабылданды**

		активтер мен міндеттемелер туралы мәліметтердің анық еместігі анықталған;	**декларациялаған активтер мен міндеттемелер туралы мәліметтердің анық еместігі анықталған;**	**мәліметтердің дұрыс еместігі анықталған жағдайда, Қазақстан Республикасының сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы заңнамасына сәйкес кандидатты тіркеу туралы шешімнің күшін жояды.»;**	қимыл туралы» Заңның 11-бабының 8-тармағына сәйкес.	
82.	жобаның 1-бабы 1-тармағының 79) тармақшасы	**13-2-тарау. Жоқ**	79) мынадай мазмұндағы 13-2-тараумен толықтырылсын: «13-2-тарау. Бірмандаттық аумақтық сайлау округтері бойынша Парламент Мәжілісі мен мәслихаттар депутаттарын кері шақырып алу 113-12-бап. Кері қайтарып алуға бастама жасау 1. Бірмандаттық аумақтық сайлау округтері бойынша **депутаттың мандатын кері қайтарып алуға** сайлаушылардың	79) тармақшада: бүкіл мәтін бойынша тиісті тұлғадағы **«мандатты кері қайтарып алу»**, **«депутатты кері шақырып алу»**, **«депутаттың мандатын кері қайтарып алу»** деген сөздер сәйкесінше **«бірмандаттық аумақтық сайлау округі бойынша сайланған депутатты кері шақырып алу»** деген сөздермен ауыстырылсын;	**Депутаттар Қожахметов А.Т. Имашева С.В. Абдрахманов С.А. Әлтай А.Д. Бижанова Г.Қ. Дүйсенбинов Б.С. Магеррамов М.М. Нұркина А.Қ. Рахымжанов Ә.М. Сартбаев Б.М. Симонов С.А. Шиповских Г.Г.** Конституцияның терминологиясына сәйкес келтіру және заң жобасының мәтіні бойынша терминдерді бірізді қолдану.	**Қабылданды**

			сенімін жоғалту, оның ішінде сайлау алды бағдарламасын орындамауға байланысты сенімді жоғалту негіз болып табылады. 2. **Мандатты кері қайтарып алуға** бастама жасау депутат жұмыс істеген бірінші **жылдың соңына дейін** және соңғы жылында қолданыла алмайды. **Кері қайтарып алуға** қайтадан бастама жасауды дауыс беру қорытындылары жарияланған кезден бастап депутаттың мандаты сақталатын бір жыл өткенге дейін қолдануға болмайды. 3. **Депутаттың мандатын кері қайтарып алуға** бастама жасау құқығы тиісті бірмандаттық сайлау округінің сайлаушыларына тиесілі.	«**жылдың соңына дейін**» деген сөздер «**жыл ішінде**» деген сөздермен ауыстырылсын;		

			113-13-бап. **Мандатты кері қайтарып алуға** бастама жасау және бастамашы топты қалыптастыру тәртібі 1. Тиісті бірмандаттық сайлау округінің сайлаушысы **кері қайтарып алуға** бастама жасау негіздерін баяндай отырып, **депутаттың мандатын кері қайтарып алу** туралы өтінішпен тиісті аумақтық сайлау комиссиясына жүгінеді. 2. Сайлау комиссиясы өтінішті осы Конституциялық заңның 113-14-бабының және осы баптың 1-тармағының талаптарына сәйкестігін қарап шығып, өтінішті тіркегені не тіркеуден бас тартқаны туралы бастамашыны және жоғары тұрған комиссияны үш күннен			

			кешіктірмей хабардар етеді. Өтінішті тіркеуден бас тартуға бас тарту туралы шешім қабылданған күннен бастап он күн ішінде сот тәртібімен шағым жасалуы мүмкін. 3. Аумақтық сайлау комиссиясы депутатты кері шақырып алу жөнінде қол жинау үшін өзінің интернет-ресурсында қол қою парақтарын орналастырады, оның нысанын Орталық сайлау комиссиясы белгілейді. 113-14-бап. Қол жинау тәртібі мен мерзімдері 1. **Мандатты кері қайтарып алу** үшін азаматтардың қолын жинауды бастамашы тиісті аумақтық сайлау комиссиясында өтініш тіркелген күннен бастап			

			күнтізбелік отыз күн ішінде ұйымдастырады. 2. Қол жинау мерзімі аяқталғаннан кейін: 1) тиісті бірмандаттық аумақтық сайлау округі сайлаушылары жалпы санының он пайызынан астамының қолы жиналған кезде бастамашы қол қою парақтарын тиісті сайлау комиссиясына береді; 2) қойылған қолдар саны тиісті бірмандаттық аумақтық сайлау округі сайлаушылары жалпы санының он пайызына жетпеген не тиісті сайлау комиссияларына қол қою парақтары ұсынылмаған кезде тиісті сайлау комиссиясы қол қою парақтарын жарамсыз деп тану туралы, **кері қайтарып алу** жөніндегі қызметті тоқтату туралы шешім қабылдайды.			

			Тиісті сайлау комиссиялары он күн мерзімде құжаттандыру және паспорттар мен жеке куәліктер беру жөніндегі уәкілетті органның қызметкерлерін тарта отырып, осы бірмандаттық аумақтық сайлау округі азаматтарының қолдарының растығын және тұрғылықты жерін қол қою парақтарында тексереді. 3. Әрбір азамат қол қою парағына тек бір рет қана қол қоюға құқылы. Азаматтың қолы оның тегін, атын, әкесінің атын, тіркеу орнын, жеке басын куәландыратын құжаттың деректерін**, ал ол болмаған жағдайда Қазақстан Республикасының азаматы паспортының деректерін** және параққа қол қойылған күнін толық көрсете	он тоғызыншы абзацтағы «**, ал ол болмаған жағдайда Қазақстан Республикасының азаматы паспортының деректерін**» деген		

			отырып толықтырылады. 4. Белгіленбеген үлгідегі қол қою парақтары жарамсыз болып табылады. Осы баптың талаптарын бұза отырып толтырылған қол қою парақтары дауыстарды санау кезінде есепке алынбайды. 113-15-бап. Дауыс беруді өткізу тәртібі мен мерзімдері 1. Тиісті сайлау комиссиясы ұсынылған қол қою парақтары осы Конституциялық заңның 113-16-бабының **және осы баптың** талаптарына сәйкес келген кезде анықтығын тексеру мерзімі өткен соң бір күннен кешіктірмей **мандатты кері қайтарып алу** бойынша дауыс беруді өткізу туралы шешім қабылдайды.	сөздер алып тасталсын; жиырма үшінші абзацтағы «және осы баптың» деген сөздер алып тасталсын;		

			2. Тиісті сайлау комиссиясы дауыс беруді өткізу туралы шешім қабылданған кезден бастап үш жұмыс күнінен кешіктірмей депутатқа **оның мандатын кері қайтарып алу жөнінде хабарлама** жібереді. 3. **Мандатты кері қайтарып алу** бойынша дауыс беру дауыс беруді тағайындау туралы шешім қабылданған күннен бастап екі ай ішінде өткізіледі. 4. Тиісті сайлау комиссиясы дауыс беруді өткізу туралы шешім қабылдаған кезден бастап депутатқа және **кері қайтарып алу** бастамашысына: Парламент **Мәжілісі депутатының мандатын кері қайтарып алуға** қатысты – күнтізбелік бес күн ішінде; мәслихаттар **депутаттарының**	жиырма төртінші абзацтағы «**оның мандатын кері қайтарып алу жөнінде хабарлама**» деген сөздер «**оны кері шақырып алу бойынша дауыс беруді өткізу туралы хабарлама**» деген сөздермен ауыстырылсын;		

			мандатын кері қайтарып алуға қатысты – күнтізбелік үш күн ішінде үгіт жүргізу құқығы беріледі. 113-16-бап. Кері шақырып алу бойынша дауыс беру тәртібі 1. Бірмандаттық аумақтық сайлау округтері бойынша депутаттарды кері шақырып алу дауыс беруді өткізу арқылы жүзеге асырылады. 2. Дауыс беру осы бапта көзделген ерекшеліктер ескеріле отырып, депутаттарды сайлау сияқты тәртіппен өткізіледі. 3. Егер дауыс беруге тиісті аумақтық сайлау округі сайлаушыларының кемінде үштен бірі қатысса, дауыс беру өткізілді деп есептеледі. 4. Егер дауыс беруге қатысқан			

			сайлаушылардың елу пайызынан астамы кері шақырып алуды жақтап дауыс берсе, **Парламент Мәжілісінің немесе мәслихаттың депутаты** кері шақырып алынған болып есептеледі. 5. **Мандатты кері қайтарып алу** бойынша дауыс беру қорытындылары Орталық және аумақтық сайлау комиссиясының отырысында шығарылады, хаттамамен ресімделеді, оған төраға, төрағаның орынбасары, хатшы және комиссия мүшелері қол қояды. Сайлау комиссиясының мандаттан айыру туралы ресми хабары дауыс беру өткізілген күннен бастап үш күн мерзімнен кешіктірілмей бұқаралық ақпарат	отыз үшінші абзацтағы «**Парламент Мәжілісінің немесе мәслихаттың депутаты**» деген сөздер «**Бірмандаттық аумақтық сайлау округі бойынша сайланған депутат**» деген сөздермен		

			құралдарында жарияланады. 6. Бірмандаттық аумақтық сайлау округтері бойынша депутатты мандатынан айырған жағдайда тиісті сайлау комиссиясы осы Конституциялық заңның ережелеріне сәйкес депутаттар сайлауын тағайындайды.»;	ауыстырылсын;		
83.	жобаның 1-бабы 1-тармағы 79) тармақшасы-ның отыз төртінші абзацы	**Жоқ**	113-16-бап. Кері шақырып алу бойынша дауыс беру тәртібі … 5. **Мандатты кері қайтарып алу** бойынша дауыс беру **қорытындылары** Орталық және аумақтық сайлау комиссиясының отырысында шығарылады, хаттамамен ресімделеді, оған төраға, төрағаның орынбасары, хатшы және комиссия мүшелері қол қояды. Сайлау комиссиясының мандаттан айыру	Отыз төртінші абзацта: «**Мандатты кері қайтарып алу**» деген сөздер «**бірмандаттық аумақтық сайлау округі бойынша сайланған Парламент Мәжілісінің немесе мәслихаттың депутатын кері шақырып алу**» деген сөздермен ауыстырылсын; «**қорытындылары**» деген сөзден кейін «**тиісінше**» деген сөзбен толықтырылсын;	**Депутаттар** **Қожахметов А.Т.** **Имашева С.В.** **Абдрахманов С.А.** **Әлтай А.Д.** **Бижанова Г.Қ.** **Дүйсенбинов Б.С.** **Магеррамов М.М.** **Нұркина А.Қ.** **Рахымжанов Ә.М.** **Сартбаев Б.М.** **Симонов С.А.** **Шиповских Г.Г.** Редакциясын нақтылау.	**Қабылданды**

			туралы ресми хабары дауыс беру өткізілген күннен бастап үш күн мерзімнен кешіктірілмей бұқаралық ақпарат құралдарында жарияланады.			
84.	жобаның 1-бабы 1-тармағы 80) тармақшасы-ның екінші-он бірінші абзацтары	**Жоқ**	79) 133-бапта: мынадай мазмұндағы **төртінші және бесінші** бөліктермен толықтырылсын: **«Осы Конституциялық заңның 17-бабы 1-тармағы 2) тармақшасының қолданысы 2024 жылғы 1 қаңтарға дейін тоқтатыла тұрсын, тоқтатыла тұрған кезеңде осы тармақша мынадай редакцияда қолданылады деп белгіленсін:** **«2) тиісті сайлау учаскесіндегі сайлаушылар саны екі мыңнан астам болған кезде жетіден он бір**	80) тармақшада: екінші абзац мынадай редакцияда жазылсын: «мынадай мазмұндағы **төртінші** бөлікпен толықтырылсын:»; үшінші және төртінші абзацтар **алып тасталсын;** бесінші – он бірінші абзацтар мынадай редакцияда жазылсын: «Осы Конституциялық заңның 113-1-бабының 1 және 2-тармақтарының қолданысы 2025 жылғы 1 қаңтарға дейін тоқтатыла тұрсын, тоқтатыла тұрған кезеңде бұл тармақтар мынадай редакцияда	**Депутаттар Қожахметов А.Т. Имашева С.В. Абдрахманов С.А. Әлтай А.Д. Бижанова Г.Қ. Дүйсенбинов Б.С. Магеррамов М.М. Нұркина А.Қ. Рахымжанов Ә.М. Сартбаев Б.М. Симонов С.А. Шиповских Г.Г.** Заң техникасы.	**Қабылданды**

			мүшеге дейін айқындайды.». Аудандар, облыстық маңызы бар қалалар әкімдерінің сайлауына қатысты осы Конституциялық заңның 113-1-бабының 1 және 2-тармақтары 2025 жылғы 1 қаңтарға дейін тоқтатыла тұрсын, тоқтатыла тұрған кезеңде бұл тармақтар мынадай редакцияда қолданылады деп белгіленсін: «113-1-бап. Әкім сайлауын тағайындау 1. Сайлауды тағайындау үшін: 1) пилоттық өңірлердің тізбесін және аудан, облыстық маңызы бар қала әкімінің сайлауын өткізу күнін белгілеу туралы мәслихаттың шешімі; 2) заңда белгіленген жағдайларда, аудан, облыстық маңызы бар қала әкімінің өкілеттіктерін мерзімінен бұрын	қолданылады деп белгіленсін: «1. Сайлауды тағайындау үшін: 1) аудандық маңызы бар қала, ауылдар, кенттер, ауылдық округтер әкімінің заңда белгіленген өкілеттіктер мерзімінің аяқталуы; 2) пилоттық өңірлердің тізбесін және аудан, облыстық маңызы бар қала әкімінің сайлауын өткізу күнін белгілеу туралы мәслихаттың шешімі; 3) заңда белгіленген жағдайларда, аудан, облыстық маңызы бар қала, аудандық маңызы бар қала, ауыл, кент, ауылдық округ әкімі өкілеттіктерінің мерзімінен бұрын тоқтатылуы немесе әкімшілік-аумақтық бірліктерді құру, шекараларын өзгерту (қосу, бөліп шығару немесе бөлу) негіз болып табылады.		

			тоқтату немесе тиісті әкімшілік-аумақтық бірлікті қайта ұйымдастыру негіз болып табылады. Әкімшілік аумақтық бірлікті қайта ұйымдастыру (қосу, қайта құру, бөліп шығару немесе бөліну) кезде сайлау жаңадан құрылған әкімшілік аумақтық бірлігінде ғана тағайындалады. 2. Аудан, облыстық маңызы бар қала әкімінің сайлауын тиісті аумақтық сайлау комиссиясы мәслихаттың шешімімен белгіленген аудан, облыстық маңызы бар қала әкімінің сайлауын өткізетін күнге дейін кемінде елу күн бұрын тағайындайды және осы Конституциялық заңның 113-3-бабының 6-тармағында және 113-9-бабында көрсетілген жағдайларды	Әкімшілік-аумақтық бірлікті құру, шекараларын өзгерту (қосу, бөліп шығару немесе бөлу) кезінде сайлау жаңадан құрылған әкімшілік-аумақтық бірлікте ғана тағайындалады. 2. Аудан, облыстық маңызы бар қала әкімінің сайлауын тиісті аумақтық сайлау комиссиясы мәслихаттың шешімімен белгіленген аудан, облыстық маңызы бар қала әкімінің сайлауын өткізетін күнге дейін кемінде елу күн бұрын тағайындайды. Аудандық маңызы бар қала, ауыл, кент, ауылдық округ әкімінің сайлауын тиісті аумақтық сайлау комиссиясы әкімнің өкілеттіктері мерзімі аяқталғанға дейін кемінде елу күн бұрын тағайындайды.		

			қоспағанда, мәслихаттың шешімімен белгіленген күні өткізілуге тиіс.».	Аудан, облыстық маңызы бар қала әкімінің сайлауы осы Конституциялық заңның 113-3-бабы 6-тармағының бірінші бөлігінде және 113-9-бабында көрсетілген жағдайларды қоспағанда, мәслихаттың шешімімен белгіленген күні өткізілуге тиіс. Аудандық маңызы бар қала, ауыл, кент, ауылдық округ әкімінің сайлауы осы Конституциялық заңның 113-3-бабының 6-тармағының бірінші бөлігінде және 113-9-бабында көрсетілген жағдайларды қоспағанда, оның заңда белгіленген өкілеттіктері мерзімі аяқталғанға дейін кемінде он күн бұрын өткізілуге тиіс.».		
«Қазақстан Республикасының Парламенті және оның депутаттарының мәртебесі туралы» 1995 жылғы 16 қазандағы Қазақстан Республикасының Конституциялық заңы						

85.	жобаның 1-бабы 2-тармағының 2) тармақшасы	8-бап. Республика Парламенті сессияларының жариялылығы ... 2. Республиканың Президенті, Премьер-Министрі мен Үкімет мүшелері, Ұлттық Банк Төрағасы, Бас Прокуроры, Ұлттық қауіпсіздік комитетінің Төрағасы, сондай-ақ Мемлекеттік **Хатшысы** мен Республика Президенті Әкімшілігінің Басшысы кез келген, ашық, сондай-ақ жабық отырыстарға қатысуға және сөз сөйлеуге хақылы.	2) 8-баптың 2-тармағындағы «Хатшысы мен Республика Президенті Әкімшілігінің Басшысы» деген сөздер «кеңесші, Республика Президенті Әкімшілігінің Басшысы және Адам құқықтары жөніндегі уәкіл» деген сөздермен толықтырылсын;	2-тармақтың 2) тармақшасы мынадай редакцияда жазылсын: "2) 8-баптың 2-тармағындағы "**Хатшысы**" деген сөз "**кеңесші**" деген сөзбен ауыстырылсын;".	**Депутаттар Қожахметов А.Т. Имашева С.В. Абдрахманов С.А. Әлтай А.Д. Бижанова Г.Қ. Дүйсенбинов Б.С. Магеррамов М.М. Нұркина А.Қ. Рахымжанов Ә.М. Сартбаев Б.М. Симонов С.А. Шиповских Г.Г.** Қазақстан Республикасы Конституциясының 44-бабының 19) тармақшасындағы өзгерістерге сәйкес келтіру.	**Қабылданды**
86.	Жобаның 1-бабы 2-тармағының жаңа 4) тармақшасы	10-бап. Республика Парламентінің үйлестіруші органдары 1. Парламенттің үйлестіруші органдары Палаталар төрағаларының жанынан құрылатын Сенаттың Бюросы және Мәжілістің Бюросы болып табылады.	**Жоқ**	мынадай мазмұндағы 4) тармақшамен толықтырылсын: «4) 10-баптың 3-тармағының 2) тармақшасындағы **«заңдардың жобаларын және Парламент пен оның Палаталарының өзге**	**Депутаттар Қожахметов А.Т. Имашева С.В. Абдрахманов С.А. Әлтай А.Д. Бижанова Г.Қ. Дүйсенбинов Б.С. Магеррамов М.М. Нұркина А.Қ. Рахымжанов Ә.М. Сартбаев Б.М.**	**Қабылданды**

		2. Палаталар Бюроларының құрамына Палаталар төрағаларының орынбасарлары, Палаталардың тұрақты комитеттерінің төрағалары кіреді. Мәжіліс Бюросының құрамына Мәжілісте өкілдік ететін саяси партиялар фракцияларының жетекшілері де енеді. 3. Палаталардың Бюролары: 1) Палаталардың комитеттері мен комиссияларының жұмысын үйлестіруді жүзеге асырады; 2) Палаталар үшін **заңдардың жобаларын және Парламент пен оның Палаталарының өзге де шешімдерін** қараудың кезектілігі жөнінде ұсыныстар дайындайды; ...		**де шешімдерін**» деген сөздер «**Парламент пен оның Палаталарының отырыстарында мәселелерді**» деген сөздермен ауыстырылсын;»;	**Симонов С.А.** **Шиповских Г.Г.** Редакциясын нақтылау.	
87.	жобаның 1-бабы 2-тармағы 4) тармақшасының екінші абзацы	15-бап. Заң шығару бастамашылығы … 3. **Республика** Президенті, депутаттар	4) 15-бапта: 3-тармақтағы «**Республика**» деген сөз «**Осы баптың 3-1-тармағында көзделген жағдайларды**	4) тармақшада: 3-тармақтағы «**заң актілерінің жобалары**» деген сөздер «**заңнамалық актілердің жобалары**	**Депутаттар** **Қожахметов А.Т.** **Имашева С.В.** **Абдрахманов С.А.** **Әлтай А.Д.** **Бижанова Г.Қ.**	**Қабылданды**

		және Үкімет енгізген **заң актілерінің жобалары** Мәжіліс қаулысымен Мәжілістің тиісті тұрақты комитеттеріне қарауға жіберіледі әрі бұлар жөнінде Мәжілістің тұрақты комитеттерінің тұжырымдары болған ретте ғана оның пленарлық отырысында қаралуы мүмкін.	**қоспағанда, Республика**» деген сөздермен ауыстырылсын;	**осы баптың 3-1-тармағында көзделген жағдайларды қоспағанда,»** деген сөздермен ауыстырылсын;	**Дүйсенбинов Б.С.** **Магеррамов М.М.** **Нұркина А.Қ.** **Рахымжанов Ә.М.** **Сартбаев Б.М.** **Симонов С.А.** **Шиповских Г.Г.** Заң техникасы.	
88.	жобаның 1-бабы 2-тармағы 4) тармақшасы-ның бесінші абзацы	15-бап. Заң шығару бастамашылығы … 5. Заң шығару бастамасы құқығын жүзеге асыру тәртібіне байланысты өзге мәселелерді Мәжіліс Регламенті шешеді.	4) 15-бапта: … 5-тармақтағы «өзге мәселелерді Мәжіліс Регламенті шешеді» деген сөздер «өзге де мәселелер Парламенттің және оның Палаталарының регламенттерімен шешіледі» деген сөздермен ауыстырылсын;	4) тармақшаның бесінші абзацы **алып тасталсын.**	**Депутаттар** **Қожахметов А.Т.** **Имашева С.В.** **Абдрахманов С.А.** **Әлтай А.Д.** **Бижанова Г.Қ.** **Дүйсенбинов Б.С.** **Магеррамов М.М.** **Нұркина А.Қ.** **Рахымжанов Ә.М.** **Сартбаев Б.М.** **Симонов С.А.** **Шиповских Г.Г.** Конституцияның терминологиясына сәйкес келтіру және Заң жобасының мәтіні бойынша терминдерді бірізді пайдалану.	**Қабылданды**

89.	жобаның 1-бабы 2-тармағы 7) тармақшасының он бесінші абзацы	18-бап. Заңдарды қабылдау **4. жоқ**	7) 18-бап мынадай редакцияда жазылсын: «18-бап. Заңдарды қабылдау … 4. Конституцияға өзгерістер мен толықтырулар, конституциялық заңдардың жобалары, сондай-ақ Қазақстан Республикасы Конституциясының 61-бабы 2-тармағының екінші бөлігінде көзделген тәртіппен енгізілген заңдардың жобалары **бірлескен отырыстарда** қаралады.»;	7) тармақшаның он бесінші абзацындағы «**бірлескен отырыстарда**» деген сөздер «**Парламент Палаталарының бірлескен отырыстарында**» деген сөздермен ауыстырылсын;	**Депутаттар Қожахметов А.Т. Имашева С.В. Абдрахманов С.А. Әлтай А.Д. Бижанова Г.Қ. Дүйсенбинов Б.С. Магеррамов М.М. Нұркина А.Қ. Рахымжанов Ә.М. Сартбаев Б.М. Симонов С.А. Шиповских Г.Г.** Редакциясын нақтылау.	**Қабылданды**
90.	жобаның 1-бабы 2-тармағы 9) тармақшасының екінші-үшінші абзацтары	20-бап. Республика Парламентінің Республика Президентінің қарсылықтарын қарауы … 2. Республика Президентінің қарсылықтарымен қайтарылған заң немесе оның баптары Мәжілістің тиісті тұрақты комитеті қорытынды әзірлегеннен кейін Палатаның шешім	9) 20-бапта: 2-тармақтың екінші және төртінші бөліктеріндегі «заң бойынша Парламент бұрын қабылдаған шешімді растамайтын болса» деген сөздер «Президенттің қарсылықтарын еңсермесе» деген сөздермен ауыстырылсын;	екінші – үшінші абзацтар мынадай редакцияда жазылсын: «2-тармақтағы «**заң бойынша Парламент бұрын қабылдаған шешімді растамайтын болса**», «**заң бойынша бұрын қабылданған шешімді растайтын болса**» деген сөздер тиісінше «**Президенттің**	**Депутаттар Қожахметов А.Т. Имашева С.В. Абдрахманов С.А. Әлтай А.Д. Бижанова Г.Қ. Дүйсенбинов Б.С. Магеррамов М.М. Нұркина А.Қ. Рахымжанов Ә.М. Сартбаев Б.М. Симонов С.А. Шиповских Г.Г.**	**Қабылданды**

		қабылдауы үшін Мәжілістің жалпы отырысына шығарылады. Егер Мәжіліс дауыс беру қорытындылары негізінде **заң бойынша Парламент бұрын қабылдаған шешімді растамайтын болса**, онда Президент қарсылықтарын Парламент Палаталарының одан әрі қарауы тоқтатылады және заң қабылданбады немесе Президент ұсынған редакцияда қабылданды деп есептеледі. Егер Мәжіліс Палата депутаттарының жалпы санының үштен екі көпшілік даусымен **заң бойынша бұрын қабылданған шешімді растайтын болса**, онда заң Президент қарсылықтарын қоса әрі қарай қарау үшін Сенатқа беріледі. Сенаттың тиісті тұрақты комитеті қорытынды әзірлегеннен кейін заң немесе оның баптары Мемлекет басшысының қарсылықтарын қоса Сенаттың жалпы	2-тармақтың үшінші және бесінші бөлігіндегі «заң бойынша бұрын қабылданған шешімді растайтын болса» деген сөздер «Президенттің қарсылықтарын еңсерсе» деген сөздермен ауыстырылсын;	**қарсылығын еңсермесе**», «**Президенттің қарсылығын еңсерсе**» деген сөздермен ауыстырылсын;»;	Заң техникасы.	

		отырысына шығарылады. Егер Сенат дауыс беру қорытындылары негізінде **заң бойынша Парламент бұрын қабылдаған шешімді растамайтын болса**, онда заң қабылданбады немесе Президент ұсынған редакцияда қабылданды деп есептеледі. Егер Сенат Палата депутаттарының жалпы санының үштен екі көпшілік даусымен **заң бойынша бұрын қабылданған шешімді растайтын болса**, онда Президенттің заң бойынша қарсылығы еңсерілді деп есептеледі. Бұл жағдайда заң немесе тиісінше оның баптары Парламент бірінші рет қабылдаған редакциясында қабылданды деп есептеледі және Президент осы заңға ол қол қоюға ұсынылған кезден бастап бір ай ішінде қол қояды.…				
91.	жобаның 1-бабы 2-тармағы 9) тармақшасы-	20-бап. Республика Парламентінің Республика	9) 20-бапта: …	алтыншы және жетінші абзацтар **алып тасталсын.**	**Депутаттар Қожахметов А.Т. Имашева С.В.**	**Қабылданды**

	ның алтыншы және жетінші абзацтары	Президентінің қарсылықтарын қарауы … 6. Жоқ	**мынадай мазмұндағы 6-тармақпен толықтырылсын:** **«6. Егер Республика Президентінің қарсылығы Конституцияның 61-бабы 2-тармағының екінші бөлігіне сәйкес Парламент қабылдаған заңға немесе оның бабына енгізілген жағдайда, Президенттің қарсылығын туғызған заң немесе оның баптары бойынша қайтадан талқылау және дауыс беру Конституциялық заңның осы бабының 5-тармағында белгіленген тәртіппен жүргізіледі.»;**		**Абдрахманов С.А.** **Әлтай А.Д.** **Бижанова Г.Қ.** **Дүйсенбинов Б.С.** **Магеррамов М.М.** **Нұркина А.Қ.** **Рахымжанов Ә.М.** **Сартбаев Б.М.** **Симонов С.А.** **Шиповских Г.Г.** Қазақстан Республикасы Конституциясының 53-бабына сәйкес Парламент бірлескен отырыста Қазақстан Республикасы Президентінің конституциялық заңдарға қарсылығын қарайды. Сонымен бірге, заңдарға қарсылықтарды қарау Қазақстан Республикасы Конституциясының 54-бабы 2-тармағының 2) тармақшасымен Парламент Палаталарының бөлек отырыстарында дәйекті	

					қарау рәсіміне тікелей жатқызылған.	
92.	Жобаның 1-бабы 2-тармағының 13) тармақшасы	27-бап. Депутаттық сауалдар мен сұрақтар … 2. Парламент депутатының Премьер-Министр мен Үкімет мүшелеріне, Ұлттық Банк Төрағасына, Орталық сайлау комиссиясының Төрағасы мен мүшелеріне, Бас Прокурорға, Ұлттық қауіпсіздік комитетінің төрағасына, **Республикалық бюджеттің атқарылуын бақылау жөніндегі есеп комитетінің** төрағасы мен мүшелеріне сауал жолдауға құқығы бар. Бұл ретте, Бас Прокурорға не құқық қорғау органдарының және арнаулы мемлекеттік органдардың бірінші басшыларына жолданған сауал қылмыстық қудалау функцияларын жүзеге асырумен байланысты мәселелерге қатысты бола алмайды. Ұлттық қауіпсіздік комитетінің	13) 27-баптың 2 және 6-тармақтарындағы «Республикалық бюджеттің атқарылуын бақылау жөніндегі есеп комитетінің» деген сөздер «Жоғары аудиторлық палатаның» деген сөздермен ауыстырылсын.	27-баптың 2-тармағы мынадай редакцияда жазылсын: «2. Парламент депутатының Премьер-Министр мен Үкімет мүшелеріне, Ұлттық Банк Төрағасына, Орталық сайлау комиссиясының Төрағасы мен мүшелеріне, Бас Прокурорға, Ұлттық қауіпсіздік комитетінің төрағасына және **Жоғары аудиторлық палатаның Төрағасы мен мүшелеріне, облыстар мен республикалық маңызы бар қалалардың, астананың әкімдеріне** сауал жолдауға құқығы бар. Бұл ретте, Бас Прокурорға не құқық қорғау органдарының және арнаулы мемлекеттік органдардың бірінші басшыларына	**Депутат Бойчин А.В.** Қазақстан Республикасы Парламенті депутаттарының қызметі электоратпен жұмысты көздейді. Осыған байланысты кейбір жағдайларда депутаттық сауалдарды жергілікті атқарушы органдарға жолдау қажет.	**Қабылданды**

		төрағасына жолданған сауалдарды қарау Парламенттің немесе оның палаталарының жабық отырыстарында жүргізіледі.		жолданған сауал қылмыстық қудалау функцияларын жүзеге асырумен байланысты мәселелерге қатысты бола алмайды. Ұлттық қауіпсіздік комитетінің төрағасына жолданған сауалдарды қарау Парламенттің немесе оның палаталарының жабық отырыстарында жүргізіледі.»		
«Республикалық референдум туралы» 1995 жылғы 2 қарашадағы Қазақстан Республикасының Конституциялық заңы						
93.	Жобаның 1-бабы 3-тармағының жаңа тармақшасы	3-бап. Республикалық референдумның талқысы бола алмайтын мәселелер Мыналар: **...** 2) мемлекеттің тәуелсіздігін, Республиканың біртұтастығы мен аумақтық тұтастығын, оны басқару нысанын, Республика қызметінің түбегейлі **қағидаттарын** өзгерту; ... 8) Республиканың халықаралық шарттарынан	**Жоқ**	«3-баптың 2) тармақшасы «қағидаттарын» деген сөзден кейін **«Республика Президенті жеті жыл мерзімге сайланады және бір адам бір реттен артық Республика Президенті болып сайлана алмайды деген ережені»** деген сөздермен толықтырылсын;»;	**Заңнама және сот-құқықтық реформа комитеті** "Қазақстан Республикасының Конституциясына өзгерістер мен толықтыру енгізу туралы" 2022 жылғы 17 қыркүйектегі Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес келтіру.	**Қабылданды**

		туындайтын міндеттемелерін орындау мәселелері референдум талқысына қойылатын мәселелер бола алмайды.				
94.	Жобаның 1-бабы 3-тармағының жаңа 2) тармақшасы	28-бап. Республикалық референдумның қорытындыларын шығару кезіндегі жарамсыз бюллетеньдер 1. Референдумның қорытындыларын шығару кезінде: ... 4) оларда референдумда дауыс бергендердің еркін білдіруін анықтау мүмкін болмаған бюллетеньдер жарамсыз бюллетеньдер деп танылады.	Жоқ	3-тармақ мынадай мазмұндағы 2) тармақшамен толықтырылсын: "2) 28-баптың 1-тармағының 4) тармақшасы мынадай редакцияда жазылсын: 4) ***белгі қарындашпен қойылған, түзету немесе өзге де бұрмалау іздері бар, сондай-ақ*** **сайлаушылардың ерік білдіруін анықтау мүмкін емес бюллетеньдер жарамсыз бюллетеньдер деп танылады.»;** *Тармақшалардың келесі нөмірленуі тиісінше өзгертілсін.*	**Заңнама және сот-құқықтық реформа комитеті** "Республикалық референдум туралы" Конституциялық заңның 28-бабы 1-тармағының 4) тармақшасы "референдумның қорытындыларын шығару кезінде референдумда дауыс бергендердің еркін білдіруін анықтау мүмкін болмаған бюллетеньдер жарамсыз бюллетеньдер деп танылады" деп көзделген. Мазмұны жағынан ұқсас норма "Қазақстан Республикасындағы сайлау туралы" Конституциялық заңның 43-бабы 5-	**Қабылданды**

					тармағының 4) тармақшасында бар, ол қазіргі уақытта мынадай редакцияда қолданылады: " белгі қарындашпен қойылған, түзету немесе өзге де бұрмалау іздері бар, сондай-ақ сайлаушылардың ерік білдіруін анықтау мүмкін емес бюллетеньдер жарамсыз деп танылады". Осылайша, осы екі заңнамалық актіде бюллетеньдердің жарамсыздығын тану негіздері біршама ерекшеленеді. "Қазақстан Республикасындағы сайлау туралы" Конституциялық заңда сайлаушылардың ерік білдіруін анықтау мүмкін болмайтын жағдайлар туралы ғана емес, сондай-ақ бюллетеньдердің жарамсыздығын танудың қарындашпен	

					белгі қою, тазарту және қолдан жасау сияқты дербес негіздері бекітіледі. Бюллетеньдерді "Республикалық референдум туралы" Конституциялық заңда да, "Қазақстан Республикасындағы сайлау туралы" Конституциялық заңда да жарамсыз деп тану үшін бірыңғай негіз белгілеу орынды болып көрінеді.	
«Қазақстан Республикасының Президенті туралы» 1995 жылғы 26 желтоқсандағы Қазақстан Республикасының Конституциялық заңы						
95.	Жобаның 5-тармағы 1) тармақшасының жаңа абзацы	3-бап. Республика Президентінің қызметіне кірісуі … **4. Егер бір тұлға Республика Президенті болып екінші өкілеттік мерзіміне сайланған жағдайда Қазақстан Республикасы Президентінің омырауға тағатын белгісі, байрағы және "Алтын Қыран" ордені оған қайталап тапсырылмайды.**	**Жоқ**	**3-баптың 4-тармағы алып тасталсын.**	**Заңнама және сот-құқықтық реформа комитеті** "Қазақстан Республикасының Конституциясына өзгерістер мен толықтыру енгізу туралы" 2022 жылғы 17 қыркүйектегі Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес келтіру.	**Қабылданды**

96.	Жобаның 1-бабы 5-тармағының 2) тармақшасы	**4-бап. Республика Президентінің өкілеттік мерзімі** 1. Республика Президенті **бес** жыл мерзімге сайланады. 1-1. Кезектен тыс сайлауда сайланған Республика Президентінің өкілеттігі кезектен тыс сайлаудан кейін **бес** жылдан соң желтоқсанның бірінші жексенбісінде өткізілуге тиіс кезекті сайлауда сайланған Республика Президенті лауазымына кірiскенге дейін жүзеге асырылады. … **4. Бір тұлға қатарынан екі реттен артық Республика Президенті болып сайлана алмайды. Бұл шектеу Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президентіне - Елбасына қолданылмайды.**	**2) 4-баптың 4-тармағы мынадай редакцияда жазылсын:** **«4. Бір адам қатарынан екі реттен артық Республика Президенті болып сайлана алмайды.»;**	1 және 1-1-тармақтардағы «**бес**» деген сөз «**жеті**» деген сөзбен ауыстырылсын; **4-тармақ алып тасталсын.**	**Заңнама және сот-құқықтық реформа комитеті** "Қазақстан Республикасының Конституциясына өзгерістер мен толықтыру енгізу туралы" 2022 жылғы 17 қыркүйектегі Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес келтіру.	**Қабылданды**
97.	Жобаның 1-бабы 5-тармағы 4) тармақшасы-ның жаңа	9-бап. Республика Президентінің Парламентке қатысты өкілеттігі Республика Президенті:	4) 9-бапта: 2) тармақшадағы «Сенатта қоғамның ұлттық-мәдени және	4) тармақша мынадай мазмұндағы бесінші абзацпен толықтырылсын:	**Депутаттар Қожахметов А.Т. Имашева С.В. Абдрахманов С.А.**	**Қабылданды**

	бесінші абзацы	… 8) Парламент Сенаты ұсынған заңға бір ай ішінде қол қояды, заңды халыққа жария етеді не заңды немесе оның жекелеген баптарын қайтадан талқылап, дауысқа салу үшін қайтарады; егер Парламент Конституцияның 54-бабы 2-тармағының 2) тармақшасында белгіленген талаптарды сақтай отырып, **бұрын қабылданған шешімді растайтын болса**, бір ай ішінде заңға қол қояды;	өзге де елеулі мүдделерінің білдірілуін қамтамасыз ету қажеттілігі ескеріліп, Сенаттың он бес депутатын тағайындайды» деген сөздер «Сенаттың он депутатын тағайындайды, олардың бесеуі Қазақстан халқы Ассамблеясының ұсынысы бойынша тағайындалады» деген сөздермен ауыстырылсын; 8) тармақшада: «Парламент Сенаты» деген сөздер «Парламент» деген сөзбен ауыстырылсын; «Конституцияның» деген сөздерден кейін «53-бабы 1-2) тармақшасының және» деген сөздермен толықтырылсын;	**«бұрын қабылданған шешімді растайтын болса» деген сөздер «Президенттің қарсылығын еңсерсе» деген сөздермен ауыстырылсын;».**	**Әлтай А.Д. Бижанова Г.Қ. Дүйсенбинов Б.С. Магеррамов М.М. Нұркина А.Қ. Рахымжанов Ә.М. Сартбаев Б.М. Симонов С.А. Шиповских Г.Г.** Қазақстан Республикасы Конституциясының 53-бабының 1-2) тармақшасына және 54-бабы 2-тармағының 2) тармақшасына сәйкес.	
98.	жобаның 1-бабы 5-тармағы 5) тармақшасы-ның бесінші абзацы	11-бап. Республика Президентінің Конституциялық Кеңеске қатысты өкілеттігі Республика Президенті:	5) 11-бапта: … мынадай мазмұндағы 1-1) тармақшамен толықтырылсын:	5) тармақшаның бесінші абзацында орыс тіліндегі мәтінге түзету енгізілді, мемлекеттік тілдегі мәтін өзгермейді;	**Депутаттар Қожахметов А.Т. Имашева С.В. Абдрахманов С.А. Әлтай А.Д. Бижанова Г.Қ.**	**Қабылданды**

		1) Конституциялық Кеңестің Төрағасы мен екі мүшесін қызметке тағайындайды, конституциялық заңға сәйкес оларды мерзімінен бұрын қызметтен босатуға хақылы; **1-1) жоқ**	«1-1) Конституциялық Сот Төрағасының ұсынуы бойынша Конституциялық Сот судьялары арасынан Конституциялық Сот Төрағасының орынбасарын **тағайындайды**;»;		**Дүйсенбинов Б.С.** **Магеррамов М.М.** **Нұркина А.Қ.** **Рахымжанов Ә.М.** **Сартбаев Б.М.** **Симонов С.А.** **Шиповских Г.Г.** Редакциясын нақтылау.	
«Қазақстан Республикасының мемлекеттік рәміздері туралы» 2007 жылғы 4 маусымдағы Қазақстан Республикасының Конституциялық заңы						
99.	жобаның 1-бабы 7-тармағы 1) тармақшасының екінші-тоғызыншы абзацтары	4-бап. Қазақстан Республикасының Мемлекеттік Туын пайдалану тәртібі 1. Қазақстан Республикасының Мемлекеттік Туы мынадай орындарда міндетті түрде көтеріледі (тігіледі, орналастырылады): 1) Қазақстан Республикасының Президенті Резиденциясының, Парламентінің, Сенат пен Мәжілістің, Үкіметтің, министрліктердің,	1) 4-бапта: 1-тармақта: 1) тармақшада: «Кеңестің» деген сөз «Соттың» деген сөз ауыстырылсын; «жергілікті соттарының,» деген сөздерден кейін «Жоғары Сот Кеңесінің,» деген сөздермен толықтырылсын; 2) тармақшада: «хатшының» деген сөз «кеңесшінің» деген сөзбен ауыстырылсын;	екінші – тоғызыншы абзацтар мынадай редакцияда жазылсын: «1-тармақтың бірінші бөлігінде: 1) тармақшада: «Кеңестің» деген сөз «Соттың» деген сөз ауыстырылсын; «жергілікті соттарының,» деген сөздерден кейін «Жоғары Сот Кеңесінің,» деген сөздермен толықтырылсын; 2) тармақшада:	**Депутаттар** **Қожахметов А.Т.** **Имашева С.В.** **Абдрахманов С.А.** **Әлтай А.Д.** **Бижанова Г.Қ.** **Дүйсенбинов Б.С.** **Магеррамов М.М.** **Нұркина А.Қ.** **Рахымжанов Ә.М.** **Сартбаев Б.М.** **Симонов С.А.** **Шиповских Г.Г.** Заң техникасы.	**Қабылданды**

		Қазақстан Республикасының Президентіне тікелей бағынатын және есеп беретін мемлекеттік органдардың, олардың ведомстволары мен аумақтық бөлімшелерінің, Конституциялық **Кеңестің**, Қазақстан Республикасының Жоғарғы Соты мен **жергілікті соттарының,** жергілікті өкілді және атқарушы органдардың, жергілікті өзін-өзі басқару органдарының, мемлекеттік ұйымдардың ғимараттарында, сондай-ақ Қазақстан Республикасы елшіліктерінің, халықаралық ұйымдардағы тұрақты өкілдіктерінің, сауда өкілдіктерінің, шетелдегі басқа да ресми мекемелерінің, шетелдегі мекемелерінің басшылары резиденцияларының ғимараттарында және сол мемлекеттің протоколдық практикасына сәйкес көлік құралдарында - ұдайы;	«Кеңес» деген сөз «Сот» деген сөзбен ауыстырылсын; «жергілікті соттары төрағаларының,» деген сөздерден кейін «Жоғары Сот Кеңесі Төрағасының,» деген сөздермен толықтырылсын; 3) тармақшада: «Кеңесінің» деген сөз «Сотының» деген сөзбен ауыстырылсын; «жергілікті соттарының сот мәжілісі залдарында,» деген сөздерден кейін «Жоғары Сот Кеңесінің отырыс залдарында,» деген сөздермен толықтырылсын; 2-тармақта: 1) тармақшада: «Кеңесінің» деген сөз «Сотының» деген сөзбен ауыстырылсын; «жергілікті соттарының,» деген сөздерден кейін «Жоғары Сот Кеңесінің,» деген	«хатшының» деген сөз «кеңесшінің» деген сөзбен ауыстырылсын; «Кеңес» деген сөз «Сот» деген сөзбен ауыстырылсын; «жергілікті соттары төрағаларының,» деген сөздерден кейін «Жоғары Сот Кеңесі Төрағасының,» деген сөздермен толықтырылсын; 3) тармақшада: «Кеңесінің» деген сөз «Сотының» деген сөзбен ауыстырылсын; «жергілікті соттарының сот мәжілісі залдарында,» деген сөздерден кейін «Жоғары Сот Кеңесінің отырыс залдарында,» деген сөздермен толықтырылсын;»; «2-тармақтың бірінші бөлігінде:»;		

		2) Қазақстан Республикасы Президентінің, Қазақстан Республикасы Парламенті палаталары төрағаларының, Премьер-Министрдің, Мемлекеттік **хатшының**, Конституциялық **Кеңес** Төрағасының, Қазақстан Республикасының Жоғарғы Соты Төрағасының және **жергілікті соттары төрағаларының,** Орталық сайлау комиссиясы Төрағасының, Қазақстан Республикасының Адам құқықтары жөніндегі уәкілінің, министрліктердің, Қазақстан Республикасының Президентіне тікелей бағынатын және есеп беретін мемлекеттік органдардың, олардың ведомстволары мен аумақтық бөлімшелерінің басшыларының, жергілікті өкілді және атқарушы органдар басшыларының, Қазақстан Республикасының шетелдегі мекемелері	сөздермен толықтырылсын;			

		басшыларының кабинеттерінде - ұдайы; 3) Қазақстан Республикасының Парламенті Сенаты мен Мәжілісінің бірлескен және бөлек отырыстары, Қазақстан Республикасы Парламенті палаталарының, Үкіметтің үйлестіру және жұмыс органдарының отырыстары өтетін залдарда, Қазақстан Республикасы Конституциялық **Кеңесінің** отырыс залдарында, Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының және **жергілікті соттарының сот мәжілісі залдарында**, орталық, жергілікті өкілді және атқарушы органдардың, Қазақстан Республикасының Президентіне тікелей бағынатын және есеп беретін мемлекеттік органдардың алқа отырысы залдарында, Қазақстан Республикасының мемлекеттік және үкіметтік наградалары тапсырылатын залдарда, Қазақстан				

		Республикасының шетелдегі мекемелерінің қабылдау залдарында, сондай-ақ бала тууды және некені тіркейтін үй-жайларда - ұдайы; 4) мемлекеттік органдардың ғимараттарында алғаш ашылған кезде, салтанатты жағдайда; 5) егер халықаралық құқық нормалары мен Қазақстан Республикасының халықаралық шарттарында көзделген болса, Қазақстан Республикасы Президентінің, Қазақстан Республикасының Парламенті палаталары төрағаларының, Қазақстан Республикасы Премьер-Министрінің және олардың өкілетті өкілдерінің қатысуымен халықаралық форумдар өтетін ғимараттарда немесе үй-жайларда; 5-1) мемлекеттік заңды тұлғалардың, ұлттық басқарушы холдингтердің, ұлттық холдингтердің,				

		ұлттық компаниялардың, сондай-ақ Қазақстан Республикасы оларға қатысты жалғыз акционер (қатысушы) болып табылатын өзге де акционерлік қоғамдардың және жауапкершілігі шектеулі серіктестіктердің мемлекеттік нышандарға арналған экспозиция үшін бөлінген үй-жайларында (үй-жайларының бір бөлігінде); 6) ресми адамдар ретінде Қазақстан Республикасының Президенті, Қазақстан Республикасының Парламенті палаталарының төрағалары, Қазақстан Республикасының Премьер-Министрі мінген теңіз кемелерінде, ішкі жүзу кемелерінде және басқа да қатынас құралдарында; 7) Қазақстан Республикасында тіркелген кемелердің бұлқынындағы ту ретінде - белгіленген тәртіппен; 8) Қазақстан Республикасының әскери				

		корабльдері мен кемелерінде - әскери жарғыларға сәйкес; 9) Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің әскери құрамаларында, бөлімдерінде, бөлімшелерінде және мекемелерінде, басқа да әскерлері мен әскери құралымдарында - Қазақстан Республикасының ұлттық және мемлекеттік мерекелері күндерінде, ант қабылдау кезінде; 10) Қазақстан Республикасының Үкіметі айқындайтын тәртіппен Қазақстан Республикасының Мемлекеттік рәміздері күнін мерекелеу, ресми және салтанатты рәсімдер, спорттық іс-шаралар кезінде; 11) жалпы орта, кәсіптік бастауыш, кәсіптік орта, кәсіптік жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі кәсіптік білім беру бағдарламаларын іске				

		асыратын білім беру ұйымдарында - жаңа оқу жылының ашылу және оқу жылының аяқталу рәсімдері кезінде; 12) Қазақстан Республикасына мемлекеттік және ресми сапарлармен келген шет мемлекеттердің мемлекет басшыларымен, парламенттері мен үкіметтерінің басшыларымен кездесу кезінде. Қарулы Күштердің құрамаларында, әскери бөлімдерінде, бөлімшелерінде, мекемелерінде және басқа да әскерлер мен әскери құралымдарда Мемлекеттік Туды және оның бейнесін пайдалану (орнату, орналастыру) тәртібі жалпы әскери жарғыларда айқындалады. Ғимараттарға тұрақты тігілген Мемлекеттік Туға тәуліктің қараңғы мезгілінде жарық түсіп тұруға тиіс.				

		Қазақстан Республикасының Мемлекеттік Туы басқа да ғимараттарда (үй-жайларда) олардың иелерінің еркі бойынша тігілуі мүмкін. Мемлекеттік Туды және оның бейнесін пайдалану (орнату, орналастыру) тәртібін Қазақстан Республикасының Үкіметі айқындайды. 2. Қазақстан Республикасы Мемлекеттік Туының бейнесі міндетті түрде: 1) Қазақстан Республикасы Президентінің, Парламенттің, Үкіметтің, министрліктердің, Қазақстан Республикасының Президентіне тікелей бағынатын және есеп беретін мемлекеттік органдардың және олардың ведомстволары мен аумақтық бөлімшелерінің, Қазақстан Республикасы Конституциялық Кеңесінің, Қазақстан Республикасы				

		Жоғарғы Сотының және жергілікті соттарының, жергілікті өкілді және атқарушы органдардың, сондай-ақ Қазақстан Республикасының шетелдегі мекемелерінің веб-сайттарында Қазақстан Республикасының Үкіметі айқындайтын тәртіппен; 2) Қазақстан Республикасының әуе кемелерінде, сондай-ақ ғарыш аппараттарында орналастырылады. Мемлекеттік Тудың бейнесі өзге де материалдық объектілерде орналастырылуы мүмкін. 3. Мемлекеттік Ту оның көлеміне қарамастан ұлттық стандартқа сәйкес келуге тиіс. Мемлекеттік Ту ұлттық стандартқа сәйкес келмеген жағдайда ол Қазақстан Республикасының Үкіметі айқындайтын тәртіппен ауыстырылуға және жойылуға тиіс. Мемлекеттік Тудың бейнесін қоғамдық бірлестіктер мен басқа да				

		ұйымдар туларының геральдикалық негізі ретінде пайдалануға болмайды. Мемлекеттік Тудың бейнесі Қазақстан Республикасы мемлекеттік наградаларының, Ұлттық Банк банкноттары мен монеталарының элементі немесе геральдикалық негізі ретінде пайдаланылуы мүмкін. 4. Ұлттық аза тұтуға байланысты Мемлекеттік Ту ұлттық аза тұту мерзімі ішінде тутұғыр биіктігінің жартысына дейін төмен түсіріледі.				
100.	жобаның 1 – бабы 7-тармағы 2) тармақшасы-ның екінші-он бірінші абзацтары	6-бап. Қазақстан Республикасының Мемлекеттік Елтаңбасын пайдалану тәртібі 1. Мемлекеттік Елтаңба міндетті түрде: 1) Қазақстан Республикасы Президенті Резиденциясының, Парламенттің, Сенат пен Мәжілістің, Үкіметтің, министрліктердің, Қазақстан Республикасының	2) 6-бапта: 1-тармақта: 1) тармақшада: «Кеңесінің» деген сөз «Сотының» деген сөзбен ауыстырылсын; «жергілікті соттарының,» деген сөздерден кейін «Жоғары Сот Кеңесінің,» деген сөздермен толықтырылсын; 2) тармақшада:	2) тармақшада: екінші – он бірінші абзацтар мынадай редакцияда жазылсын: 1-тармақтың бірінші бөлігінде: 1) тармақшада: «Кеңесінің» деген сөз «Сотының» деген сөзбен ауыстырылсын; «жергілікті соттарының,» деген сөздерден кейін «Жоғары Сот	**Депутаттар** **Қожахметов А.Т.** **Имашева С.В.** **Абдрахманов С.А.** **Әлтай А.Д.** **Бижанова Г.Қ.** **Дүйсенбинов Б.С.** **Магеррамов М.М.** **Нұркина А.Қ.** **Рахымжанов Ә.М.** **Сартбаев Б.М.** **Симонов С.А.** **Шиповских Г.Г.**	**Қабылданды**

		Президентіне тікелей бағынатын және есеп беретін мемлекеттік органдардың, олардың ведомстволары мен аумақтық бөлімшелерінің, Қазақстан Республикасы Конституциялық **Кеңесінің**, Қазақстан Республикасының Жоғарғы Соты мен **жергілікті соттарының,** Қарулы Күштердің құрамаларының, әскери бөлімдерінің, бөлімшелері мен мекемелерінің, басқа да әскерлер мен әскери құралымдардың, жергілікті өкілді және атқарушы органдардың ғимараттарында, сондай-ақ Қазақстан Республикасы елшіліктерінің, халықаралық ұйымдардағы тұрақты өкілдіктерінің, сауда өкілдіктерінің, шетелдегі басқа да ресми мекемелерінің, шетелдегі мекемелері басшылары резиденцияларының ғимараттарында - ұдайы; 2) Қазақстан Республикасы	«хатшының» деген сөз «кеңесшінің» деген сөзбен ауыстырылсын; «Кеңес» деген сөз «Сот» деген сөзбен ауыстырылсын; «жергілікті соттары төрағаларының,» деген сөздерден кейін «Жоғары Сот Кеңесі Төрағасының,» деген сөздермен толықтырылсын; 3) тармақшада: «Кеңестің» деген сөз «Соттың» деген сөзбен ауыстырылсын; «жергілікті соттарының сот мәжілісі залдарында,» деген сөздерден кейін «Жоғары Сот Кеңесінің отырыс залдарында,» деген сөздермен толықтырылсын; 2-тармақта: 1) тармақшада: «Кеңесінің» деген сөз «Сотының» деген сөзбен ауыстырылсын; «жергілікті соттарының,» деген сөздерден кейін	Кеңесінің,» деген сөздермен толықтырылсын; 2) тармақшада: «хатшының» деген сөз «кеңесшінің» деген сөзбен ауыстырылсын; «Кеңес» деген сөз «Сот» деген сөзбен ауыстырылсын; «жергілікті соттары төрағаларының,» деген сөздерден кейін «Жоғары Сот Кеңесі Төрағасының,» деген сөздермен толықтырылсын; 3) тармақшада: «Кеңестің» деген сөз «Соттың» деген сөзбен ауыстырылсын; «жергілікті соттарының сот мәжілісі залдарында,» деген сөздерден кейін «Жоғары Сот Кеңесінің отырыс залдарында,» деген сөздермен толықтырылсын; 2-тармақтың бірінші бөлігінде: 1) тармақшада:	Заң техникасы.	

		Президентінің, Қазақстан Республикасы Парламенті палаталары төрағаларының, Премьер-Министрдің, Мемлекеттік **хатшының**, Конституциялық **Кеңес** Төрағасының, Қазақстан Республикасы Жоғарғы Соты Төрағасының және **жергілікті соттары төрағаларының**, Орталық сайлау комиссиясы Төрағасының, Қазақстан Республикасының Адам құқықтары жөніндегі уәкілінің, министрліктердің, Қазақстан Республикасының Президентіне тікелей бағынатын және есеп беретін мемлекеттік органдардың, олардың ведомстволары мен аумақтық бөлімшелерінің басшыларының, жергілікті өкілді және атқарушы органдар басшыларының, Қазақстан Республикасының шетелдегі мекемелері басшыларының кабинеттерінде - ұдайы;	«Қазақстан Республикасы Жоғары Сот Кеңесінің,» деген сөздермен толықтырылсын; 2) тармақшадағы «Кеңесінің» деген сөз «Сотының» деген сөзбен ауыстырылсын; 6) тармақшада: «Кеңесінің» деген сөз «Сотының» деген сөзбен ауыстырылсын; «жергілікті соттарының,» деген сөздерден кейін «Қазақстан Республикасы Жоғары Сот Кеңесінің,» деген сөздермен толықтырылсын;	«Кеңесінің» деген сөз «Сотының» деген сөзбен ауыстырылсын; «жергілікті соттарының,» деген сөздерден кейін «Жоғары Сот Кеңесінің,» деген сөздермен толықтырылсын; 2) тармақшадағы «Кеңесінің» деген сөз «Сотының» деген сөзбен ауыстырылсын; 6) тармақшада: «Кеңесінің» деген сөз «Сотының» деген сөзбен ауыстырылсын; «жергілікті соттарының,» деген сөздерден кейін «Жоғары Сот Кеңесінің,» деген сөздермен толықтырылсын;».		

		3) Қазақстан Республикасы Парламентінің Сенаты мен Мәжілісінің бірлескен және бөлек отырыстары, Қазақстан Республикасының Парламенті палаталарының, Үкіметтің үйлестіру және жұмыс органдарының отырыстары өтетін залдарда, Конституциялық **Кеңестің** отырыс залдарында, Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының және **жергілікті соттарының сот мәжілісі залдарында,** орталық, жергілікті өкілді және атқарушы органдардың, Қазақстан Республикасының Президентіне тікелей бағынатын және есеп беретін мемлекеттік органдардың алқа отырыстары залдарында, Қазақстан Республикасының мемлекеттік және үкіметтік наградалары тапсырылатын залдарда, Қазақстан Республикасының				

		шетелдегі мекемелерінің қабылдау залдарында, сондай-ақ бала тууды және некені тіркейтін үй-жайларда - ұдайы; … 2. Қазақстан Республикасының Мемлекеттік Елтаңбасының бейнесі міндетті түрде: 1) Қазақстан Республикасының Президенті мен оның Әкімшілігінің, Парламенттің, оның палаталары мен олардың аппараттарының, Қазақстан Республикасының Парламенті палаталары Бюроларының, Үкіметтің және Премьер-Министр Кеңсесінің, министрліктердің, Қазақстан Республикасының Президентіне тікелей бағынатын және есеп беретін мемлекеттік органдардың, олардың ведомстволары мен аумақтық бөлімшелерінің, Қазақстан Республикасы Конституциялық **Кеңесінің**,				

		Қазақстан Республикасының Жоғарғы Соты мен **жергілікті соттарының,** Қарулы Күштердің құрамаларының, әскери бөлімдерінің, бөлімшелері мен мекемелерінің, басқа да әскерлер мен әскери құралымдардың, жергілікті өкілді, атқарушы органдардың және өзге де мемлекеттік ұйымдардың мөрлері мен құжаттарының бланкілерінде; … 2) Қазақстан Республикасы Президентінің, Қазақстан Республикасы Парламентінің, Үкіметінің, Конституциялық **Кеңесінің** және Жоғарғы Сотының ресми басылымдарында; … 6) Қазақстан Республикасы Президентінің, Парламенттің, Үкіметтің, министрліктердің, Қазақстан Республикасының Президентіне тікелей				

		бағынатын және есеп беретін мемлекеттік органдардың және олардың ведомстволары мен аумақтық бөлімшелерінің, Қазақстан Республикасы Конституциялық **Кеңесінің**, Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының және **жергілікті соттарының**, жергілікті өкілді және атқарушы органдардың, сондай-ақ Қазақстан Республикасының шетелдегі мекемелерінің веб-сайттарында Қазақстан Республикасының Үкіметі айқындайтын тәртіппен орналастырылады.				

«Астана» халықаралық қаржы орталығы туралы» 2015 жылғы 7 желтоқсандағы Қазақстан Республикасының Конституциялық заңы						
101.	Жобаның 1-бабының жаңа тармағы	1-бап. Осы Конституциялық заңда пайдаланылатын негізгі ұғымдар Осы Конституциялық заңда мынадай негізгі ұғымдар пайдаланылады: 1) "Астана" халықаралық қаржы орталығы (бұдан әрі – Орталық) – Қазақстан Республикасының Президенті айқындайтын дәл белгіленген шекарасы бар, қаржы саласындағы ерекше құқықтық режим қолданылатын **Нұр-Сұлтан** қаласының шегіндегі аумақ;	Жоқ	1-баптың 1) тармақшасындағы «**Нұр-Сұлтан**» деген сөздер «**Астана**» деген сөзбен ауыстырылсын.	**Заңнама және сот-құқықтық реформа комитеті** "Қазақстан Республикасының Конституциясына өзгерістер мен толықтыру енгізу туралы" 2022 жылғы 17 қыркүйектегі Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес келтіру.	**Қабылданды**
2-БАП						
102.	2-бап	**Жоқ**	2-бап. **Өтпелі ережелер** 1. Қазақстан Республикасы Президентінің мемлекеттік саяси қызметшілер,	2 бап бойынша: бірінші абзацтағы «**Өтпелі ережелер**» деген сөздер алып тасталсын.	**Депутаттар** **Қожахметов А.Т.** **Имашева С.В.** **Абдрахманов С.А.** **Әлтай А.Д.** **Бижанова Г.Қ.** **Дүйсенбинов Б.С.** **Магеррамов М.М.**	**Қабылданды**

			квазимемлекеттік сектор субъектілері басшылары қызметтерін атқаратын жақын туыстары осы Конституциялық Заң қолданысқа енгізілгенге дейін қызметінен кетуге не осы Конституциялық Заң қолданысқа енгізілген күннен бастап бір ай ішінде атқаратын қызметін босатуға тиіс. 2. Осы Конституциялық заңның Парламент Палаталары мен мәслихаттарды құру мәселелерін реттейтін ережелері келесі сайланымдарды сайлаудан бастап қолданылады. 3-бап. Осы Конституциялық заң: 1) 2023 жылғы 1 қаңтардан бастап қолданысқа енгізілетін 1-бабының	3-бап мынадай редакцияда жазылсын: «3-бап. Осы Конституциялық заң: 1) алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізілетін 1-баптың 1-тармағының 1) және 7) тармақшаларын, 29) тармақшасының үшінші абзацын, 30) тармақшасының үшінші – бесінші абзацтарын, 37), 38) және 53) тармақшаларын, 55) тармақшасының сегізінші абзацын, 57) тармақшасының тоғызыншы, қырқыншы, қырық бірінші және қырық тоғызыншы абзацтарын, 58) тармақшасының жетінші абзацын, 60) және 63) тармақшаларын, 65) тармақшасының бесінші абзацын, 68)	**Нұркина А.Қ.** **Рахымжанов Ә.М.** **Сартбаев Б.М.** **Симонов С.А.** **Шиповских Г.Г.** «Құқықтық актілер туралы» Қазақстан Республикасы Заңының 23-бабы 9-тармағының екінші бөлігіне сәйкес. Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы Кодексіне енгізілетін өзгерістерге сәйкес келтіру мақсатында, заң жобасында жоқ абзацтарды алып тастауға байланысты, «Қазақстан Республикасының Конституциясына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасы Заңының 2-бабының 3-тармағына сәйкес, заң техникасы.	

			1-тармақтың 16) тармақшаның төртінші және бесінші абзацтарын, 44) тармақшасын, 51) тармақшаның екінші, бесінші, сегізінші абзацтарын, 66) тармақшасының екінші, бесінші, сегізінші абзацтарын, 3-тармақтың 2) тармақшасын, 4-тармақтың 2) тармақшасын, 5-тармақтың 5) тармақшасының екінші және алтыншы абзацтарын, 7-тармақтың 1) тармақшасының үшінші және он бірінші абзацтарын, 2) тармақшасының үшінші және оныншы абзацтарының; 2) 2023 жылғы 1 қаңтардан бастап қолданысқа енгізілетін 1-бабының 2-тармағының 4), 5) тармақшаларының, 6) тармақшасының	тармақшасының алтыншы абзацын, 80) тармақшасын, 2-тармағының 1), 2), 3), 11) және 12) тармақшаларын, 13) тармақшасының үшінші – алтыншы абзацтарын, 14) тармақшасын, 3-тармағының 1) тармақшасын, 5-тармағы 1) тармақшасының төртінші және бесінші абзацтарын, 2) және 3) тармақшаларын, 4) тармақшасының бірінші және екінші абзацтарын, 5) тармақшасының бірінші – бесінші абзацтарын, 6) және 7) тармақшаларын, 8) тармақшасының үшінші – бесінші абзацтарын, 9) және 10) тармақшаларын, 6, 7 және 8-тармақтарын; 2) алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік		

			үшінші, төртінші абзацтарының, 2-тармағы 7) тармақшасының, 8) тармақшасының, 9) тармақшасының, 4-тармағы 1) тармақшасының, 4) тармақшасының үшінші, төртінші, бесінші абзацтарын; 3) алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізілетін осы Конституциялық заңның 10) тармақшаның он тоғызыншы және жиырмасыншы абзацтарының, 12) тармақшаның жиырма үшінші абзацы, тармақшаның алтыншы абзацы 18), 1-бабы 1-тармағы 19) тармақшасын қоспағанда, алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен	алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізілетін 1-баптың 1-тармағы 10) тармақшасының он төртінші және он бесінші абзацтарын, 12) тармақшасының жиырма екінші абзацын, 17) тармақшасының алтыншы абзацын, 18) тармақшасын, 23) тармақшасының төртінші – жетінші абзацтарын, 24) тармақшасының жиырмасыншы – жиырма екінші абзацтарын және 35) тармақшасын; 3) 2024 жылғы 1 қаңтардан бастап қолданысқа енгізілетін 1-баптың 1-тармағы 14) тармақшасының төртінші абзацын қоспағанда, 2023 жылғы 1 қаңтардан бастап қолданысқа енгізіледі.		

			соң қолданысқа енгізіледі.			

Заң жобасының мәтіні «Құқықтық актілер туралы» Қазақстан Республикасы Заңының нормаларына сәйкес келтірілсін.

Заңнама және сот-құқықтық реформа комитетінің төрағасы **А. Қожахметов**

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ПАРЛАМЕНТІ МӘЖІЛІСІНІҢ АППАРАТЫ ҚҰЖАТТАМАМЕН ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУ БӨЛІМІ

Дұрыс: Құжаттамамен қамтамасыз ету бөлімінің сектор меңгерушісі [signature] Н. Шайгынбаева.